

МИКОЛАЇВЩИНА У ВОГНІ ВІЙНИ: ПОДІЇ, ФАКТИ, ЛЮДИ

Підготовлено в рамках обласної Програми увічнення пам'яті захисників і
захисниць України, жертв воєн та політичних репресій
у Миколаївській області на 2024-2027 роки

У П О Р Я Д Н И К И

Макарчук С.С., Березний С.М., Євдокименко Н.І.,
Назарова А.П., Теряник М.О.

Збірник «Миколаївщина у вогні війни: події, факти, люди» започатковує інформаційно-публіцистичний цикл, присвячений подіям на Миколаївщині з початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України. Збірник містить щоденну хроніку подій, інтерв'ю з учасниками спротиву, статті про найбільш значущі епізоди протистояння російській агресії, біографічні нариси про жителів Миколаївської області, які загинули під час виконання службових обов'язків з початку збройного протистояння Росії і України у 2014 році.

Видання розраховане на військовослужбовців Збройних Сил України, науковців, викладачів, учителів, студентів, учнів загальноосвітніх шкіл та всіх, хто цікавиться історією нашої країни.

ВІД РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Ще відомий американський політолог і державний діяч З. Бжезінський у своїй капітальній праці з геополітики «Велика шахівниця» підкреслював, що після розпаду СРСР найболючішою для Москви була втрата України, оскільки без неї Росія за визначенням не може існувати у формі імперії.¹ А зважаючи на те, що територіально величезна Росія (байдуже, яка її офіційна назва – Російська імперія, СРСР чи нинішня РФ) може бути більш-менш цілісним політичним утворенням тільки за умови авторитарного управління, будь-які демократичні процеси зруйнують її як державу. Боротьба за Україну, поглинання українських земель для російської еліти має екзистенційний характер і, дійсно, саме по собі існування незалежної Української держави виключає можливість створення історичного і політичного міфу-ідеї, певної ідеології, на якій тримається імперія, і закономірно веде до її розпаду. Без Києва, без Київської Русі росіянам доведеться шукати свою ідентичність, витоки та історію значно північніше від колиски слов'янства. Підтвердженням цього є інкорпорація українських земель до складу Московії протягом другої половини XVII – XVIII століть, в результаті чого дика і відстала Московська держава перетворилася на мілітарно потужну Російську імперію.

Саме з указаних причин будь-які спроби проявів української ідентичності й самовизначення українського народу вели до їх жорстокого придушення російською владою. Сотні років Москва проводила політику асиміляції українців, нищення української еліти, привласнила українську історію та церкву, забороняла мову і культуру. Цій імперській політиці сприяла теорія «триєдиного руського народу», заміна етнічного «українці» евфемізмом «малороси». Асиміляційні процеси продовжилися в комуністичній імперії – СРСР: русифікація всіх галузей освіти, культури, демографічна політика, направлена на штучну заміну етнічного складу населення в Україні тощо.

З розпадом СРСР і проголошенням незалежності України у 1991 році Російська Федерація ні на мить не припиняла спроби нав'язати повний контроль

¹ Бжезінський Збігнев. Велика шахівниця. – Х.: Вид-во «Ранок»: «Фабула», 2019. – с. 118-120

над нею в економічній та політичній сферах і, зрештою, повністю поглинути територіально. Згадаємо «братній» поділ Чорноморського флоту та активів колишнього СРСР, провокації російських політиків у Севастополі та Криму, затягування делімітації та демаркації російсько-українського кордону, намагання дискредитувати Україну на міжнародній арені, чисельні «торгівельні війни» та економічний тиск, провокація з островом Тузла і т.п. З приходом на посаду президента РФ В.Путіна тиск на Україну з боку Москви посилюється. Саме він та його оточення остаточно відкидають усякі, навіть лише зовнішні ознаки демократії і з трьох можливих варіантів трансформації Росії обирають згубний шлях формування авторитарної імперії.²

Від початку 2000-х РФ починає з усе більшим прискоренням еволюціонувати в бік тоталітарної агресивної диктатури. Кремлівський диктатор, який явно має цілу низку психічних розладів – від манії величчя до параної – бачив себе таким собі «збирачем земель», відновлювачем імперії – чи то новим Петром I чи Катериною II (і озвучував цю мету у своїх чисельних виступах та інтерв'ю). Але хворим виявився не тільки «цар», а й російське атомізоване суспільство, яке із захватом сприйняло слова про «вставання країни з колін», «величчя» Росії, практично фашистську ідею «руського міра» і в абсолютній своїй більшості підтримало путінську маячню та агресивну політику.

Революція Гідності привела до провалу московської політики щодо України – народ повстав проти путінської маріонетки – В.Януковича, а українське громадянське суспільство однозначно висловилося за проєвропейську і проатлантичну орієнтацію нашої країни. І тоді, скориставшись тимчасовим ослабленням і дезорієнтацією української влади, росіяни починають у лютому 2014 року повзучу гібридну агресію проти України. Був анексований Крим, а навесні того ж 2014 року розпочинається вторгнення російських військ на Донбас. Окупанти на цьому етапі російсько-української війни діють переважно гібридними методами (знамените «іх там нет»), російські військові формування, «добровольці», «відпускники» та найманці діють під прапором квазіутворень

² Дороги війни. – Миколаїв: Іліон, 2017. – с. 6

ЛНР/ДНР. Та план створення агресором так званої «Новоросії» і розшматування України на окремі частини провалився. Відродження українських Збройних Сил, небувалий в історії волонтерський рух на підтримку армії, патріотичний підйом в українському суспільстві призвели до поразки плану російських провокаторів та колабораціоністів повторити «експеримент» на Донбасі в Харкові, Одесі, Миколаєві та в інших містах. Фронт по лінії розмежування на сході України був стабілізований, а всякі спроби росіян розширити зону окупації отримали відсіч. План путінського режиму за рахунок активізації «п'ятої колони» привести в Україні до влади проросійські сили зазнав краху.

Із усе більшим занепокоєнням московський диктатор та його поплічники дивилися на те, як з кожним днем ЗСУ стають все потужнішими, а ВПК України реалізує все нові й нові програми надсучасних озброєнь і сама країна в геостратегічному аспекті віддаляється від Росії, як в політичному так і в економічному відношеннях. Втрата України для РФ означала б втрату статусу «великої держави» і її остаточне перетворення в слаборозвинену країну з відсталим, деградованим населенням, в якій до того ж пришвидшено відбуваються процеси ісламізації та депопуляції. І за цих обставин російський диктатор віддає наказ про повномасштабне вторгнення в Україну.

24 лютого 2022 року російські війська вранці завдали ракетні удари по об'єктах воєнної інфраструктури практично по всій Україні і почали просуватися вглиб її території одночасно з півночі, півдня і сходу. Російсько-українська війна перетворилася на наймасштабніший воєнний конфлікт з часів Другої світової війни. На початку вторгнення окупанти вважали, що Україна капітулює за лічені дні (знамените «возьмем Киев за три дня»). Та не так сталося, як гадалося кривавому диктатору Путіну. Консолідація українського суспільства перед загрозою самому існуванню держави і народу призвела до нечуваного сплеску патріотизму та самопожертви, а в перші дні вторгнення до військкоматів вишикувалися довжелезні черги добровольців. Адже тепер росіянами були відкинуті навіть облудні слова про «братські народи» та місію «визволення» українців. Тепер окупанти відкрито показують свою істинну мету – стерти з

мапи світу українську державу, а українців частково знищити, а частково переселити на схід та північ Росії, знищити саме поняття «українець». Тут доречно згадати слова колишньої прем'єр-міністерки Ізраїлю Голди Меїр: «Не можна ні про що домовлятися з тим, хто прийшов тебе убивати». Ці слова тим, хто ще думає, що з росіянами можна досягти якогось компромісу.

Вже загинули сотні тисяч мирних жителів та військовослужбовців, мільйони українців вимушені покинути свої домівки та переїхати вглиб країни та за її межі. Окупантами стерті в пил десятки міст і сіл, чиняться катування, грабежі і вбивства мирних жителів. У скоєнні військових злочинів і звірств армія РФ перевершила німецьких окупантів часів Другої світової війни (тільки один приклад: в м. Бучі за 1941-1943 роки німецькі окупанти вбили 10 мирних жителів, а російські за 2 місяці «господарювання» – понад 300).

Але геополітично Путін вже програв – Україна вистояла і зберегла свою державність, міжнародне співтовариство підтримало її і засудило російську агресію, на РФ накладена небачена в світовій історії кількість економічних санкцій і російська економіка невпинно деградує, а сама країна-агресор ізолювана від багатьох цивілізованих країн світу.

Сили оборони України зробили, здавалося б, неймовірне – визволили від окупантів Київську, Чернігівську та Сумську області, Херсон та правобережну Херсонщину, майже всю Харківщину. Наші воїни щоденно завдають ворогу колосальних втрат в живій силі та техніці.

В той же час на передовій гинуть наші воїни. Захисників і захисниць України, що потрапили в полон, попри застереження міжнародного права, російські загарбники по-звірячому катують і вбивають. У тилу від ракетно-бомбових ударів ворога гинуть мирні жителі, і, що особливо страшно – діти. Незважаючи на шалені втрати, московська орда вперто суне на українські землі на сході та півдні країни. Але українське суспільство не може допустити в жодному разі втоми і зневіри – ворог видихається, а незворотні руйнівні процеси вже охопили країну-агресора. Перемога можлива тільки за умови єдності і

витримки українського народу. Здолати ворога можливо тоді, коли боротьба з окупантами стане справою всіх і кожного громадянина України без винятку.

Миколаївщина відіграла надзвичайно важливу роль в спротиві ворогу, а Миколаїв виявився гідним звання місто-герой. Ворог мав далекосяжні плани на півдні України – просуваючись східніше вздовж річки Південний Буг, захопивши міста Баштанка і Вознесенськ, форсувати її і розпочати наступ на міста Очаків, Одесу та Придністров'я, а також у напрямку Південноукраїнськ-Первомайськ-Кропивницький. Другий удар російські окупанти наносили через Снігурівку на Кривий Ріг. У разі реалізації їх замислу ворог вдерся б у саме серце України назустріч наступаючому північному угрупованню військ РФ. Безперечно, що на даний момент ми не можемо знати оперативні плани ЗС РФ. Але напрямки наступальних дій військ ворога свідчать про його спроби реалізувати саме цей замисел. Практично відкрито цей план озвучували російські пабліки, пропагандистські канали та воєнкори. Про загрози реалізації ворожого плану захоплення українського Півдня та його наслідки неодноразово попереджали й представники командування ЗСУ.

Незважаючи на те, що значна частина військових підрозділів перебувала на інших ділянках фронту, миколаївці дали гідну відсіч окупантам. Російські загарбники були зупинені на підступах до Миколаєва і розбиті в боях за Баштанку і Вознесенськ. У цих боях мужність і героїзм наряду з воїнами ЗСУ проявили бійці територіальної оборони та жителі Миколаївщини. В результаті ворог був відкинутий з-під стін Миколаєва і витіснений за межі області. Таким чином, катастрофи на півдні України вдалось уникнути.

Саме цим подіям і присвячена книга, підготовлена колективом обласного центру пошукових досліджень та редакційно-видавничої діяльності. Збірник «Миколаївщина у вогні війни: події, факти, люди» започатковує інформаційно-публіцистичний цикл, присвячений подіям на Миколаївщині з початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України. Книга складається з двох частин. Перша – містить щоденну хроніку подій, інтерв'ю з учасниками спротиву, статті про найбільш значущі епізоди

протистояння російській агресії. Хроніка подій підготовлена на основі інформації з відкритих джерел, у тому числі матеріалів пресслужб органів влади.

Друга частина присвячена загиблим Героям і містить біографічні нариси про жителів Миколаївської області, які загинули під час виконання службових обов'язків з початку російсько-української війни у 2014 році. Серію книг планується побудувати за тематико-хронологічним принципом і перша з них охоплює період з 24 лютого по 15 березня 2022 року, тобто до того часу, коли ворог був в основному відбитий з Миколаївщини.

Це видання розраховане на широке коло читачів, у першу чергу військовослужбовців ЗСУ, інших підрозділів Сил оборони України, а також науковців, викладачів, учителів, студентів, учнів загальноосвітніх шкіл, краєзнавців та всіх, хто цікавиться історією нашої країни. Сподіваємося, що видання відіграє свою роль у військово-патріотичному вихованні підрастаючого покоління та буде гідною відповіддю інформаційній агресії російських загарбників.

МИКОЛІВЩИНА: ХРОНІКА СПРОТИВУ³

24 лютого 2022 року

24 лютого близько 5 години ранку Росія напала на Україну по всій довжині спільного кордону, від Луганська до Чернігова, а також з території Білорусі й окупованого Криму. Одночасно були завдані удари з повітря по об'єктах військової інфраструктури майже всіх регіонів країни.

У Миколаївській області ракетного обстрілу зазнали аеродром Кульбакіне та військовий порт в м. Очаків. За попередніми даними внаслідок обстрілів в Очакові один військовослужбовець загинув, 14 зазнали поранень, в Кульбакіному постраждалих немає. Військовослужбовці 299-ї бригади тактичної авіації підняли літаки в повітря і вивели їх з-під удару. Внаслідок обстрілу аеродрому постраждав Миколаївський залізничний вокзал – на першому та другому поверхах повилітали вікна.

Очаків. Перші обстріли.

Фото: ГУ ДСНС України у Миколаївській області

³Підбірка зроблена на основі матеріалів інтернет-видань www.mk.gov.ua, suspilne.media/mykolaiv, Novosti-n.org; news.pn; shipovnik.ua/novosti; nikvesti.com; blokinfo.com.ua; gweek.com.ua; Nikpravda.com.ua; mk.mk.ua; niklife.com.ua; niknews.mk.ua; телеграм-каналів голови Миколаївської ОВА Віталія Кіма, голови Миколаївської обласної ради Ганни Замазеєвої, Миколаївського міського голови Олександра Сенкевича; сторінок поліції Миколаївської області, Миколаївської обласної прокуратури, управління СБУ в Миколаївській області, ГУ ДСНС у Миколаївській області в мережі Фейсбук.

Президент Володимир Зеленський підписав Указ від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні». Згідно з Указом, воєнний стан запроваджується з 5:30 24 лютого 2022 року строком на 30 діб. Указом Президента України від 24 лютого 2022 року №68/2022 «Про утворення військових адміністрацій» на всій території України утворено 24 обласні військові адміністрації та Київську міську військову адміністрацію. Голови цих адміністрацій набувають статусу начальників військових адміністрацій.

Начальник обласної військової адміністрації Віталій Кім виступив із першим зверненням до жителів області, в якому розповів про поточну ситуацію в області і в країні (<https://t.me/mykolaivskaODA/8>). В наступному зверненні він повідомив, що на даний момент ворожих збройних формувань на території області немає. Головним завданням на сьогодні В.Кім назвав забезпечення порядку та життєдіяльності регіону, а також поінформував, що вже затверджені заходи щодо забезпечення населення області паливом, медикаментами, водою та продуктами харчування, формується територіальна оборона. Пізніше начальник ОВА підтвердив, що станом на 19.00 ворожих військових на території регіону немає, проте бої йдуть уже на кордоні Миколаївської області, було затримано кілька диверсантів. Такі звернення стали регулярними і стали морально-психологічною підтримкою не тільки для жителів області, а й для багатьох українців.

Миколаївський міський голова Олександр Сенкевич поінформував, що всі об'єкти критичної інфраструктури працюють під посиленою охороною, надане доручення по відкриттю для загального доступу всіх об'єктів укриття, бомбосховищ. Також повідомив про запровадження в Миколаєві комендантської години з 22.00 до 06.00 год.

Близько 20.30 на вулицях Миколаєва було повністю вимкнене вуличне освітлення з метою ускладнення виявлення можливих цілей для ворожої авіації.

Миколаївська міська рада повідомила, що проїзд у комунальному транспорті буде безкоштовним.

Миколаївський драматичний театр зробив заяву про рішення колективу про перейменування – з назви «Миколаївський академічний художній російський драматичний театр» прибрано «РОСІЙСЬКИЙ». Перший крок, доступний в умовах воєнного часу – перейменовані веб-ресурси театру.

Зранку оперативно-диспетчерська служба Головного управління ДСНС України у Миколаївській області приймає перші повідомлення про пожежі та руйнування, які сталися через влучення боєприпасів та їх уламків. Надходить інформація про постраждалих. Шквал повідомлень, які надходили на спецлінію Служби порятунку 101, був неймовірний.

«Ми отримували повідомлення (через те, що всі дзвінки надходили спершу до нас) і по той бік телефону чули плач, страх людей, які не знали, що відбулося. І все це пропускали крізь себе. Але ми з холодним розумом підходили до ситуації, бо потрібно було зібратися, швидко реагувати. Відповідно правильно направити сили та засоби до місця виникнення надзвичайної події, підтримувати людей і заспокоювати, надавати, можливо, десь якусь психологічну підтримку. Щоб вони не хвилювалися, пішли в укриття, тому що, можливо, будуть повторні ракетні атаки» — майстер-сержант служби цивільного захисту, диспетчер чергової зміни оперативно-координаційного центру Головного управління ДСНС України у Миколаївській області Тетяна Скидан.

25 лютого 2022 року

У зв'язку із наближенням російських сил вторгнення до Миколаєва, місто готується до оборони. Миколаївський міський голова попередив про розведення мостів на невизначений термін. На магістральних вулицях споруджуються барикади,

Виготовлення «коктейлів Молотова».
Фото: Novosti-N

містяни організували збір порожніх пляшок та виготовлення «коктейлів Молотова». Найбільший пункт з їх виготовлення знаходиться в Будинку офіцерів флоту. Понад 100 містян готують суміш та розливають її в пляшки, готові «коктейлі» складають у ящики та розвозять по місту.

Начальник ОВА Віталій Кім повідомив, що у Миколаєві діють декілька диверсійно-розвідувальних груп. Ведеться робота з їх виявлення та знешкодження.

На Миколаївській обласній станції переливання крові від ранку до обіду для потреб армії та області здали кров майже 200 чоловік. Наразі на станції переливання дефіциту компонентів крові немає, але через ситуацію в країні потреба у формуванні стратегічного запасу може виникнути у будь-який момент.

Війська РФ здійснили прорив з боку Херсону. «Наші війська окопуються, будемо приймати бій» – повідомив начальник ОВА Віталій Кім у своєму відеозверненні о 14.45.

Близько 15.40 ворожими гелікоптерами здійснено обстріл позицій українських військових на території Снігурівської громади. За попередніми даними поранення отримали 4 військовослужбовця, серед мирного населення постраждалих немає. Неподалік міста пошкоджено лінії електропередач 35 кВт. Більша частина міста залишилася без електропостачання, також відсутнє водопостачання.

Близько 17.30 в районі Темвод відбулася висадка ворожого десанту, який здійснив спробу захопити міст через Інгул, що проходить по території Миколаївського суднобудівного заводу. Охорона вступила в бій, невдовзі надійшло підкріплення і спроба захоплення моста була успішно відбита. Наступні спроби ворога захопити міст теж були відбиті.

Війська РФ здійснили ракетні обстріли Миколаївської області з боку моря. Ворог атакував об'єкти інфраструктури Миколаївщини, кілька ударів нанесені по об'єктах Держприкордонслужби України на узбережжі Одеської та Миколаївської областей. Пошкоджені декілька постів технічного спостереження.

У районі с.Коблеве здійснена спроба висадки морського та повітряного десанту. Цьому зашкодила 28-ма механізована бригада імені Лицарів Зимового походу. Ворог втратив убитими понад 20 осіб.

Близько 19.50 відбулося бойове зіткнення в районі Миколаївського морського порту та Чорноморського суднобудівного заводу. Пролунало кілька гучних вибухів, після чого розпочалась інтенсивна стрілянина, ймовірно, не тільки з автоматів, але й крупнокаліберних кулеметів та гранатометів. Перестрілка тривала близько 5 хвилин.

Увечері 25 лютого російські війська атакували з повітря аеродром Кульбакіне. Виникла пожежа в локомотивному депо в районі Сортировки – горить склад палива. В місті оголошено повітряну тривогу.

Пожежа внаслідок обстрілу. Фото опубліковане на телеграм-каналі Суспільне Миколаїв з посиланням на Обстановка Николаев/viber

Цього дня до лікарні швидкої медичної допомоги Миколаєва доставили понад 50 осіб, які отримали поранення під час обстрілів та бойових зіткнень в Очакові, Снігурівці, Херсоні та Миколаєві. Лікарі надали пораненим першу допомогу, після чого частина з них була направлена до інших медичних закладів міста. Серед поранених військовослужбовці ЗСУ, працівники Національної поліції, бійці Нацгвардії та територіальної оборони.

Розпочав роботу Гуманітарний штаб Миколаївської області, який акумулює гуманітарну допомогу: ліки та інші медичні приналежності, речі першої необхідності, засоби гігієни, продукти харчування тощо. Уже кілька машин швидкої допомоги змогли тут відновити свої запаси.

У Миколаєві затопили флагман українського флоту «Гетьман Сагайдачний». Корабель стояв у порту на ремонті з демонтованим озброєнням і тому був небоездатним. З метою недопущення використання фрегата ворогом у власних цілях, заздалегідь було вирішено заповнити відсіки водою та підтопити корабель. Після перемоги відсіки просушать і продовжать ремонтні роботи.

26 лютого 2022 року

Пожежа між 6 і 9 Слобідською. Фото опубліковане на телеграм-каналі Преступности.НЕТ

Близько першої години ночі начальник Миколаївської обласної військової адміністрації Віталій Кім попередив містян: *«За даними, ніч буде дуже складна... і у військових, і у цивільних! По можливості спустіться до підвалу або бомбосховища».*

Близько другої години ночі в місті було чути вибухи та звуки пострілів. У результаті

нічних обстрілів в декількох будинках по проспекту Героїв України вибуховою хвилею повибивало вікна на 1-3 поверхах. Також за інформацією «Миколаївпаstrансу» були виведені з ладу 5 автобусів. Ще 5 автобусів вийдуть на маршрути, решта вцілілого транспорту здійснюватиме перевезення військових. За попередньою інформацією постраждалих немає.

Один снаряд розірвався при в'їзді в Миколаїв з боку Баштанки, вибуховою хвилею пошкоджений автосалон.

Вночі бійці ЗСУ підірвали міст за селищем Коблеве на кордоні Миколаївської та Одеської областей.

О 04.20 ранку начальник ОВА Віталій Кім повідомив: *«Миколаїв відстояли. ППО відбили атаки. В Очакові десант не висадився».*

У районі с.Коблеве українські військові захопили в полон двох диверсантів. Цього ж дня в м.Миколаєві поліція та бійці тероборони також затримали 2 диверсантів.

Зафіксовано прорив ворога зі сторони Каховки. Ворожа техніка зафіксована в с.Шевченкове Миколаївського району. У бік міста націлені ГРАДи.

Близько 15.00 чути звуки вибухів та постріли поблизу Тернівки та в мікрорайоні Соляні. Пізніше вибухи було чутно в різних районах міста.

На підступах до Миколаєва зі сторони Херсону йде бій. Окремі підрозділи ворога проникли в місто. Бойові дії перенеслися у центр міста. ЗСУ та сили територіальної оборони розбили російські танки та не допустили подальшого проникнення ворога. У результаті бойового зіткнення в центрі міста постраждали житлові будинки, магазини тощо. Українські військові забрали озброєння з трофейного бронетранспортеру противника.

У деяких районах міста жителі почали знімати з будинків таблички з назвами вулиць аби дезорієнтувати ворога.

Протягом доби підрозділами Головного управління ДСНС України у Миколаївській області було ліквідовано 8 пожеж. Дві з них виникли на території м. Миколаєва внаслідок обстрілів: на території АЗС ТОВ «Об'єднання ВІВАТ» та у житловій квартирі на проспекті Героїв України.

Станом на 12.00 26 лютого лікарня швидкої медичної допомоги у Миколаєві завантажена на 80%. У місті є резервні місця, медикаменти та кров наявні у достатній кількості.

У школах та закладах професійно-технічної освіти оголошено канікули з 28 лютого до 11 березня 2022 року. Дитсадки не працюють.

Ресторан «Скоріні» в Миколаєві доєднався до ініціативи ресторанів та почав готувати їжу для українських військових.

У приміщенні РАГСу Миколаєва відкрився Центр розподілення допомоги лікарням.

27 лютого 2022 року

Начальник Миколаївської обласної військової адміністрації Віталій Кім повідомив, що станом на 7-му ранку ворожих військових в місті немає, українські військові проводять передислокацію, готуються до ворожого нападу. А також поінформував про створення обласної «Муніципальної варти» для охорони громадського порядку. На сьогодні вже є близько 100 добровольців, які будуть патрулювати місто, боротися з мародерами.

Миколаївський міський голова Олександр Сенкевич повідомив, що з Криму через Херсонську область у напрямку Миколаєва рухається велика колона російської техніки, тому було прийняте рішення розвести мости, а також нагадав, що мости заміновані й, у разі прориву російських сил, будуть підірвані.

*Піротехніки. Проспект Центральний.
Фото: ГУ ДСНС України у Миколаївській області*

Вранці сапери почали розмінування місця вчорашнього бою в районі перетину вулиць проспект Центральний та 8-ма Слобідська. На місці бою залишились 2 самохідні артилерійські установки «Гвоздіка» з боєкомплектom.

Фахівцями піротехнічного підрозділу Головного управління ДСНС України у Миколаївській області вилучено 23 одиниці артилерійських снарядів калібром 122 мм та 2 протитанкові гранати.

Голова Шевченківської ОТГ Олег Пилипенко повідомив, що на трасі між селами Шевченкове та Посад-Покровське, на межі Миколаївщини та Херсонщини, знаходяться близько 10 одиниць покинутої російської техніки. «Вивели з ладу техніку, все, що можемо спалити, спалимо!», – сказав Олег Пилипенко.

«У Миколаєві наряд Національної гвардії України, спільно з міським комісаром, зупинили фури з маркуванням мережі АТБ. Під час огляду були виявлені війська окупантів. Почався бій. Всі російські військові були знешкоджені», – повідомляється на сторінці МВС України у Facebook. Пізніше на своїй сторінці у Facebook «АТБ-маркет» спростував інформацію про використання військами РФ вантажівок компанії.

Близько 13.00 в районі аеродрому Кульбакіне прогрімало декілька вибухів. Увечері російські війська нанесли ракетні удари по Миколаївському міжнародному аеропорту. Пошкоджено злітну смугу і термінал.

У Миколаєві загинув військовий комісар Корабельного району міста. За попередніми даними воєнком загинув у бою з диверсійно-розвідувальною групою російської армії.

Начальник ГУНП Миколаївської області Сергій Шайхет повідомив, що під час боїв загинули двоє поліцейських роти патрульної служби особливого призначення «Миколаїв». Ще 5 отримали поранення.

В Очакові водолази витягнули з води тіла військових, які загинули у перші години вторгнення армії РФ в Україну.

У Миколаєві співробітники СБУ та бійці тероборони взяли в полон чотирьох російських окупантів. Служба безпеки України опублікувала відео, на якому загарбники з Волгограда каються в тому, що прийшли з війною на нашу землю.

<https://www.facebook.com/watch/?v=490154422673542>

Владислав Лиховидов, 23 года: «Был отправлен воевать с братским народом по преступному приказу Путина. Мама, пожалуйста, верни меня домой, я не хочу здесь больше находиться».

Рафик Магомед Керимов из Волгограда, части 22220, «Максимка»: «Нам сказали, что будут масштабные учения. А это война. Прошу прощения у жителей Украины, у всех за то, что мы сюда вторглись... Мирные жители гибнут, пацаны, в том числе дети. Вся артиллерия России бьет по жилым домам. По детям. Это артиллерия России».

Егор Долганов из Волгограда: «Был сюда незаконно отправлен. Меня подбили свои в голову. Николаевские медики предоставили мне помощь. Мама, заведи меня отсюда. Мы здесь мирных людей убиваем, которые ничего не сделали плохого».

Дмитрий Науменко, 20 лет, из 33-го мотострелкового Берлинского Донского казачьего полка в Камышине Волгоградской области: «Мама, прошу, заведи меня отсюда».

Цього ж дня голова Шевченківської ОТГ повідомив про ліквідацію ДРГ на території громади. Усього в Миколаївській області знешкоджено 16 ДРГ.

Автобуси комунального підприємства «Миколаївпастранс» 27 лютого не вийшли на маршрути, оскільки були задіяні у допомозі Збройним силам України.

28 лютого 2022 року

Начальник Миколаївської обласної військової адміністрації Віталій Кім повідомив, що станом на 0:00 війська РФ рухаються до Миколаєва. «В окупантів така система подачі сигналів: біла ракета – готуються до виходу, дві білі ракети – старт, жовта – перепони, червона – стоп, розворот, додому. Півгодини тому була біла, нещодавно була друга. Дві білі. Вони виїхали до нас з боку Херсона. Так що чекаємо гостей», – сказав Віталій Кім у відеозверненні.

<https://t.me/mykolaivskaODA/219> Пізніше він повідомив, що «техніка станом на

21:30 не перетнула умовну лінію Лупареве/Луч/Шевченкове, хоч і перебуває в безпосередній близькості. Кожні 30 хвилин контроль».

Миколаївський міський голова Олександр Сенкевич у прямому ефірі в соцмережах повідомив, що велика кількість особового складу та техніки РФ станом на 20:45 дислокується у Чорнобаївці Херсонської області. Війська окупанта готують наступ. У Миколаєві можливі бої у місті.

Також О.Сенкевич розповів про надану допомогу ЗСУ, а саме: миколаївські військові отримали 100 матраців, а також 30 комплектів матраців, пледів та подушок; їжу для військових готує Миколаївський КВП, який раніше готував для шкіл; для тероборони міста постачальники надіслали 50 великих ящиків медикаментів, проте збір ліків триває.

Цього дня в Миколаєві з комунального транспорту курсують лише трамваї. Миколаївводоканал працює в штатному режимі. Вода є. Перебоїв у роботі Миколаївоблтеплоенерго та Миколаївської ТЕЦ немає. Тепло подається. Сміття буде вивезене, коли зведуть мости. Опрацьовується механізм надання допомоги тим людям, чиї домівки постраждали під час обстрілів. Скло, плівка - всім будемо забезпечувати.

О 17.00 члени обласної муніципальної варти, утвореної напередодні, вийшли на патрулювання вулиць міста. На сьогодні в її рядах вже майже 200 небайдужих городян. Також місто патрулюють екіпажі поліції.

У своєму телеграм-каналі Віталій Кім повідомив, що *«від сьогодні з 18.00 забороняємо продаж алкоголю. У магазинів, які будуть займатися продажем, весь товар буде вилучено!»*

Начальник управління охорони здоров'я Миколаївської міської ради Ірина Шамрай повідомила, що станом на 28 лютого в лікарнях Миколаєва знаходяться 6 поранених цивільних. Важким видалося 26 лютого, коли лікарі провели понад 40 операцій, тоді як до війни проводилося максимум 10 операцій за добу. Начальник управління запевнила, що всі поранені отримують медичну допомогу у повному обсязі, а також подякувала волонтерам, які за лічені години організували допомогу медзакладам міста.

В Миколаївській обласній прокуратурі повідомили про оголошення підозри 4 військовослужбовцям збройних сил РФ, які були затримані 26 лютого 2022 року в м.Миколаєві. Незважаючи на бойові дії на території міста та області, прокурори забезпечили затриманих захистом. Досудове розслідування ведеться

*Логотип телеграм-каналу
волонтерської допомоги*

слідчими управління СБУ в Миколаївській області. Підозрюваним загрожує покарання у вигляді позбавлення волі терміном на 15 років або довічне позбавлення волі з конфіскацією майна.

У Миколаєві створили офіційно підтверджений канал волонтерської допомоги «Миколаїв HELP 24/7». Тут зібрані контактні особи, потреби ЗСУ, тероборони, жителів області.

З першого березня у місті Вознесенську курсуватиме безкоштовний громадський транспорт. Водіїв можна зупиняти піднятою рукою.

Вікторія Андрушків

Максим Місайлов

Світлана Кльосова

Бої за Баштанку:

історія хоробрості, боротьби та опору російській навалі⁴

Першого березня 2022 року до Баштанки, що на Миколаївщині, зайшли російські війська. Люди об'єдналися та стали на захист своїх домівок. Їм вдалося розбити колону техніки Російської Федерації з понад 300 бойових машин та захопити трофеї.

<https://suspilne.media/694928-druga-ricnica-boiv-za-bastanku-istoria-horobrosti-borotbi-ta-oporu-rosijskij-navali/>

«Баштанка-1» | лютий 2022

⁴ Вперше опубліковано на сайті Суспільне Миколаїв 1 березня 2024 року

Від першого дня повномасштабного вторгнення баштанці готувались до оборони своїх територій: робили «коктейлі Молотова», забезпечували палим та ганчір'ям до них. На подвір'ї Баштанської міської ради розгорнули пункт спротиву. Тоді люди не знали, що бойові дії дійдуть до їхнього міста, каже міський голова Олександр Береговий.

Міський голова Баштанки Олександр Береговий
Фото: Вікторія Андрушків/Суспільне Миколаїв

«Все було готове для того, щоб використовувати у разі необхідності», – заступник міського голови Олександр Васильєв.

У місті був сформований батальйон територіальної оборони. Згодом на допомогу їм створили добровольче формування «Баштанка-1», розповідає командир формування Віталій Гомерський.

Командир добровольчого формування «Баштанка-1»
Віталій Гомерський. Фото: Вікторія Андрушків/Суспільне Миколаїв

«Для того, щоб допомагати в обороні. Саме тоді було важливо забезпечити порядок. Ми

здійснювали охорону об'єктів у період, коли були бомбардування Баштанщини», – пригадує командир.

Ввечері 25 лютого до міста прибув перший автобус зі зброєю. Вночі її роздали людям.

«Однозначно було прийняте рішення, що Баштанка буде лінією спротиву. Це ми прийняли, міський голова. І цю позицію підтримало керівництво військових адміністрацій», – додає Віталій Гомерський.

«Ми на своїй землі» | 1 березня 2022

Від села Явкіне у напрямку міста рухалася російська колона. Тоді 80 жителів перекрили дорогу, аби зупинити армійців Росії та не дати їм потрапити до села, каже староста Явкинського старостинського округу Олександр Коврига.

«Ми всім натовпом стояли. «Коктейлі» були заховані в машині. І один чоловік каже: «Ну що, Санько, пішли?» Потім, коли дійшли, вони зупинилися, перша машина зупинилася. Страшно було насправді, ноги ватні. І почалася словесна перепалка», — згадує Олександр Коврига.

Мапа розташування населених пунктів. Помаранчевим позначений шлях просування російських військ. Ілюстрація: Суспільне Миколаїв

Люди стояли близько 15 хвилин, допоки з російської колони не виїхав бронетранспортер і їхній військовий почав стріляти у повітря. Після, колона техніки поїхала обабіч дороги, каже Олександр. Хто присів, хто трошки одійшов. Ми стояли далі.

«Ті, що їхали, вони мовчали: хтось усміхався, хтось махав – сволота. А наші не стримували емоцій: хтось матюкався, каміння кидав. У нас нічого не було,

"коктейлі" тільки. Ми йшли, аби не дати їм заїхати до села. Не знали, чи будуть вони заїжджати в село, чи не будуть. Було розуміння, що ми можемо просто піти в останній раз», – говорить Олександр Коврига.

Зі слів Баштанського міського голови Олександра Берегового, затримка колони дала змогу людям підготуватись до боїв.

«Найцікавіше – не було страху. Усвідомлення того, що треба боронити місто. Бо якщо «орки» зайдуть сюди, то буде горе. Моя сім'я тут, наші сім'ї, діти, дружини», – згадує військовослужбовець Валерій Бабич.

«Скільки було кишень – пхали патрони, пхали гранати. Я, як ведмідь, біг з цими патронами, плюс гранати. Перші хлопці розуміли, що не стримають цю колону. На блокпосту загинули люди. Одного хлопця ми шукали два дні. Знайшли його аж біля посадки. Його вже розмародерили: зняли зброю, забрали документи», – говорить інший військовослужбовець Сергій Коряка.

«Танки зупинити не вдасться» | 1 березня 2022

Близько 12-ї години російська техніка була за кілометр від міста. Завдяки ініціативі жителів, «коктейлі» вдалось ефективно реалізувати саме при в'їзді колони, каже командир добровольчого формування «Баштанка-1» Віталій Гомерський.

«Пенсіонери й активні люди почали доєднуватися до участі, застосували «коктейлі Молотова», здійснили підпал БМ-1, це установка «Град», що запалала і почала детонувати. Для ворога це було шокуючим фактором. У Баштанку пішла не вся колона, а лише близько 300 одиниць техніки. Загалом колона була така масштабна, що коли почався бій, то її хвіст був майже за 25 кілометрів, біля Явкиного», – говорить командир формування.

Бій тривав понад три години. Військовослужбовець Сергій Коряка говорить, що тоді оборонці розуміли, що танки зупинити не зможуть.

«Стрілецька зброя, що могли, кидали гранати, стріляли. Люди допомагали «коктейлями». Замародерили у них (у росіян – ред.) РПГ, розстріляли їхній БТР і пішли. Розстріляли, швидко налетіли, як махновці, забрали зброю, і цією ж зброєю по них стріляли», – пригадує події березня Коряка.

Російська вантажівка, березень 2022 року. Фото надане Сергієм Корякою

Чоловік говорить, що захисникам Баштанки вдалося створити видимість великого гарнізону. На території міста оборонці були розосереджені групами по чотири-п'ять людей.

«Цікаві випадки, між двома високоповерхівками стояв автоматник (український воїн – ред.), ну, просто з автоматом. Ми підбігаємо, танки йдуть, а він лупасить по танках, і така луна, наче там крупнокаліберний кулемет», – пригадує Сергій Коряка.

«Сказали, якщо є жива сила на броні – стріляємо по живій силі. Ні, то, що техніка йшла, ми по колесах, щоб зупинити. Вони кидали, тікали», – розповідає інший захисник Баштанки Сергій Басистий. «Я заліз на горище, на магазин. Кинув дві пляшки по техніці, а тоді з автомата вів вогонь. Потім по мені з БТГ влучили. Я зліз», – додає чоловік.

Спрацював елемент неочікуваності | 1 березня 2022

Заступник міського голови Олександр Васильєв розповідає, що росіяни наступали, переважаючи в особовому складі та техніці. Втім, не очікували, що містяни будуть захищатися. Окрім неочікуваності, у баштанців була й інша перевага – орієнтування на місцевості, додає учасник бою. Потім ми перейшли в контрнаступ і почали їх відтісняти й виловлювати.

Один з українських захисників з прапором. Фото надане Сергієм Корякою

Військовослужбовець Сергій Коряка говорить: «Основна частина російської колони рухалася мостом, де українці й зосередили вогонь. У комишах сидів командир розвідвзводу, вів бій разом з іншими бійцями. Трохи далі я сидів, ще з одним бійцем вели бій».

Диспетчерка пожежно-рятувальної частини Оксана Мельник пригадує, що у той день з боку вулиці Ювілейної вона побачила густий чорний дим. На лінію 101 надійшов дзвінок про загоряння магазину меблів, а згодом туди направили бригаду надзвичайників.

«Ми думали, що колона (російської техніки – ред.) вже пройшла Баштанку, виїхали на місце пожежі. Хлопці доїхали, передали інформацію, що вони на місці, і зв'язок з ними обірвався», – згадує Оксана Мельник.

Начальник караулу пожежно-рятувальної частини Євгеній Ткаченко, який був тоді на виїзді, пригадує, що рятувальники були як мішень.

«Знаходилися всередині, проводили розвідку, чи немає розповсюдження пожежі. А там вже керівник наш, то він чекав (росіян – ред.), доки хтось зайде, так і сталося. Він попередив, що ми пожежники, що ми без зброї. Нас вивели, сказали зняти топорики, а потім дозволили продовжити свою роботу. Ми загасили пожежу. Благо, що дозволили поїхати», – ділиться спогадами рятувальник.

Пожар у магазині меблів, Баштанка, березень 2022 року. Кадр з відео заступника міського голови Олександра Васильєва

Баштанським оборонцям допомогла авіація. Український літак двічі вдарив по російській колоні. Під час бою захисникам вдалося відділити від основного кістяка транспорт, що забезпечував колону припасами, устаткуванням, паливом, – говорить командир добровольчого формування «Баштанка-1» Віталій Гомерський.

«Загалом було пошкоджено три установки «Панцир-С1», одну з яких потім підпалили фермери, не розуміючи, що ця техніка могла бути корисною Збройним силам. А дві одиниці все-таки передали ЗСУ. Захопили та передали 41 одиницю техніки. Це те, що вціліло. Ще багато техніки згоріло», – каже Віталій.

Засідка у районі елеватора

Військовослужбовець Сергій Коряка. Фото: Вікторія Андрушків/Суспільне Миколаїв

Другу колону техніки зупинили у селі Добре, на під'їзді до Баштанки. План передбачав засідку в районі елеватора. Баштанчанин Сергій Коряка говорить, що на завдання рушили втрьох, використавши помічений літерою «Z» УАЗ.

«Росіяни почали формувати колону о другій ночі. Ми чули, як вона рухається. Сіли в засідку. Я їм запропонував план, що перша йде розвідка –

пропускаємо. Б'ємо першу і третю машину та робимо пробку на переїзді. Так чекали до четвертої ранку. Лежимо під парканом, і тут заходять машини «орківські». Ми з трьома автоматами і один РПГ. Кажу: «Ну, це або ми померли, або дамо бій, утрюх». Зупинили машину, налякали їх», – пригадує Сергій.

Після засідки чоловіки верталися до Баштанки степовою дорогою. Місцеві мисливці, побачивши російський УАЗ з позначкою, відкрили по них вогонь.

«Я чую, як б'є по УАЗу дріб, ну слава Богу, що було далеченько. Я кажу: «Сергію, вивозь, бо в нас родини. І молодець цей хлопчик – вивіз нас цілими, непокаліченими», – говорить Сергій.

«Орків» ніхто не чекає»

По завершенню бою місцеві розпочали розбирати завали та відновлювати вціліле, каже міський голова Олександр Береговий. Основну дорогу, де точилися бої, розчищали майже тиждень.

***Вулиці Баштанки після боїв, березень 2022 року.
Фото надане Сергієм Федорком***

«Хлопці приїхали, почали всі боєприпаси, що валялися, вантажити у причіп. І все відразу почали прибирати. Ми зі свого боку перше, що зробили – зібрали документацію, що знайшли, їхню російську. Пройшли по всіх машинах, техніці – усе, що було в центрі на той час», – говорить Береговий.

Зі слів військовослужбовця Сергія Саргсяна, у бронетранспортерах російських військових знайшли крадені телефони,

мікрохвильовку, замість боєкомплекту – паки пива.

«Це ждесь Херсонську область пройшли, намародерили. Пральних машинок, звісно, не знаходили, але мікрохвильовки і кавоварки були», – пригадує чоловік.

Росіяни намагалися тікати польовими дорогами

Після невдачі російська армія відступала польовими дорогами та через села, зокрема через Явкіне, – каже староста Олександр Коврига.

«Різними дорогами вони тікали. У нас стояли пости. Вони проїжджали по п'ять, по шість машин, такі налякані були, чекали якусь засаду, мабуть. На той момент у нас не було взагалі зброї», – пояснює Коврига.

У Баштанці сформували мобільні групи з людей, котрі патрулювали місто та шукали росіян, що відстали, – говорить військовослужбовець Валерій Бабич.

«Десь інформація надходила від місцевих. Але більшість з них (російських армійців – ред.) укривалися не в місті, а поза межами. Десь курсували на села. Намагалися вийти на своїх. І силами селян, фермерів, мисливців, тероборони, поліцейських брали їх у полон», – говорить український захисник.

Полонені росіяни були здивовані, що Баштанку захищали тероборонці та місцеві, – розповідає військовий Сергій Коряка. Загалом за весь час взяли у полон 21 росіянина, говорить командир формування «Баштанка-1» Віталій Гомерський.

«Є люди, вони потім здалися або були затримані. Ті, що відстали або шоковані, як в Кашперо-Миколаївці просто зайшли в будинок і сказали: «Ми залишимося у вас, ви потім нас передайте своїм, ми не хочемо воювати», – додає Гомерський.

Для загиблих окупаційного війська вирили братську могилу. Трупам закопували поза територією кладовища. Через півтора місяця тіла ексгумували.

Оборона Баштанки вистояла

Українські захисники та місцеві відстояли Баштанку, що надалі обмежило пересування російської армії. Близько трьох тижнів армійці РФ стояли біля населених пунктів Добре, Мар'янівка, Піски та намагалися там закріпитися, розповідають військові.

Напрямки руху Сил оборони України, Миколаївщина. Ілюстрація: Суспільне Миколаїв

«Їх постійно гнали наші війська. Зі сторони Кашперо-Миколаївки зайшла Українська добровольча армія. І з нашої сторони це була восьмидесятка. І це був активний натиск постійно», – говорить командир формування «Баштанка-1» Віталій Гомерський.

«Завдяки натиску Збройних сил. За даними людей, як тоді вони казали, через Кашперо-Миколаївку проходило в день по п'ять тисяч одиниць техніки», – пояснює Віталій Гомерський.

Під час боїв першого березня 2022 року за офіційними даними загинули шість людей: четверо на блокпосту, хлопець у районі мосту та охоронець, якого росіяни розстріляли упритул у супермаркеті. Після цього росіяни продовжували обстрілювати Баштанку. Зі слів Сергія Коряки, близько 80 відсотків снарядів не здетонували.

РЯДКИ, НАРОДЖЕНІ ВІЙНОЮ

Савка Микола Богданович (1967 р.н.), поет, житель с. Привільне Баштанського району. Писати вірші почав ще у дитинстві. Від початку повномасштабного вторгнення ним написані близько тисячі віршів, понад 50 поезій покладені на музику. Вийшли друком 4 збірки віршів та проза, присвячена битві за Баштанку і місцевому волонтерському руху. Поезії Миколи Савки оспівують історію рідного краю, його красу та неповторність. Є багато віршів патріотичного характеру, що розповідають про воєнні події, висвітлюють героїзм наших захисників та розкривають злочини російських окупантів. Метою

своїї творчості в ці складні для країни часи автор бачить підтримку морального духу людей, збереження пам'яті про подвиг українських воїнів.

ЩЕ ЗРАНКУ

Насупилось небо ще зранку,
І тихо шумів очерет.
Ввірвалась колона в Баштанку:
Машини із символом «Z».

«УРАЛи» тягнули гармати,
За ними йшли еРСЗВе.
Ховалася з дітками мати,
Бо мріє живий про живе.

Цей бій пам'ятатимуть довго:
З «коктейлями» проти броні
Та з вірою в себе і в Бога...
Пронеслося все, наче в сні.

Горіли крамниці й аптеки,
Десь чергами бив автомат.
І зблизька вже, й десь іздалеку
Почав колошматити «ГРАД».

Насупилось небо ще зранку,
Шумів на ставку очерет...
Палали посеред Баштанки
Машини із символом «Z».

КОЛИ Я ЇХАВ...

Я вчора їхав із Баштанки,
Дивився на поля.
Тут нещодавно були танки,
Здригалася земля.

А зараз рівними рядками
Зійшла озимина.
І вітер бавиться листками:
Хитає і згина.

А над полями ходять хмари...
Вологи через край.
Ось-ось вони впадуть дощами,
І це на урожай.

І буде мир, і буде спокій,
Повернуться птахи.
І будуть в школах на уроках
Навчатись дітлахи.

Коли я їхав із Баштанки,
Дивився на поля...
Неперевершені в нас ранки!
Найкраща в нас земля!

ПАМ'ЯТАЄМ

І біль, і смуток - в тім війни трагічність...
Не чути сміху й жартів у дворах.
Останній крок зробили вони в вічність,
Ніким не зміг оволодіти страх!

Життя поклали за свободу краю...
Себе поклали на вівтар війни.
Їх душі журавлями прилітають
У наші думи, спогади і сни.

Баштанщина народжує героїв.
У всі часи був славен ними край.
В серцях і в душах часточку з собою
Ніс кожен. Й ти також про неї дбай.

Вони пішли, та слава не зникає.
А наші скроні вкрила сивина.
Легенди про героїв не вмирають,
І кожен знає їхні імена....

Гнідий, Олійник, Цурка, Сокурєнко,
Ярков, Теселько, Карпов, Цимбалюк.
Пацула, Ковалєвський, Марусєнко,
Пальчєвський, Глібов, Семиліт, Кравчук....

Цей список довгий... Всіх ми пам'ятаєм!
І пам'ять бережем, як немовля.
В скорботі свої голови схиляєм...
В скорботі і баштанська вся земля!

ПАМ'ЯТАЄМ (продовження)

Сміливі хлопці в руки взяли зброю...
До нас злий ворог сунув звідусіль.
Баштанку захищаючи собою,
Прийняли її горе, страх і біль.

Тепер кружляють в небі журавлями,
На дім свій споглядають з висоти.
І, крилами змахнувши, мов руками,
Пішли у інші праведні світи.

Ніколи не забудемо героїв,
Що вірили у наше майбуття.
Заради нас і правдоньки святої
Безцінні віддали свої життя.

Гладков, Акрамов, Бойко, Гавриленко,
Гончар, Ужейко, Костанян, Кулик.
Зубко, Колеснік, Шепель, Аркушенко,
Токман, Сорокалєтов, Боровик!....

До рук своїх взяли ці хлопці зброю...
До нас злий ворог сунув звідусіль.
Баштанку захищаючи собою,
Прийняли її горе, страх і біль.

МИКОЛІВЩИНА: ХРОНІКА СПРОТИВУ (ПРОДОВЖЕННЯ)

Баштанка. Пожежа внаслідок обстрілу. Фото: ГУ ДСНС у Миколаївській області

1 березня 2022 року

Ніч проти першого березня у Миколаєві минула спокійно – у межах міста не фіксували авіа- та артилерійських ударів по військовій інфраструктурі та

жилих кварталах. Проте протягом дня тривали запеклі бої, а також велися обстріли населених пунктів у різних районах області. Зокрема, війська РФ здійснили авіаудар по селу Генівка Первомайського району та масові обстріли села Мартинівка Вознесенського району. За попередніми даними постраждалих немає.

На території Баштанської громади тривав бій з військами окупантів. Війська РФ обстріляли з «градів» об'їзну дорогу та центр міста, ЗСУ підбили 2 установки. Також взяли у полон двох російських солдатів. Унаслідок обстрілів у м. Баштанка виникли 7 пожеж, які гасили вогнеборці 7 ДПРЧ.

У мережі з'явилося повідомлення, що після розгрому українськими військовими російської колони, залишки особового складу переслідують місцеві мисливці з собаками.

Українські гвинтокрили вдарили та знищили російські війська поблизу села Євгеніївка (колишній Снігурівський район). Також стало відомо, що жителі Снігурівської громади захопили кілька одиниць техніки та зброю.

Вознесенський міський голова Євгеній Величко повідомив, що колони російських військ, які переважно складаються з танків, рухаються у напрямку Вознесенська та запевнив, що місто «готове зустріти окупантів».

У селі Явкіне місцевий житель зупинив колону російської військової техніки. На опублікованому в соцмережах відео чоловік зупинив колону бронетранспортерів з маркуванням «Z» та звернувся до окупантів зі словами: *«Мужики, до вас додому ніхто не приходив. Ви зараз на нашій землі. Повертайтеся додому»*.

Комендантська година в Миколаєві з 1 березня діятиме з 19.00 до 6.00.

Начальник Миколаївської обласної військової адміністрації Віталій Кім повідомив, що оскільки під час воєнного стану діє «сухий закон», то від ранку, 2 березня, патрульні мають право конфіскувати автівки у нетверезих водіїв на потреби армії без повернення.

ДП НВКГ «Зоря»-«Машпроект» бере участь в організації захисту міста. Підприємство виготовило більше 50 протитанкових «їжаків», допомагає місту з

перевезенням вантажів. У перші ж дні вторгнення на підприємстві було створено загін територіальної оборони у складі 150 працівників-добровольців, які здійснюють цілодобове чергування на території ДП. Також на підприємстві заздалегідь були підготовлені бомбосховища, які можуть вмістити до 8 тисяч осіб.

Миколаївський хлібзавод продовжує працювати у штатному режимі, аби забезпечити миколаївців хлібом. Щодня тут випікають близько 80 000 буханок.

Миколаївський глиноземний завод тимчасово припинив свою роботу через неможливість відвантаження готової продукції.

Сьогодні пункти забору крові - Миколаївська станція та ЦРЛ (Варварівка) не приймають донорів на здачу. Запасів достатньо.

Працівники Южно-Українського енергокомплексу приєдналися до своїх колег з інших відокремлених підрозділів Енергоатома та перерахують одноденний заробіток за лютий 2022 року на потреби ЗСУ. За інформацією бухгалтерії загалом колектив направить на потреби українських захисників 11 мільйонів 569 тисяч гривень.

2 березня 2022 року

Уночі проти другого березня успішно відбулася перша наступальна операція. *«Серйозно вдарили по Чорнобаївці та на Єланецькому напрямку. У нас там колеги, спільні операції проводимо. Орки образилися: тягнуть десант, колона зі*

Підірваний міст поблизу с.Калинівка. Фото опубліковане на телеграм-каналі «Віталій Кім/Миколаївська ОДА»

Снігурівки пішла, намагаються щось відбивати, намагаються евакуюватися з медиками. Медиків відпустимо, але всіх інших покараємо, ми працюємо», - повідомив начальник ОВА Віталій Кім. <https://t.me/mykolaivskaODA/296>

Захисники села Калинівка підірвали міст, коли по ньому рухався ворожий танк.

У Миколаєві оголошена повітряна тривога: літаки із Севастополя летять у напрямку міста. У напрямку Вознесенська рухаються російські гелікоптери. Громадян закликають перебувати в укриттях.

Станом на 10:30 ситуація в Миколаєві ускладнилася: *«Ведуться бої на Херсонському напрямку та в районі Калинівського кільця. Велика кількість гвинтокрилів зараз насувається з території Криму на місто Миколаїв. Залишайтеся в укриттях. Ваша головна задача зберігати своє життя та життя своїх близьких», - сказав Миколаївський міський голова Олександр Сенкевич. <https://www.facebook.com/SenkevichNikolaev/videos/509666607228127>*

У районі села Баловне відбулася висадка російського десанту - висаджувалися чотири вертольоти. По них був відкритий вогонь. Десант був ліквідований, декількох військових узяли в полон, усі вони військовослужбовці 10-ї окремої бригади спеціального призначення ЗС РФ. Висадка російського десанту в Миколаївському аеропорту теж була успішно відбита.

У Вознесенську тероборона та ЗСУ вступили в бій проти російських військ. Після бою у розбитій техніці російських окупантів знайшли документи, згідно яких в операції беруть участь військові 2-ї інженерно-дорожньої роти інженерного дорожньо-мостобудівного батальйону в/ч 45767.

Увечері Вознесенський міський голова Євгеній Величко повідомив, що *«довелося підірвати два мости – залізничний через Південний Буг та транспортний на трасі з Миколаєва. [Мікрорайон] Болгарка повністю відсічена, відключена від газу, водопостачання, водовідведення та електрики. Підстанцію на 35 кВт пошкоджено, вимушені були відключити газ. Кількість постраждалих ще рахуємо. Місто обстрілюють з танків, багато танків, ще*

колона йде до нас. Вони розсіялися по всьому мікрорайону Болгарка. Через міст вони не перейшли. Над виконкомом прапор український».

Українська авіація, військові та тероборона поблизу міста Баштанка знищили колону ворожої техніки кількістю близько 800 одиниць. У селі Калинівка тероборона відібрала в окупантів два джипи «Тигр» та затримала бійців 5-го батальйону спецпризначення РФ. У селі Маложенівка місцеві жителі захопили кілька одиниць бронетехніки ворога.

Жителі Баштанки захопили і знищили ракетно-гарматний комплекс «Панцир-С». Вартість такого комплексу становить

близько 15 мільйонів доларів.

«Панцир-С». Фото опубліковане на телеграм-каналі Бориса Філатова

Протягом 1 та 2 березня на Баштанщині затримали 28 військовослужбовців РФ. Усі вони брали участь у бойових діях проти ЗСУ. За інформацією обласної прокуратури, їм готують повідомлення про підозру у незаконному перетині держкордону та посяганні на територіальну цілісність України. Санкції статей передбачають довічне ув'язнення.

Працівники спецпідрозділів «Альфа» і КОРД за останні два дні провели обшуки по 44 адресах у Миколаєві, під час яких вилучено вибухівку, засоби

зв'язку, зброю, різне спорядження в т.ч. водолазні костюми. Затримані 2 диверсійні групи, перед якими стояло завдання з підриву об'єктів критичної інфраструктури в місті Миколаєві. Із затриманими працюють спеціалісти Служби безпеки України.

У судно Banglar Samriddhi (прапор Бангладеш), яке стоїть в порту «Ольвія», влучила ракета РФ. На судні пожежа, повідомили в АМПУ. Загинув громадянин Республіки Бангладеш. Для порятунку екіпажа направили два буксири.

ДСНС повідомляє про пожежу на складі одорантів у Миколаєві. Внаслідок займання у декількох районах міста чути запах газу. Надзвичайники просять людей не панікувати, речовина не є небезпечною та легко вивітрюється. Хіміки ДСНС провели заміри повітря, всі параметри у нормі.

Від сьогоднішнього дня Гуманітарний штаб почав працювати над наданням допомоги не тільки військовим і підрозділам ТРО, а й цивільному населенню міста Миколаєва. Продукти харчування та товари першої необхідності будуть розвозитися маломобільним групам населення, які цього потребують, в усі райони міста Миколаєва.

Миколаївські заклади громадського харчування долучилися до допомоги військовим та волонтерам. З 10-ї до 14-ї години команда кав'ярні «CoffeeGo» безкоштовно пригощає кавою та чаєм національну поліцію, бійців ЗСУ та тероборони, волонтерів. У кафе «Гріфель» готують їжу та відвозять її для українських військовослужбовців. Також підвозять їм подушки та матраци.

Колектив Миколаївського академічного художнього драматичного театру в бомбосховищі шиє українські прапори.

3 березня 2022 року

Начальник Миколаївської ОВА Віталій Кім повідомив, що на території області відбувається переміщення великої кількості ворожої техніки в декількох напрямках, а саме: через Чорнобаївку та Лимани, з боку Снігурівки на Миколаїв. Не доходячи до Баштанки, вони обходять населений пункт, через Снігурівку у бік Нової Одеси.

Також В.Кім розповів, що на території області знаходиться багато захопленої чи покинутої техніки противника, у т.ч. 3 «шилки», 2 «тигри», 2 БМП, 3 танки, ЗІЛи тощо. В планах – використати техніку як диверсійну в бік ворога.

Російська техніка.

Фото опубліковане на телеграм-каналі «Віталій Кім/Миколаївська ОДА»

За оперативною інформацією, у м.Вознесенську на території мікрорайону Болгарка знаходяться близько 30 військових РФ, перевдягнутих у цивільне. Пізніше повідомили, що з 14:30 до 15:30 буде можливість евакуюватися з мікрорайону Болгарка. Рух дозволений лише пішохідним містком, і тільки для жінок і дітей. Станом на 17.30 у місті чути постріли. Також була обстріляна будівля міського басейну.

Міський голова Первомайська Олег Демченко повідомив, що на ранок 3 березня ситуація в громаді контрольована, більш-менш стабільна. О 7:30 ранку були два ракетні постріли в районі села Генівка.

Цього дня на території Снігурівської громади тривали бої з російськими військами.

3 березня неподалік села Мар'ївка окупанти з БТРів обстріляли легковий автомобіль, в якому їхали троє дорослих і дитина. Машина з'їхала в кювет та врізалась у дерево. Одна особа отримала травми.

Миколаївський міський голова Олександр Сенкевич під час прямого ефіру розповів, що навколо міста маневрують війська противника, в т.ч. інженерні війська. На території області знаходиться близько 1000 одиниць ворожої техніки. Є вірогідність атаки на місто. Тому О.Сенкевич порекомендував містянам закупити їжу та зробити запаси води. Підвезення необхідних продуктів до магазинів забезпечене на належному рівні. Також міський голова нагадав, що дорога на Одесу поки що безпечна, інформація щодо мостів поступає щоденно, тому цією дорогою можна скористатися для евакуації.

4 березня 2022 року

Згідно оперативної інформації Генерального штабу ЗСУ, на Таврійському напрямку противник силами до п'ятнадцяти БТГр зосередив зусилля на напрямку Миколаїв – Вознесенськ. Після перегрупування та введення частини оперативних резервів у склад БТГр, ворог продовжує наступ у напрямку Запоріжжя, частиною сил – на Маріуполь. Відзначено введення в операцію десантно-штурмових підрозділів ЗС РФ у напрямку на Миколаїв. Крім того у Миколаївській області помічено переміщення військової техніки з тимчасово окупованого Криму, в якій військові РФ перевозять ув'язнених з місць виконання покарань для організації безладів в області.

У Миколаєві розвели мости на невизначений термін. Також тимчасово заборонено пересуватися на водному транспорті акваторією річок Південний Буг та Інгул.

Близько 11.30 війська РФ розпочали наступ на Миколаїв з боку Балабанівки та Галицинівки. У Корабельному районі Миколаєва в бій з окупантами вступила

123-я окрема бригада тероборони. Атака на місто була відбита, але на окраїнах точаться бої.

Цього ж дня військові спільно з патрульними поліцейськими відбили кілька ворожих атак на Кульбакінський аеродром. Російські війська відійшли від аеродрому до Миколаївського авіаремонтного підприємства «НАРП». За інформацією пресофіцера 299-ї бригади тактичної авіації Олексія Гаркуші, «частину інфраструктури пошкоджено. Літаки пішли на запасні аеродроми ще до першого удару та працюють звідти».

Протягом дня ситуація у Вознесенську залишалася стабільно напруженою. Як повідомив Вознесенський міський голова Євгеній Величко: «Сьогодні були два прильоти на Промзону. У мікрорайоні Болгарка та на окраїнах сіл Новогригорівка і Ракове так і залишаються російські війська. Важка техніка стоїть, але більшість по балках, фермах...». Третього березня міській владі довелося прийняти рішення про підрив моста, це перекрило прохід до лікарні. Четвертого березня, за словами мера, прохід відновили.

Болгарка після бою. Фото опубліковане на телеграм-каналі Вознесенського вісника

Відходячи з Баштанки, колона окупантів заїхала в село Добра Криниця. Тут окупанти розстріляли директора школи Юрія Шаповалова та угнали шкільний автобус.

Єланецька селищна рада повідомила, що на території громади помічені диверсійно-розвідувальні групи.

По складах, розташованих у м.Очакові, був нанесений авіаудар, у результаті якого виникла пожежа на площі близько 500 м². Пожежу ліквідовано

вогнеборцями 22-ї державної пожежно-рятувальної частини 2-го державного пожежно-рятувального загону.

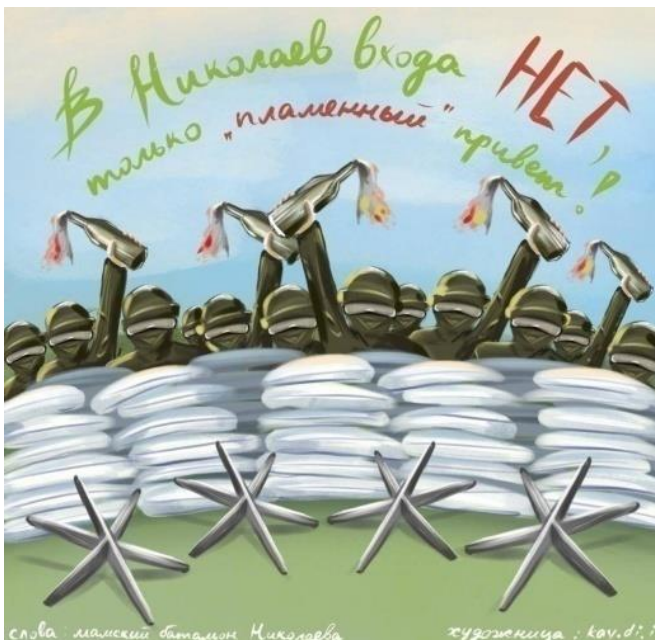
У передмісті Миколаєва близько 15 тисяч чоловік 9 днів залишалися без світла через пошкодження підстанції. Станом на 4 березня електропостачання було відновлене в населених пунктах Первомайської селищної територіальної громади, селах Пересадівка, Михайло-Ларине. Проте без світла залишаються Воскресенськ, Полігон, Мішкове-Погорілове.

Начальник управління охорони здоров'я Миколаївської ОВА Максим Безносенко повідомив, що на базі офтальмологічної лікарні будуть створені два call-центри. Перший – центр психологічної допомоги, другий – центр, куди громадяни можуть зателефонувати і сказати, яких ліків їм не вистачає.

У Галичинівці військовослужбовець РФ Олександр Фоменко кинув зброю і здався у полон. Він заявив, що не хоче вбивати мирних жителів. *«Мама, мы фашисты!»* – сказав він по телефону своїй матері. Його рідні пообіцяли звернутися до військової прокуратури та спілки солдатських матерів.

У Миколаївській області гуманітарних коридорів потребують Баштанський, Снігурівський та Березнегуватський напрями. Про це повідомили в Офісі Президента України.

В соціальних мережах ширяться меми, жартівливі гасла, малюнки патріотичної спрямованості, які демонструють твердий намір миколаївців боронити свою землю від російської агресії:

*Пох*й танки, ми з Баштанки!*

Николаев не сдадим,

С нами губернатор Ким!!!!

Сеня тоже молодец! Всем рашистам тут пи...ц!

Снигиревка и Баштанка всех оставят вас без танков!

Корабелы не сдаются, под Россию не прогнутся!

Николаев! Корабелы! Отстоим наш город смело

*Не дождетесь флагов белых - на*уй шлют вас корабелы*

Наши герои на страже стоят

Николаев вам не отнять!!!!

П.С. авторы – мамский батальон Николаева.

5 березня 2022 року

Начальник Миколаївської обласної військової адміністрації Віталій Кім протягом дня інформував про воєнну ситуацію в області:

08:30 «Ніч минула спокійно. Нині окупанти збирають війська у районі Баштанки та Галицинове. Готуються до подальших переміщень. А ми готуємось їх відбивати».

12:59 «Надійшов сигнал, що танки пішли на Кульбакінський аеродром».

13:55 «Не панікуйте! Зараз іде техніка з Кульбакіного з літерою "z". Це захоплена нами техніка».

16:35 «Окупантів вибили з міста. Ми маємо багато трофейної техніки. Ми їх вибили не лише з міста, з Кульбакіного, а зараз вони просто тікають. Здебільшого у напрямку Херсона. Також у напрямку Шевченкового, Луча, Снігурівки. Є втрати серед мирного населення. Це погані новини. Велика вдячність нашим військовим, добре сьогодні впоралися зі своєю задачею, злагоджено та ефективно».

20:30 *«По наших позиціях було три залпи з установки "Смерч". Усі три повз. У нас троє поранених. У відповідь ми зробили один залп – в орків 300 поранених та 70 загиблих».*

У районі с. Яструбинове відбулася висадка десанту на 4 гелікоптерах.

На Миколаївщині українські військові збили чотири гвинтокрили військово-повітряних сил Російської Федерації. Повідомляється, що усі вони були збиті одним військовослужбовцем – морпіхом.

У небі Миколаївщини українські військові збили ворожий літак. Пілоти встигли катапультиватися, їх оперативно розшукали і взяли у полон.

Фото опубліковане на сайті Суспільне Миколаїв з посиланням на ВМС ЗС України

Миколаївські гвардійці спільно з ЗСУ під час бойового зіткнення на блок-посту на в'їзді у Миколаїв знищили бронев автомобіль окупантів "ТИГР" та взяли у полон 4-х військовослужбовців РФ зі складу розвідувальної групи (з них 1 офіцер). Полонених передали співробітникам СБУ.

У результаті обстрілів селища Радсад пошкоджено декілька приватних садиб, одна людина загинула, одна отримала поранення. «Градами» обстріляно мікрорайон Ракетне Урочище. Інформація про постраждалих уточнюється. У селі Калинівка у результаті обстрілів постраждали кілька будинків, у тому числі будівля притулку для тварин. Постраждали 2 особи та 20 тварин. У селі Мішково-Погорілове внаслідок обстрілів пошкоджений газопровід.

У селі Баловне Костянтинівської громади боєприпас потрапив у трансформаторну підстанцію. У результаті пошкодження стався розлив мастильних матеріалів із подальшим горінням. Місцеві мешканці разом із

вогнеборцями 1-ї державної пожежно-рятувальної частини 2-го ДПРЗ загасили пожежу. Під час обстрілів загинула одна людина.

Протягом доби ворожі обстріли житлових кварталів та у передмісті Миколаєва призвели до 7 пожеж. Підрозділами Головного управління ДСНС України у Миколаївській області забезпечене реагування на повідомлення, які надходили по лінії 101.

За минулу добу поліцейські Миколаївської області відпрацювали 720 повідомлень громадян. В умовах воєнного часу щоденно працює більше 40 поліцейських екіпажів та майже 20 нарядів патрульних поліцейських. На відпрацювання сигналів від громадян задіяні 25 слідчо-оперативних груп. Додатково по обласному центру задіяні понад 50 автопатрулів поліції. Цілодобово, надаючи населенню необхідну допомогу, поліція протидіє випадкам мародерства, шахрайства, відпрацьовує інформацію про підозрілих осіб, виявлення небезпечних предметів тощо.

Начальник Миколаївської обласної військової адміністрації Віталій Кім повідомив, що за останні дві доби у п'яних водіїв забрали три авто для потреб армії. У селі Нечаяне конфіскували автомобіль у порушника комендантської години. Транспорт буде передано на потреби армії.

Миколаївський міський голова Олександр Сенкевич поінформував про ситуацію в місті, зокрема він розповів, що у місті спостерігається зростання цін на продукти через важку логістику, сьогодні завезли продукти до магазинів Корабельного району. Завтра очікується ще один конвой. У місто прибули ліки для пацієнтів на діалізі, до Миколаєва прямують ще декілька фур із ліками. Місто забезпечене газом, електроенергією, теплом та водою. Проте містянам рекомендують запасатися питною водою.

У Миколаєві майже по всій довжині стіни колишнього заводу «Дормашина» місцеві художники зробили напис «Миколаїв – це Україна».

Патріотичний мурал. Фото: Свідок.info

Сергій Макарчук

Миколаїв захищається: перші дні оборони

(інтерв'ю з підполковником поліції Віталієм Данілою)⁵

- Віталію Миколайовичу, будь ласка, скажіть кілька слів незаангажованому майбутньому читачу, хто Ви, який підрозділ Ви очолюєте.

- Я тимчасово виконуючий обов'язки заступника начальника Головного управління Національної поліції Миколаївської області Віталій Даніла, підполковник поліції (посада на час запису інтерв'ю – авт.). У минулому керував патрульною поліцією Миколаївської області.

Віталій Даніла. Фото: ГУ НП в Миколаївській області

- Одразу дозвольте перейти до сьогоденних трагічних і водночас героїчних подій. І, перш за все,

наскільки складно було перебудувати роботу поліції у перші дні повномасштабного вторгнення РФ в Україну? В чому вона полягала?

- Напевно, для всієї поліції було важко сприймати саме повномасштабне вторгнення. Ми всі розуміємо, що війна у нас почалася у 2014 році. Відтоді багато офіцерів, сержантів, солдатів та поліцейських рядового складу отримали досвід бойових дій, але, на жаль, не всі. 24 лютого перед нами постали нові

⁵ Стилістика розповіді В.М.Даніли збережена

виклики, найголовніший з яких – це виживання та відбиття ворога з нашої території. Війна з новою силою розгорнулася не лише на сході, а й по всій території нашої держави – ворог не тільки обстрілював ракетами, але і фізично наступав. Ми розуміли, що він от-от може захопити Миколаїв. Окупанти уже увійшли в Херсон, в Миколаївську область і було зрозуміло, що на цьому вони не зупиняться. Тому основне завдання було – оборона міста Миколаєва, оборона Миколаївської області з тим ресурсом, який у нас був. Хоча поліція не мала важкого озброєння, але, аналізуючи тактику ворога, ми розуміли, що на даний момент необхідно зупинити агресора за будь-яку ціну. Ворог рухався колонами. Потрібно було створити невеликі мобільні вогневі групи. Їх ще називали протитанкові групи. З ручними гранатометами, стрілецькою зброєю можна було здійснювати засади і ефективно нищити ворога. На початку повномасштабної війни, – я тоді ще керував Управлінням патрульної поліції Миколаївської області, – розуміючи, що стоїть таке завдання, створив таку бойову групу з добровольців, які мали досвід бойових дій. Разом зі мною було від 15 до 20 осіб. Ми рухалися тільки на цивільних авто і виконували такі завдання. Перша нагальна задача – відбиття аеродрому Кульбакіне. Коли на аеродром увійшли росіяни, генерал Марченко поставив завдання мені особисто: будь-якою ціною відбити ворога. Це було, якщо я не помиляюся, 2 березня 2022 року. Саме тоді ворог уперше зайшов на аеродром. Коли ми зрозуміли, що йде вже перший бій на летовищі, генерал Марченко викликав мене і поставив задачу: «Їдеш зі своєю групою у тому напрямку, маєте будь-яким способом не допустити вхід ворога у місто». Тому що вуличні бої – це зовсім інші бої. Ми не повинні були дозволити їм зачепитися хоча б за якийсь будинок.

- А звідки ворог йшов?

- Ворог йшов з Херсонської області. Він був на підступах до Миколаєва, з військової точки і тактично було правильно для нього захопити як плацдарм аеродром Кульбакіне щоб, можливо, у майбутньому здійснювати висадку десанту, доставку провізії і тому подібного повітряним шляхом.

- Тобто, це був десант чи ДРГ?

- Ми вже потім зрозуміли, що це була передова група їхнього навченого спецназу. А зрозуміли ми, коли захопили їхню спецтехніку. На одному «уазіку» було озброєння: ПЗРК⁶, декілька гранатометів, станковий кулемет, АГС⁷ зі спорядженням, декілька кулеметів і автоматична зброя – АК⁸. Саме по цьому озброєнню ми зрозуміли, що це був спецназ, і під час бою вони єдині, хто забирав своїх загиблих і не залишали їх на полі бою.

- Не замало вас було, 15-20 чоловік?

- На територію летовища ворог зайшов у такому складі – один танк, два БТРа і два КАМАЗи з особовим складом. Основна колона була на підступах до Миколаєва. Генерал Марченко зрозумів, що з такими силами не йдуть захоплювати аеродром. Це була передова група, яка повинна була перевірити, чи є можливість захоплення аеродрому. Цей бій був розвідкою, щоб зрозуміти, якими засобами ураження ми володіємо і що знаходиться на аеродромі, оскільки росіяни не володіли повною інформацією. Генерал Марченко мені тоді сказав: «Такими силами не захоплюють, але якщо ми їм дамо можливість закріпитися на аеродромі, то основна група (а там була дуже велика колона) зможе закріпитися на цьому плацдармі і ми уже не зможемо їх вибити звідти». Основна колона чекала біля Миколаєва, доки передова група захопить аеродром, і чекала наказу йти вперед. І ту групу, яка стояла у посадці спалила наша артилерія (відео про це потім гуляло по месенджерах).

- Я правильно зрозумів, що з боку окупантів це було таке «промацування», і з вашого боку стояла мета – зв'язати їх боєм, затримати, доки не підійдуть резерви?

- З нашого боку було не те, щоб зав'язати бій, а не дати їм закріпитися на аеродромі Кульбакіне і взяти його під охорону, тому що на той момент рота охорони аеродрому знаходилася майже за його територією. Мені потрібно було підняти бойовий дух і показати всім миколаївцям, що в місто ніхто не зайде, летовище повністю під нашим контролем. Я записав відео, закинув у

⁶ Переносний зенітно-ракетний комплекс

⁷ Автоматичний станковий гранатомет

⁸ Автомат Калашнікова

месенджер, щоб показати нашим містянам – аеродром повністю під нашим контролем. І дійсно, якби росіяни знали, з якими силами ми прийшли відбивати аеродром (я зі своїми хлопцями і один військовий, який знав аеродром, орієнтувався на місцевості і провів нас), то, можливо, вони б так просто не відступили.

- Тобто росіяни не мали зовсім ніякої інформації про ваші склад, кількість, озброєння?

- Знаєте, у них була така байка, що є спеціальна група «даніловців», яка складається з «Беркута», «Грифона» і колишніх, як вони написали, військових, усіх у чорному (а ми були у своїй поліцейській формі чорного кольору), які спеціалізуються на тому, що заходять у тил ворога, знищують його і захоплюють ворожу зброю. Так, насправді 80% нашої зброї – це захоплена в бою, бо у нас раніше не було такого озброєння.

- І багато захопили, і наскільки цінні були здобутки?

- На той момент ми захопили гранатометів близько 8 штук саме в цьому бою, АГС з боеприпасами, РПГ-7⁹, декілька кулеметів, їхню «Стрілу» для знищення повітряних цілей. Оскільки йшов бій, більше взяти не змогли, бо не знали, чи зможемо винести це з бою. Першим завданням було організувати оборону, після чого я залишив свого заступника, колишнього кадрового офіцера з 79-ки. Він далі організовував оборону, а я повернувся в місто і виконував уже інші бойові завдання.

- Там мабуть були і перші втрати, і поранення, і захоплення полонених?

- У моїй групі за 2 роки були 300-ті, але всі

Скриншот з відео Віталія Даніли

⁹ Ручний протитанковий гранатомет

живі з нашої сторони. З їхньої сторони були вбиті, але скільки їх я не рахував.

- А приблизно скільки ворог втратив у тому бою?

- На той момент тих, хто намагався захопити аеродром, було декілька десятків. Там було близько двадцяти 200-х, не рахуючи 300-х. Це, якщо рахувати разом із тією колоною, яка стояла біля Миколаєва і була знищена.

- Проти 15-20-ти – декілька десятків, це вражає...

- Додатково ще почала працювати наша артилерія. Коли почали знищувати дальню колону, то на відході були танк і БТР, який зміг вийти з аеродрому, їх уже добивала наша артилерія.

- Тобто ви також і нашу артилерію наводили, вказували цілі?

- Так, на ті, які відходили з аеродрому. На ту колону, яка стояла біля посадки і чекала наказу на захід, наводив зовсім інший військовий, я його особисто знаю, він зайняв місце на одній з висоток міста і з даху того будинку наводив нашу артилерію на знищення основної колони.

- Ворог намагався потрапити до Миколаєва і з інших напрямків?

- 7 березня зранку, коли ворог зрозумів, що з цієї сторони він не може зайти, він перегрупувався, обійшов місто Миколаїв і намагався наступати зі сторони Тернівки. 7 березня я зранку приїхав на нашу об'їзну, щоб побачити безпосередньо, що відбувається. На Тернівський полігон зайшли декілька танків противника, всього близько 5-6 танків. Зав'язався бій з нашими військовими, які стояли на об'їзній, на напрямку до Нової Одеси на перехресті. Я якраз під'їхав. З нашої сторони на той момент були 2 одиниці танків, які рухалися, та один танк, який був закопаний і просто відстрілювався, стримуючи майже танкову роту супротивника. Десь о пів на десяту набирає мене генерал Марченко: «Аеропорт Баловне захоплений противником. Ми створили групу, потрібно їх завезти. Ти як місцевий, знаєш, як їх завезти. По трасі не заведеш їх, бо траса Н-24 повністю контролюється супротивником. Потрібно попід річкою...».

- Тобто вони вже контролювали основну трасу?

- Так. Вони контролювали трасу Н-24 до Нової Одеси і захопили аеропорт в Баловному. Ми через Матвіївку по-під річкою заїхали. Я завів туди групу. Група

складалася зі співробітників «Альфи» (СБУ), «КОРД»¹⁰, представників ТРО і частини моєї групи. Також був 73-й спецназ¹¹ на двох «Козаках»¹². Керував операцією полковник Чапленко, який зараз керує ТРО. На той момент він каже: «Будеш моїм заступником в цій операції. Зараз сплануємо операцію». Наше завдання було вибити росіян з аеропорту і взяти його під контроль для того, щоб противник не використав злітні смуги для висадки десанту. Злітні смуги були заблоковані, але, якби противник там знаходився, він їх би міг розблокувати і могли б сідати транспортні ІЛи, могли б висадити десант і утворити плацдарм для подальшого захоплення і Миколаєва, і Миколаївської області.

- Віталію Миколайовичу, в чому унікальність цієї операції зі звільнення Миколаївського аеропорту? Як би ви оцінили майстерність наших бійців? Наскільки чисельний був ворог?

- Ворог по техніці і чисельності особового складу переважав наші сили рази в три, а то й чотири. У нас була стрілецька зброя і протитанкові ракетні засоби. У подальшому було знищено і гусеничну військову техніку з їхньої сторони, і КАМАЗи, які вони там і залишили. Ми швидко знайшли одного працівника, який знав рельєф самого аеропорту і було прийнято рішення зайти з двох напрямків одночасно. Відразу була знищена оглядова вежа і ворожий спостерігач, який там знаходився. Потім, використовуючи несподіваність (вони не знали звідки ми з'явилися, оскільки ми пересувалися, прикриваючись рельєфом), вони прийняли рішення покинути термінал і перейти в «зеленку», де потім у нас зав'язався бій за контроль над аеропортом, після нашої зачистки території летовища.

- Це унікально. В 3-4 рази переважаючий противник...

- Тут важливу роль відіграла вмотивованість поліцейських оборонців Миколаївщини в тому, що не було різниці – поліцейський-патрульний, чи поліцейський спецпризначенець «КОРДу», чи співробітник «Альфи». Це просто

¹⁰ КОРД (корпус оперативно-раптової дії) – абревіатура загонів спеціального призначення Національної поліції України

¹¹ Так в тексті інтерв'ю. Мова йде про бійців 73-го морського центру спеціальних операцій

¹² Бронеавтомобіль українського виробництва

були люди, які обороняли свою землю, свій дім. Це – вмотивованість битися до останнього і розуміння того, що ми разом це робимо.

- А ворог показав свою нестійкість?

- А ворог... йому говорили, була така пропаганда, що його будуть зустрічати з квітами, всі будуть раді... Він не очікував такого спротиву.

- Тобто, ворог був просто розгублений?

- Так. А особливо, коли почали знищувати їхню техніку, то вони не те що були розгублені... Вони навіть не думали битися до останнього, а відходили дуже інтенсивно і швидко, не завжди забираючи своїх полеглих.

- І ви під кінець свого завдання підірвали злітно-посадкову смугу?

- Злітно-посадкова смуга була не підірвана, а заблокована тими транспортними засобами, які були знерухомлені. Якимось чином відтягнути їх, або відкотити не було можливості: не було коліс, техніка була насаджена рамами на смугу.

- Я з великим задоволенням дивився відео, зняте вами. Який спокій і рівновагу треба мати, щоб їсти морозиво і замовляти каву, коли по тобі стріляє танк. Я ніколи не був під таким вогневим ураженням і, дай Бог, щоб цього не було надалі. Наскільки це жахливо?

- Я вам так скажу, взагалі це важко, напевно, перші сорок хвилин, а потім наступає втома від того, що ти повинен постійно рухатися, наносити ураження ворогу, змінювати локацію, тому що ворог теж наносить удари. І коли вже така сильна втома, ти нічого не боїшся, тебе вже не страшать звуки стрілянини, але є такі дрібні бажання, наприклад, щось хочеться з'їсти або попити, бо з 9-ї ранку постійно бігаєш, стріляєш, переміщуєшся. Втомився, бо вже о пів на четверту вечора думаєш: «Щось би з'їв».

- Тобто весь час на адреналіні? Віталію Миколайовичу, чи великі втрати поніс ворог під час боїв за аеропорт?

- Окупанти понесли великі втрати, багато було поранених і загиблих, тому що техніку знищував із ПТУРа¹³ безпосередньо полковник Чапленко, який розміщувався на даху. А під час безпосереднього стрілецького бою було більше

¹³ ПТУР – з рос. – протитанкова керована ракета

поранених. Тому що відстань до ворога була досить суттєва, а дальність РПГ-7 обмежена. Я віддав наказ стріляти по навісній траєкторії, щоб постріл від РПГ розірвався у них над головами. Було багато осколкових поранень. У ворога був шок, вони не розуміли, з чого ми стріляємо.

- Викликали вогонь артилерії? З 79-ї бригади, 406-ї бригади?

- Ці підрозділи якраз приймали бій на об'їзній дорозі. Ворог зрозумів, що ми тримаємо під контролем аеропорт, а з іншої сторони бійці 79-ї, 406-ї та 35-ї бригад не дають можливості танковій роті противника наблизитись до міста. Росіяни опинилися у кільці й прийняли рішення відступити, хоча при цьому вони контролювали вогневим ураженням дорогу від Костянтинівки аж до Нової Одеси.

- Були спроби просочитися у місто ДРГ з різних боків. Навіть я сам був свідком коли на проспекті Миру біля площі Перемоги якісь чоловіки затримали пару таких диверсантів. Ходили байки, що їх навчали елементарним українським фразам. Як їх виявляли? Чи боролася поліція з цими ДРГ?

- Потрібна була ефективна комунікація... Ми розуміли, що йде бій біля Миколаєва, у місті багато російськомовних, тому змінювалися дуже часто паролі розпізнавання. По декілька разів на добу. І в чатах керівництва області, де керівники силових структур, де голова ОВА, генерал Марченко, ми повідомляли, якщо ми виконуємо завдання, їдемо у такому-то напрямку з таким-то озброєнням. Наприклад, одразу повідомляли про супровід захопленої техніки. Адже, якщо в місто входить техніка з літерами «Z» і «V», кожен військовий буде реагувати на знищення. А щодо громадян... Дуже полегшило нам завдання те, що багато миколаївців покинули місто. Якщо пам'ятаєте, на початку всі сиділи вдома, і вулиці були настільки порожніми, неначе місто вимерло. І кого зупиняли, відразу відпрацьовували, відправляли на фільтрацію, були спеціальні групи, де працювали більш детально. Якщо з'являвся будь-який сумнів, то одразу цих громадян відправляли до СБУ, а далі вже приймалося рішення. Перевірочні питання були на знання місцевих особливостей. Якщо він місцевий,

він повинен їх знати. Кожен поліцейський діяв з ентузіазмом, проявляв творчість.

- Чи дійсно була небезпека, що ворог пройде Баштанку, Вознесенськ, Снігурівку, потім форсуватиме Південний Буг і піде в напрямку Одеси? Наскільки там була присутня Нацполіція? Чи брала вона участь в якихось операціях разом із ЗСУ і ТРО?

- Так, наприклад, з бійцями 73-го центру виконували одне бойове завдання, «Гур'ївський поворот» так званий, де росіяни зробили свій плацдарм. До речі, вони не повірили, що я патрульний поліцейський. А коли я зауважив, що ще й керівник, то командир сказав: «Обманюєш мене, не може бути. Тоді тобі треба в кріслі сидіти, а не тут повзати...». На тій трасі дуже багато цивільних загинуло, які намагалися заїхати в місто Миколаїв. Окупанти просто розстрілювали цивільні авто, більше десяти цивільних авто було розстріляно.

- Тобто спеціально стріляли по цивільній техніці, цілеспрямовано?

- Так. Більше того, росіяни залишали поранених для того, щоб хтось під'їжджав та намагався їх витягти, а вони далі наносили ураження. Наступним завданням було взяти під контроль дорогу хоча б до Нової Одеси... Розуміючи, що у Вознесенську на цей момент ще йшли бої, ми повинні були зачистити її і взяти під контроль для налагодження логістики.

- Тобто перерізати їхню логістику?

- Так. Тоді було питання, і дуже воно було важливим, і поставлене це завдання 73-й групі спецназу і безпосередньо мені, моїй групі. Ми наводили артилерію, завдяки цьому було знищено їхній пункт ремонту техніки. Росіяни заправляли там танки, ремонтували їх. Після бою біля Баловного вони намагалися там відновити свої сили. Ми близько п'яти діб наводили туди нашу артилерію, намагалися виводити їх на себе, стріляли по них з ПТРК¹⁴ щоб їх вибити. Коли ми повністю знищили паливно-мастильні матеріали, заправку і їхнє місце розташування (влучили в будівлю), то окупанти зрозуміли, що ми їх доб'ємо і прийняли рішення на відхід. Військове командування оцінило роботу

¹⁴Протитанковий ракетний комплекс

моєї групи, і були поставлені деякі завдання досить специфічні. Наприклад: на Березнегуватському напрямку одне із завдань було перейти через річку Інгулець і завести провізію нашим бійцям, які знаходилися під вогневим контролем противника, до них ніхто не міг добратись. Було підбито декілька одиниць нашої броньованої техніки, яка намагалися туди зайти.

- А на той час вже під вашим командуванням були виключно представники Нацполіції чи й інші підрозділи?

- Це були патрульні поліцейські, і на той момент мені дали БТР з трьома військовими з 36-ї бригади, і кажуть: «Давай спочатку спробуєш на БТРі прорватись туди». А потім коли в нас не вийшло тому, що ми потрапили під артилерійський і танковий обстріл, ми залишили БТР і я прийняв рішення прорватися туди на транспортному засобі пікап L200. Завантажили туди максимально провізію – кунг був знятий і ми просто насипом заповнили максимально, зав'язали чим можна було, задні сидіння також завантажили. Я сів разом з водієм і ми на швидкості прорвалися під вогнем до наших хлопців. Там знаходилися, наскільки пам'ятаю, морпіхи 36-ї бригади.

- А наскільки серйозно показав себе противник? А то ми так довго легковажили...

- Потім, коли противник зрозумів, що просто так вони не пройдуть маршем, колонами, то були вже залучені більше кадрові офіцери. Особисто я навіть бачив, коли один танк противника стримував два наших танки і декілька БТРів. І при тому, що він був під постійним нашим вогневим контролем, йому наносились ураження, але за рахунок того, що він знав місцевість і постійно рухався ми не відразу змогли його знищити. Спочатку росіяни вели себе легковажно, поки не зрозуміли, що буде великий спротив. А коли понесли втрати, почали озлоблюватися, воювати більш професійно, максимально наносити нам ураження та знищувати все живе.

- І, мабуть, саме коли вони озлобилися, розчарувалися, ці приступи мародерства, вбивств мирного населення, катувань та інших злочинів збільшилися?

- Ви знаєте, напевно вони намагалися таким чином посіяти страх у нашого населення, що вони можуть ще гірше зробити. І вони гвалтували, вбивали показово, максимально для того, щоб нагнати страху, щоб ми здались і зрозуміли свою безвихідь. Але це спрацювало зовсім по-іншому – більше стало люті до ворога, ми зрозуміли, що ми маємо їх знищити, і будемо знищувати, незважаючи на ті залякування.

- На сьогодні підрозділи Нацполіції також беруть участь у бойових діях?

- Група досі працює. Коли я почав виконувати обов'язки на іншій посаді, не виїжджаю з ними, але група навчилася працювати з гармат, вона працює як по лівобережжю Херсона, так і по Кінбурнській косі. Коли ми навчалися, росіяни перейшли через річку, і ми зрозуміли, що потрібні інші засоби ураження. Коли хлопці вмотивовані і розуміють, що потрібно робити, то вони швидко навчаються. Опанували навіть МСТА-Б¹⁵, яка працює з максимальною дальністю до 27 кілометрів. Це трофейна гармата, її захопили під Ізюмом Харківської області. Ми забрали її, привели тут до бойового ладу, швидко навчили особовий склад, залучивши професійних військових артилеристів. Три снаряди були випущені на полігоні, а все інше в бойовому порядку. Вже є досвід, і скажу вам, що військові артилеристи самі пропонують працювати разом з нами.

- Задачі складні і кількість їх збільшилась, але за вами залишається і правоохоронна діяльність, і забезпечення правопорядку, і боротьба не тільки з ДРГ, а й зі зрадниками, навідниками, колаборантами і т.д.?

- Ви знаєте, з самого початку, особливо коли були ці мітки і тому подібне... Ми зараз розуміємо, що це були фейки для того, щоб максимально розпорошити нашу увагу на боротьбу з вітряками. Але ми розуміли, що є люди, які наносили ті мітки, на яких виходили російські пропагандисти або ФСБ в телеграм-каналах, і за певні кошти вони наносили ці мітки в місті Миколаєві. Тобто, ми розуміли, що це не якесь ДРГ проникло до нас, а це наші деякі містяни наносять ті мітки. Тому робота проводилася з цими особами, навіть розуміючи, що то фейки, бо якщо така людина готова наносити ці мітки для нібито ураження якихось

¹⁵ Радянська причіпна гаубиця

об'єктів, то вона може і передавати інформацію. Тут дуже активно працювало СБУ, і наше завдання було більше надавати інформацію та підставляти плече, бо ми розуміли, що СБУ на всіх не вистачить. І ми працювали пліч-о-пліч, щоб виявляти таких людей та розбиратися чи це колаборант, чи це державний зрадник. Тому в даному напрямку дуже активно працювали і хочу сказати, що самі містяни надавали дуже багато інформації, починаючи з того, що в когось горить світло, а вони знають, що там нікого немає вдома, або хтось ходить по квартирі а вони знають, що там нікого немає бути. Вони не боялися, підходили до поліцейського і зверталися по допомогу або надавали певну інформацію. Люди також допомогли дуже сильно.

Щодо інших завдань – наприклад, обміни полоненими, також організовувалися моєю групою. Й обміни потрібно було проводити на лінії бойового зіткнення і ближче до їхньої лінії, і з ними спілкуватися (на початковому етапі повномасштабного вторгнення таке ще було можливим). Це вже така окрема історія. Я завжди сміявся, кажучи, що вчора ми робили на вас засади і знищували і вас, і техніку, а сьогодні ми з вами спілкуємося лицем до лица. Ворог знав, хто з ними спілкується. Вони дуже добре знали мої особисті дані, хто я і чим я займаюсь.

- А коли ви самі собі сказали, що місто Миколаїв врятоване?

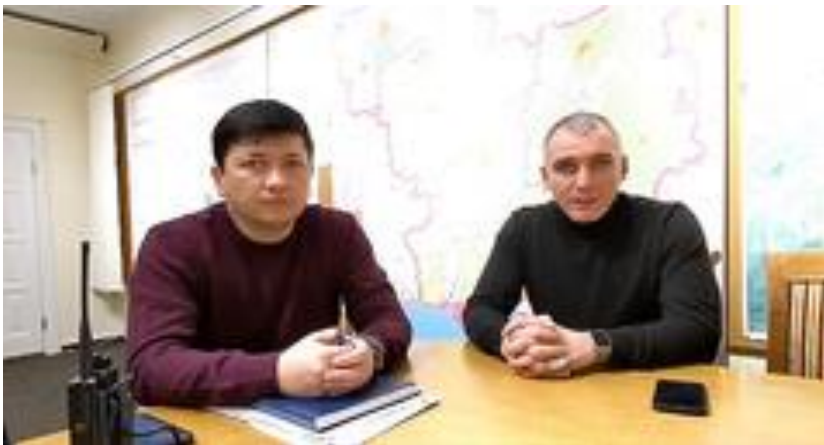
- Це напевно тоді, коли окупанти відійшли за Херсон, коли не змогли вже доставати С-300, коли артилерія не може дістати, тоді напевно видихнув з певним полегшенням. Але розумію, що Кінбурська коса досі під окупантами. Коса повністю замінована. Стратегічної цілі вона не має, окрім того, що росіяни постійно наносять звідти ураження по населених пунктах, які знаходяться поблизу. Стратегічна ціль – це лівобережжя Херсонщини. Якщо ми там зробимо певний плацдарм і Олешківські ліси будуть під нашим контролем, і цей напрямок переріжемо, то вони й самі підуть звідти, бо не буде сухопутного сполучення, а по воді вони не зможуть доставляти важке озброєння.

- Віталію Миколайовичу, може ви щось хочете доповнити, сказати певні дані, певну статистику, конкретні приклади, факти?

- Один із найголовніших месенджів, на що я хотів би звернути увагу, це те, що всі розуміють, що другий рік¹⁶ йде повномасштабне вторгнення, а з 2014 року наша країна перебуває в стадії війни. Розумію – втома, всім хочеться миру, але мир просто так не прийде, кожному з нас випала така доля, що ми повинні його виборювати. Наші захисники виборюють мир своїм життям та здоров'ям, і якщо ми всі будемо згуртовані, як у перші дні війни, коли всі як один стали на захист, і не було розподілу чи ти військовий, чи ти цивільний, то я впевнений, що ми пришвидшимо цю перемогу. Щоб кожен з нас розумів, що в нього є обов'язок в тому, що кожного дня він повинен щось зробити для спільної нашої перемоги. Якщо ти в тилу, то плати податки, по можливості донать на ЗСУ – потрібно підтримувати тих, хто в окопі і зараз захищає нас, не забувати про це. Не повинно бути втоми до нашої перемоги. Потім ми вже будемо розбиратись – хто, що і як зробив, а на цей момент ми повинні робити все для нашої Перемоги.

МИКОЛІВЩИНА: ХРОНІКА СПРОТИВУ (ПРОДОВЖЕННЯ)

6 березня 2022 року

Віталій Кім та Олександр Сєнкевич. Фото: Свідок.info

Президент Володимир Зеленський підписав Указ про відзначення державними нагородами голів обласних та міських адміністрацій за оборону своїх громад. У тому числі голову Миколаївської обласної державної

адміністрації Віталія Кіма нагороджено орденом Богдана Хмельницького III ступеня, Миколаївського міського голову Олександра Сєнкевича – орденом «За мужність» III ступеня.

¹⁶ На момент запису інтерв'ю

Військовий комісар Миколаївського обласного територіального центру комплектування та соціальної підтримки Сергій Іванов віддав наказ про початок мобілізації.

Начальник ОВА Віталій Кім повідомив, що була здійснена спроба атаки на місто з боку Кульбакіного. ЗСУ захопили багато ворожої техніки. На жаль, сьогодні збили два українських літаки в районі Пісків.

Війська РФ обстріляли селище Мішкове-Погорілове, загиблих немає, постраждали житлові будинки.

У Миколаєві внаслідок обстрілів російськими військами були пошкоджені наземні газопроводи. Працівниками «Миколаївгазу» усунені 7 витоків газу.

Під Миколаєвом українські силовики розгромили батальйонно-тактичну групу окупантів. Більшість її особового складу – колишні українські військові, які у 2014 році зрадили присязі і перейшли на бік РФ у Криму. Крім того співробітники СБУ захопили документи військових РФ, списки позивних, флеш-носії, SIM-карти і особисті документи російських загарбників.

У ніч на 6 березня під Миколаєвом знищений артилерійський розрахунок ворога. Також бійці ЗСУ захопили всю батарею.

Миколаївський міський голова Олександр Сенкевич повідомив, що у кожному районі створена гаряча лінія для одиноких матерів, допомоги сім'ям військових та малозабезпеченим. Також є допомога для всіх незахищених верств населення. Планується сформувати двомісячний запас харчів.

Робота піротехніків. Фото: ГУ ДСНС України у Миколаївській області

6 березня два розрахунки від групи піротехнічних робіт аварійно-рятувального загону спеціального призначення Головного управління ДСНС України у Миколаївській області працювали на розмінуванні житлових секторів від

вибухонебезпечних предметів, які залишилися після ворожих обстрілів. Загалом в Інгульському районі та у мкр Ракетне Урочище м. Миколаєва вилучено чотири касетні елементи та 10 корпусів реактивної системи залпового вогню “Смерч”.

7 березня 2022 року

Начальник Миколаївської ОАВ Віталій Кім повідомив, що протягом дня були успішно відбиті дві атаки на місто. У тому числі вдалося вибити російські окупаційні війська з території Миколаївського міжнародного аеропорту. Це була єдина територія в місті, на якій зуміли закріпитися окупанти.

Тероборона Баштанки за 10 днів знищила третій самохідний зенітний ракетно-гарматний комплекс «Панцирь-С1», який вважається однією з новітніх розробок РФ.

У районі с.Прибузьке ракетними ударами ЗСУ знищили дві колони російської армії.

У Миколаєві силовики затримали двох людей, які збирали та передавали РФ важливу інформацію про військові об’єкти міста та його інфраструктуру. Про це повідомляє Служба безпеки України. Зокрема, вони передавали дані про дислокацію і переміщення підрозділів ЗСУ у Миколаєві, про працівників Нацполіції та української спецслужби. Крім того, агенти передавали на номери російських абонентів інформацію про розташування блокпостів і сил оборони.

Український військовий журналіст Віктор Дудар загинув під час боїв з російськими військами під Миколаєвом. Про це повідомляє Верховна Рада України.

У ніч на 7 березня війська РФ обстріляли с.Козирка Радсадівської територіальної громади. Пошкоджені школа, будинок культури, житлові будинки, газові та електромережі. Також в селі залишилися нерозірвані снаряди реактивних зенітних систем.

Цього ж дня війська РФ завдали удару по морському порту «Ольвія». Про це повідомляє Міністерство інфраструктури України. За даними відомства,

постраждалих немає. Територія, по якій завдано удару, належить на правах концесії катарській компанії «QTerminalsOlvia».

О 5-й годині ранку російські війська обстріляли Миколаїв реактивною артилерією. Миколаївській міській голова Олександр Сенкевич повідомив, що внаслідок ракетного обстрілу постраждали більше 60 будинків. Ворог використав у тому числі і заборонені касетні бомби. Багато поранених, є і загиблі. Інформація про постраждалих ще уточнюється. Одна ракета потрапила в зоопарк, були влучання в дитячий майданчик на Херсонському шосе. Також постраждали мікрорайони ПТЗ та Північний, Інгульський район, Тернівка, Балабанівка. Найбільше зруйнованих будинків у Кульбакиному. 43 людини розселили.

Начальник ОВА Віталій Кім повідомив, що під час ранкового обстрілу крилата ракета «Калібр» влучила у казарми 79-ї окремої десантно-штурмової бригади. 8 військових загинули, 8 пропали безвісти, 19 отримали поранення.

Через нічні обстріли Миколаєва частина міста залишилася без теплопостачання. Тимчасово була призупинена робота чотирьох котелень. Немає світла в Тернівці, Балабанівці та частині Інгульського району. Піски, Воскресенське поки також без світла. Ремонтні бригади не можуть працювати через обстріли.

Пожежа внаслідок обстрілу. Фото: ГУ ДСНС України у Миколаївській області

Унаслідок нічних обстрілів виявлені пошкодження на газопроводах. Аварійно-диспетчерська служба АТ «Миколаївгаз» отримала понад 400 дзвінків через запах газу. Станом на 12:00 задіяні 12 бригад, які працюють на місцях аварій.

7 березня, після ворожих обстрілів, на Миколаївщині виникло 11 пожеж, 8 з яких у житловому секторі та 3 - на об'єктах. У тому числі після ворожого обстрілу загорілись автомобілі з пальмовою олією. Вогнеборці 4-ї ДПРЧ 2-го ДПРЗ двома відділеннями прибули на місце та ліквідували пожежу на площі 200 кв.м. Цього дня на пожежах евакуювали 8 осіб, деблокували з-під завалів 5 осіб. До ліквідації наслідків пожеж та подій загалом залучалося 15 одиниць техніки ДСНС та 32 рятувальники. Також, двома піротехнічними групами вилучено з житлового сектору 15 боєприпасів.

7 березня з Вознесенського району відправили до кордону із Польщею шість автобусів з людьми, які виявили бажання тимчасово покинути територію Миколаївської області.

Миколаївська область 7 березня отримала 14 фур гуманітарної допомоги, яка складається з продуктів, води, одягу, медикаментів, товарів для дітей, засобів гігієни тощо. Також сьогодні отримала 5 тонн вантажу з гуманітарною допомогою лікарня швидкої медичної допомоги. Її передали до міста колишні лікарі самого медичного закладу, які наразі знаходяться та працюють у Німеччині та Польщі.

У Миколаєві власник демілітаризованої броньованої розвідувально-дозornoї машини передав автомобіль на потреби Миколаївської обласної варти. До цього автомобіль виконував транспортні послуги на замовлення.

Демілітаризована БРДМ. Фото: Миколаївська обласна варта

8 березня 2022 року

Начальник Миколаївської обласної військової адміністрації Віталій Кім попередив, що окупанти планують наступ на місто та звернувся до миколаївців із проханням зібрати та розкласти на кожному перехресті міста покришки і «коктейлі Молотова». Якщо техніка прорветься в якомусь напрямку, потрібно буде підпалити покришки, щоб був дим для обмеження видимості. За кілька годин очільник області вже подякував містянам за виконання завдання.

На території Снігурівської територіальної громади Баштанського району

Наслідки обстрілу. Фото опубліковане в телеграм-каналі Преступности.НЕТ

представники територіальної оборони разом із правоохоронцями затримали 9 військових РФ.

У Миколаївській області на кіровоградській трасі "Н-14" російські війська розстріляли мікроавтобус, в якому їхали на зміну вихователки дитячого будинку. Автомобіль був

позначений символом Червоного Хреста. Три вихователки загинули на

місці, дві особи отримали осколкові поранення.

У Миколаївській області поліція відкрила 41 кримінальне провадження за фактами скоєння злочинів російськими окупантами. Про це повідомили в МВС України.

Протягом дня працівники піротехнічного підрозділу ДСНС працювали на розмінуванні житлових секторів у мкр Балабанівка та Інгульському районі Миколаєва. Відпрацьовано 20 адрес та вилучено 20 боєприпасів.

Голова Чорноморської територіальної громади Андрій Дмитренко повідомив, що узбережжя села заміноване. Громадянам заборонено відвідання узбережжя Чорного моря та рибалка по всій акваторії.

9 березня 2022 року

Уночі проти дев'ятого березня у Миколаєві було тихо. Після ракетного обстрілу військами Російської Федерації сьомого березня у місті майже повністю відновлено водопостачання, теплопостачання та електропостачання. Проте протягом дня війська РФ обстрілювали місто РСЗО «Град» та «Ураган», а також забороненими касетними снарядами. Миколаївський міський голова Олександр Сенкевич повідомив, що від обстрілів постраждали близько 130 будинків, а також геріатричний пансіонат. Багато людей залишилися без житла. У пансіонаті постраждалих немає, всі пацієнти і персонал перебували в укритті. Також були обстріляні очисні споруди каналізації міста, що розташовані поблизу села Галіцинове. Під час обстрілу завдано шкоду будівлям та технологічному обладнанню.

Начальник Миколаївської обласної військової адміністрації Віталій Кім розповів, що останнім часом світовими ЗМІ Миколаєву приділяється велика увага: *«Сьогодні були BBC, New York Times, грузинське телебачення, англійське, французьке... Журналістів, які ходять, знімають про героїчний Миколаїв чимало»*. В.Кім розповів, що наразі ефіри про події в місті майже по всьому світу та подякував усім за підтримку.

На своєму телеграм-каналі голова Миколаївської обласної ради Ганна Замазєєва повідомила, що громади Миколаївщини закликають закрити небо над Україною. На сьогодні документально свою позицію вже оформили Миколаївська облрада та 20 міських, районних, сільських, селищних рад.

Прес-служба СБУ повідомила, що до відомства потрапив секретний навігатор 108-го десантно-штурмового полку окупантів. Полк брав участь в атаці на Миколаїв з боку Костянтинівки, та був розгромлений українськими захисниками. В пристрої містяться всі дані пересування та заплановані точки наступу загарбників. Ця інформація дозволяє діяти на випередження та ефективніше знищувати ворога.

Поблизу Нової Одеси по трасі Н-24 Ульяновка — Миколаїв у напрямку обласного центру російські окупаційні війська стріляють у цивільних. Станом на 18:45 відомо про чотирьох постраждалих.

9 березня до Миколаєва приїхав лідер гурту "Океан Ельзи" Святослав Вакарчук. Музикант відвідав поранених бійців, а також військових на позиціях.

Начальниця управління охорони здоров'я Миколаївської міської ради Ірина Шамрай розповіла, що на сьогодні всі заклади охорони здоров'я працюють та забезпечені у повному обсязі медикаментами. За минулу добу до міських лікарень надійшло 12 поранених, з них 9 цивільних. Екстрена медична допомога виїжджає на виклики без затримки. Так, загалом, за дві доби до медзакладів доставлений 121 пацієнт, з них 70 - каретами швидкої. До міста надійшла велика партія інсулінів, вони вже розподілені по лікарнях. Всі пацієнти, які перебувають на лікуванні від ковіду, отримують необхідну допомогу. Кисень в наявності. Внаслідок російського обстрілу 7 березня у міській лікарні №3 вибило 65 вікон. Медзаклад залишився без тепла, світла та Інтернет-зв'язку. Впродовж декількох годин відповідні служби все відновили.

Управління освіти Миколаївської міської ради повідомило, що для школярів Миколаєва продовжили вимушені канікули до 28 березня. Заклади дошкільної та позашкільної освіти міста також не працюють.

9 березня двома піротехнічними групами ДСНС відпрацьовано 33 адреси, за якими мешканці Миколаєва надали інформацію про виявлення вибухонебезпечних предметів. Сьогодні з житлових секторів Інгульського району, мкр Тернівка та Соляні вивезено 14

Снаряд від РСЗВ «Смерч» поблизу супермаркета «Велмарт». Фото: ГУ ДСНС України у Миколаївській області

боєприпасів. Серед них: 3 фугасні авіабомби (ФАБ-250), касетні бойові елементи, артснаряди, мінометні міни.

Колектив Миколаївського академічного художнього драмтеатру шиє речі та прапори для військових. Шити символіку, бафи та дощовики у театрі готові стільки, скільки знадобиться.

У сквері Шевченка понад два десятки миколаївців зібралися біля пам'ятника Кобзарю, аби відзначити 208 річницю з дня народження поета. Під час імпровізованого мітингу читали шевченкові вірші, зверталися до миколаївців, наостанок поклали квіти до підніжжя монумента Кобзаря.

10 березня 2022 року

Генштаб Збройних сил України повідомляє, що на Миколаївському напрямку війська РФ намагаються закріпитись у населених пунктах Лупареве, Правдине, Благодатне, Новогригорівка, Калинівка, Киселівка, Першотравневе, Олександрівка, Бургунка, Берислав, Таврійськ.

Льожка ворожого снайпера. Фото: Миколаївська обласна варта

Начальник Миколаївської обласної військової адміністрації Віталій Кім повідомив, що вночі ворог проводив ротацію. Українські військові розбили колону постачання, яка рухалася з боку Херсона, обстріляли ворожі позиції, захопили техніку противника.

Бійці Миколаївської обласної варти викрили лжку снайпера ворога у районі Матвіївки, неподалік аеропорту, де велись бойові дії. На місці знайдено переносний зенітно-ракетний комплекс (ПЗРК) та особисті речі.

Миколаївський журналіст Ярослав Чепурний на своїй сторінці в мережі «Фейсбук» повідомив, що кулеметник з Нацгвардії Олександр П. ліквідував ворожого снайпера, який обстрілював позиції наших захисників під Миколаєвом.

Президент України Володимир Зеленський нагородив орденом «За мужність» III ступеня бійців поліції особливого призначення роти «Миколаїв» лейтенанта поліції Юрія Кравченка та капітана поліції Ярослава Лук'яненка, які загинули 26 лютого в ході оборони міста від нападу російських загарбників.

У Миколаєві міська влада організувала централізовану непримусову евакуацію людей з міста. Евакуація здійснюється автобусами у два напрямки: до Одеського залізничного вокзалу та до пункту пропуску на кордоні з Молдовою "Паланка". Станом на 10 березня з Миколаєва евакуювалися понад 10 тисяч осіб.

За попередніми даними Миколаївської обласної військової адміністрації станом на 12:00 10 березня, на території Миколаївської області внаслідок

російської агресії постраждало 66 цивільних осіб та пошкоджено 363 цивільні об'єкти. У Миколаєві постраждало 54 особи цивільного населення, вбито 5 осіб, поранено – 49. У місті пошкоджено 179 цивільних об'єктів. У Миколаївському

ВОЗВРАЩАЙСЯ ЖИВЫМ!
КАК ПРАВИЛЬНО СДАТЬСЯ В ПЛЕН?
Инструкция для всех оккупантов из РФ и Беларуси

КОМУ МОЖНО СДАТЬСЯ?
Военнослужащим России
Силам территориальной обороны Украины
Национальной полиции Украины
Службе безопасности Украины

КАК ПРАВИЛЬНО СДАТЬСЯ В ПЛЕН?
1. Открыться в сторону куратора
2. Встать прямо
3. Поднять вверх руки или белый флаг
4. Громко кричать «Дядища»

ГРУППА ВОЕННОСЛУЖАЩИХ ИЛИ ПОДРАЗДЕЛЕНИЕ
1. Сложив все оружие перед собой на достаточном расстоянии
2. Стать перед военным, техникой. Вся техника должна быть закреплена и быть не в боевом положении
3. Для украинцев украинской стороны и союзников куратор имеет право отбирать оружие из офицерского состава без оружия и с поднятыми руками или белым флагом

**НЕ убивайте наших стариков и детей!
НЕ становитесь участниками геноцида нашего народа.**

ГАРАНТИИ ДЛЯ ВОЕННЫХ
Диагностика тех, кто добровольно сложил оружие и сдал военную технику
Телефонный звонок родным и близким

УКРАИНА НЕ АГРЕССОР И ВЫПОЛНЯЕТ УСЛОВИЯ ЖЕНЕВСКОЙ КОНВЕНЦИИ ОБ ОБРАЩЕНИИ С ВОЕННОПЛЕНЫМИ 1949 ГОДА

КОМЕЦ ПЛЕНА
1. Военнопленные освобождаются и возвращаются в свою страну после прекращения военных действий
2. Не могут использоваться военнопленные ни как заложники, ни для каких-либо действий
3. Военные продукты и деньги, включая банковские карты у военнопленных, будут им возвращены

Это не ваша война. Возвращайтесь к своим родным. Вы нужны им живыми!
Нам всем нужно одно – мир!

+38 066 580 34 98 +38 093 119 29 84

районі постраждало 10 осіб цивільного населення, вбито – 6, поранено – 4. Пошкоджено 31 цивільний об'єкт. У Баштанському районі вбито 2 особи й пошкоджено 19 цивільних об'єктів. У Вознесенському районі пошкоджено 134 цивільні об'єкти.

Начальник Миколаївської військової адміністрації Віталій Кім в своєму телеграм-каналі опублікував інструкцію для російських військових, які хочуть вижити.

11 березня 2022 року

Увечері Миколаїв був обстріляний російськими окупаційними військами реактивними системами залпового вогню, в результаті чого пошкоджені житлові будинки, котельня, автостоянка тощо, один чоловік отримав осколкові поранення.

У районі села Гур'ївка відбулося бойове зіткнення з військами РФ.

Трофейний «Тигр». Скриншот з відео, розміщеного на телеграм-каналі «Віталій Кім/Миколаївська ОДА»

Начальник департаменту патрульної поліції Національної поліції України Євген Жуков повідомив, що патрульна поліція Миколаївської області отримала трофейний "Тигр" з озброєнням та боєкомплектom.

Вознесенський міський голова повідомив, що у місті та сусідніх громадах усе спокійно, ситуація контрольована завдяки ЗСУ, які в ніч на 11 березня відпрацювали «Байрактарами» по колоні ворога у Баштанському районі. На території громади налагоджені поставки газу, води, електроенергії, працюють евакуаційні маршрути на Західну Україну та Польщу.

Сьогодні піротехнічний підрозділ ДСНС працював на розмінуванні житлового масиву Інгульського району м. Миколаєва, смт Воскресенське, СВТ "Корабел" у Миколаївському районі. Протягом дня відпрацьовано 26 адрес та виявлено 7 боєприпасів, які становили небезпеку для населення. Цього дня з піротехнічним підрозділом працювали журналісти каналу VICE NEWS, який випускає документальні програми з гарячих точок планети. Їх мета – показати всьому світу наслідки війни в Україні.

12 березня 2022 року

Уночі проти 12 березня Миколаїв зазнав сильних обстрілів, у тому числі забороненими касетними снарядами. Миколаївський міський голова Олександр Сенкевич повідомив, що у результаті обстрілів постраждало 167 будівель, 11 з яких повністю були знищені. У Корабельному районі – 133, в Центральному – 14, в Інгульському – 20. Також постраждала лікарня №3, обласний центр онкології, офтальмологічна лікарня, 11 шкіл та дитсадків. Поранення отримали 8 осіб. Пошкоджені газопроводи у декількох районах міста. Без газопостачання тимчасово залишились понад 3 000 абонентів. За 182 адресами знайдені вибухонебезпечні предмети. Протягом дня піротехніки відпрацювали 50 з них, вилучено 9 боєприпасів.

У районі села Піски Баштанського району Збройні сили України знищили понтонну переправу противника, затиснувши ворожі війська між двома трасами без можливості рухатися. До того ж позиції росіян знаходяться під постійним вогнем української артилерії.

Начальник Миколаївської ОВА Віталій Кім повідомив, що на території області на мінах підірвалася колона техніки окупантів.

Начальник ГУ НП у Миколаївській області Сергій Шайхет представив особовому складу нового начальника слідчих підрозділів поліції Миколаївської області Едуарда Соловйова. Раніше він займав посаду заступника начальника слідчого управління ГУ НП у Києві.

Сорок порцій повноцінного обіду для військових та бійців територіальної оборони готують щоденно в їдальні Миколаївського фахового коледжу культури і мистецтв. Продукти привозять волонтери та мережеві магазини. Меню складають день у день з того що є. В їдальні працюють співробітники МФККМ і випускники закладу.

13 березня 2022 року

Протягом доби війська РФ продовжували наносити авіаудари, обстрілювати з артилерії, у тому числі і забороненими касетними снарядами, мирні квартали Миколаєва, Баштанки та інших наших населених пунктів області. Миколаївський міський голова Олександр Сенкевич повідомив, що у Миколаєві

внаслідок обстрілів загинули 9 людей, які стояли в черзі в супермаркет та банкомат. Ще 13 осіб поранені, з них 7 – у реанімації. Пошкоджені 15 багатоповерхівок, а також будинки у приватному

секторі. Без водопостачання тимчасово залишилися

***Миколаїв. Наслідки обстрілу. Фото:
Преступности.НЕТ***

жителі мікрорайонів Північний та Матвіївка. Знеструмленими залишаються Пересадівка, Бармашове, Калинівка, Грейгове, Горохівка, Засілля, Ясна Поляна, Зайчевське, Коларове.

Цього дня збройні сили Російської Федерації завдали авіаудару по території державного підприємства «Зоря»-«Машпроект». За інформацією ДСНС, пошкоджено будівлю одного з цехів. Унаслідок авіаудару виникла пожежа готової продукції. Постраждалих немає.

13 березня російські окупаційні війська здійснили авіаудар по місту Баштанка. У результаті авіаційної атаки пошкоджено житлові будинки на вулиці Сизоненка. Одна людина опинилася під завалами. Чоловіка було деблоковано рятувальниками 7-ї ДПРЧ.

Унаслідок авіаудару сталося руйнування та виникла пожежа у будівлі школи в селі Зелений Гай Шевченківської територіальної громади. За попередньою інформацією 4 людини загинуло та 3 постраждало. Пожежу ліквідовано на площі 150 м². Для розбору завалів та ліквідації пожежі від Головного управління ДСНС України у Миколаївській області залучалося 4 одиниці техніки та 22 рятувальники.

Пошуково-рятувальні роботи у с.Зелений Гай. Фото: ГУ ДСНС України у Миколаївській області

У с. Таборівка Бузької громади ввечері підірвалася на міні автівка. Загинули 2 особи.

На польовій дорозі на території колишнього Снігурівського району (нині – Баштанський) окупанти розстріляли 2 цивільних авто, в яких їхали 5 осіб – члени однієї родини. 3 людини загинули, 4-річна дитина отримала поранення.

У селі Христофорівка українські розвідники знищили з гранатомету УАЗ з російськими окупантами.

Поблизу села Зелений Гай українські військові знищили БМП-3 російської армії.

Начальник Миколаївської обласної військової адміністрації Віталій Кім повідомив, що готується евакуація для мешканців тимчасово окупованих населених пунктів, а також постачання продуктів та товарів на звільнені території.

Міський голова Олександр Сенкевич повідомив, що сервіс супутникового інтернету від Ілона Маска Starlink вже працює в Миколаєві. Станції встановлені на важливих інфраструктурних об'єктах міста.

Протягом дня працівниками піротехнічних підрозділів ДСНС відпрацьовано 27 адрес та вилучено 11 бойових снарядів. Всього зареєстровано 717 заявок, відпрацьовано – 235, вилучено 86 вибухонебезпечних предметів

Станом на 13 березня у Миколаєві функціонує один гуманітарний коридор – у напрямку Одеси. За словами Миколаївського міського голови Олександра Сенкевича, цей коридор намагаються оточити. Два напрямки на Херсон та Баштанський район контролюють російські війська.

14 березня 2022 року

Представники російських окупаційних військ запропонували Миколаївському міському голові Олександру Сенкевичу здати місто. Пропозицію про "співпрацю" надіслали в текстовому форматі в одному з месенджерів. У відповідь міський голова запропонував їм здатися або відправлятися слідом за російським кораблем.

Начальник патрульної поліції Миколаївської області Віталій Даніла повідомив, що траса від Миколаєва до Нової Одеси знову під контролем ЗСУ та

попередив, що на 196-му км лежать дерева, які для безпеки виставила територіальна оборона.

За минулу добу, в результаті обстрілів і бомбардувань населених пунктів Миколаївської області окупаційними військами, до лікарень регіону з різними пораненнями було доставлено 53 людини, 7 з них – діти.

Наслідки обстрілів. ГУ ДСНС України у Миколаївській області

Вранці окупанти продовжили обстріли населених пунктів області. Під удар потрапили міста Миколаїв та Снігурівка, селище Первомайське.

14 березня. Шоста ранку. Внаслідок авіаційного обстрілу в м. Снігурівка пошкоджено 28 житлових будинків, знищено – 6. Черговим караулом 24-ї ДПРЧ з-під завалів вилучено тіло 1 загиблої людини та деблоковано 6 постраждалих. “Наше місто неодноразово піддавалося обстрілам. Одного дня, після удару авіабомбою, в житловому будинку повністю зруйновано дах і подружжя завалило півметровим шаром будівельних матеріалів. Їх не було видно, але під

час пошукових робіт ми почули людей. Спільно з місцевим населенням та поліцією голими руками та інструментом протягом 15-20 хвилин розгребли каміння і визволили людей живими” – заступник начальника 3-го державного пожежно-рятувального загону ГУ ДСНС України у Миколаївській області Сергій Белей.

Унаслідок ранкових обстрілів 14 березня в Миколаєві є перебої з електропостачанням у всьому місті, через що призупинено роботу більшої частини котелень ОКП "Миколаївоблтеплоенерго", також станом на 08:45 вода є лише в квартирах нижніх поверхів будинків міста. Подачу теплоносія та води буде відновлено з появою електричної енергії.

Станом на 22:00 у Миколаївській області спокійно. Протягом дня Збройні сили України звільнили шлях від Миколаєва до Нової Одеси. Також просунулися у південно-східному напрямку. Проте є невдачі у північно-східному напрямку. *«Ми втратили 2 одиниці техніки, натомість ворог втратив 7 одиниць»*, – повідомив голова ОВА Віталій Кім.

Протягом 14 березня групою піротехнічних робіт Головного управління ДСНС України у Миколаївській області здійснено 41 виїзд по м. Миколаєву. Загалом вилучено 10 вибухонебезпечних предметів, з яких 8 касетних бойових елементів та 2 протитанкові міни ТМ-62.

Державна служба з надзвичайних ситуацій закликає водіїв пересуватися виключно визначеними та перевіреними безпечними автошляхами Миколаївської області. *«У зв’язку з ризиком натрапити на заміновані ворогом ділянки, ви повинні заздалегідь зв’язатись із місцевою владою, теробороною або військовими на блокпостах. Отримавши координати, чітко слідувати маршруту, ні в якому разі не змінювати його, не зупинятись та не виходити з автомобілів на узбіччя»*, – повідомляє ДСНС.

14 березня рятувальники ДСНС спільно з секретарем Шевченківської територіальної громади Тетяною Мартиною евакуювали із села Зелений Гай 52 жителів, з них 20 дітей.

У березні 2022 року на Миколаївщині виплати усіх видів державної соціальної допомоги отримали 60 514 осіб на загальну суму 152 мільйони гривень. Органи соціального захисту населення працюють у посиленому режимі.

Департамент з надання адміністративних послуг Миколаївської міськради

*Автівка для патрульної поліції.
Скриншот з відео, опублікованого на
телеграм-каналі «Віталій
Кім/Миколаївська ОДА»*

призупинив роботу задля захисту інформації. Повідомляється, що містяни, паспорти яких прибули до департаменту до 24 лютого, мають можливість отримати готовий документ у приміщенні адміністрації Інгульського району.

Начальник Миколаївської військової адміністрації Віталій Кім передав патрульній поліції області легковий автомобіль BMW, на який було встановлено трофейний кулемет.

У Миколаєві представники громадської організації "МрійДій" ініціювали збір грошей на озброєння для військових. Планують зібрати 2,5 мільйона доларів на купівлю ударного безпілотної «Байрактар».

Протягом минулої доби Казанківська громада прийняла на тимчасове проживання близько 150 переселенців з

Баштанки. Діє пункт збору продуктів, теплих речей та медикаментів. Комунальні служби працюють у штатному режимі. Працюють банківські установи, магазини, аптеки.

Станом на 14 березня без газу залишаються жителі Баштанки та декількох сіл через пошкодження газопроводу в результаті обстрілів.

У Снігурівці 14 березня хлібзавод повністю відновив свою роботу. Працівники заводу на чолі з директором працюють цілодобово задля максимального забезпечення населення хлібом.

На територію Миколаївського зоопарку вже двічі влучали снаряди окупантів. Проте співробітники закладу продовжують працювати та доглядати за тваринами. Станом на 14 березня призупинено постачання корму з Херсона, тому є необхідність у волонтерській допомозі.

15 березня 2022 року

Станом на 15 березня війська РФ відтіснили з околиць Миколаєва. Ситуація в місті напружена, але контрольована. Російські окупанти продовжують воювати з цивільним населенням: від бомбардування здебільшого страждають цивільні об'єкти та жителі. Про це під час брифінгу розповів перший заступник голови Миколаївської обласної військової адміністрації Георгій Решетілов.

Станом на 15 березня на Миколаївщині майже 40 військовослужбовцям РФ

Захоплена техніка армії рф. Фото опубліковане на телеграм каналі «Віталій Кім/Миколаївська ОДА»

повідомили про підозру за фактами посягання на територіальну цілісність та недоторканість України та незаконний перетин кордону.

Бійці ЗСУ успішно провели рейд проти підрозділів артилерії противника у районі Миколаєва. Захоплена позиція зі 122-мм гаубицями Д-30 та підготовленими до стрільби снарядами.

Під Миколаєвом Збройні сили України у числі іншої техніки захопили найновішу командно-штабну машину армії РФ – Р-149МА1. Ця машина є елементом автоматизованої системи управління

військами РФ відомої, як "Созвездие". Р-149МА1 – найновіша серійна КШМ ворога, яка забезпечує передачу оперативної інформації у режимі он-лайн між підрозділами на рівні бригада-полк у цифровому вигляді. Інформація, яка знаходиться на її комп'ютерах має величезне значення, бо містить повні дані щодо позицій та сил ворога. Захоплення Р-149МА1 з максимальною вірогідністю говорить про ліквідацію штабу підрозділу ворога рівня не менше батальйону.

Начальник Миколаївської військової адміністрації Віталій Кім повідомив, що терористи «ЛДНР», захопивши Піски, розграбували село та розстріляли воїнів АТО.

Російські окупаційні війська нанесли авіаудар по будівельній базі, яка будувала об'їзну дорогу навколо Миколаєва.

Наслідки обстрілу будівельної бази. Фото опубліковані на телеграм-каналі «Віталій Кім/Миколаївська ОДА»

За минулу добу на Миколаївщині поранено 80 осіб, серед яких 2 дітей. Усі постраждалі доставлені у медичні заклади й отримують необхідну допомогу. Загалом, станом на 15 березня, в миколаївських лікарнях знаходяться 223 людини, які постраждали від атак окупантів на Миколаївщину.

15 березня надзвичайники завершили пошуково-рятувальні роботи на місці артобстрілу з боку російських військ у селі Зелений Гай Шевченківської територіальної громади Миколаївського району. З-під завалів деблокували трьох постраждалих та тіла семи загиблих людей.

Миколаївська обласна станція переливання крові повідомила, що надійшло багато поранених до 5-ї міської лікарні, тому виникла гостра потреба в усіх групах крові.

Цього дня Гуманітарний штаб Миколаївщини передав необхідні медичні препарати й інші речі першої необхідності до дитячих лікарень міста, міської лікарні №3, обласної онкологічної лікарні, лікарні швидкої медичної допомоги, обласного центру екстреної допомоги. Також гуманітарні вантажі відправили до міста Очаків, сіл Пузирі, Калинівка і Дорошівка.

Ярослав Трофімов

Вознесенськ.

Як українське місто відбило одну з найбільш значущих російських атак¹⁷

У дводенній битві під Вознесенськом місцеві добровольці та військові дали відсіч загарбникам, які втекли, залишивши по собі техніку та загиблих солдатів. Тексти наводять переклад статті The Wall Street Journal авторства Ярослава Трофімова.

<https://web.archive.org/web/20220319180027/https://texty.org.ua/articles/106023/vozneseensk-yak-ukrayinske-misto-vidbylo-odnu-iz-najbilsh-znachushykh-rosijskyh-atak/?src=main>

ВОЗНЕСЕНСЬК, Україна – Перекинувши автомат Калашникова через плече, директор комунального похоронного підприємства Вознесенська Михайло Сокурєнко проводить цей вівторок у поїздках полями та лісами, підбираючи загиблих солдатів і відвозячи їх до морозильного вагону, який завалений російськими трупами. Це жертви одного з найбільш масштабних розгромів, яких зазнали сили президента Путіна після того, як він віддав наказ про вторгнення в Україну.

Швидке просування Росії в стратегічне південне місто з населенням 35 000 осіб, на підходах до [Південноукраїнської] атомної електростанції та на шляху

¹⁷Вперше опубліковано на сайті TEXTY.ORG.UA 18 березня 2022 року

для нападу на Одесу з тилу, продемонструвало б здібності російських військових і розірвало б ключові лінії інфраструктурних комунікацій в Україні.

Російський окупант перед трансфером до вознесенського морга

Натомість дводенна битва під Вознесенськом, деталі якої тільки зараз з'являються, вирішальним чином обернулася проти росіян. Судячи зі знищеної та покинутої техніки, українські війська, до складу яких входили місцеві добровольці та професійні військові, 2 та 3 березня ліквідували більшу частину російської батальйонної тактичної групи.

Виступ українських захисників проти значно краще озброєного ворога у переважно російськомовному регіоні був успішним почасти завдяки широкій народній підтримці української справи. Це було однією з причин, чому російське вторгнення по всій території України досі не змогло досягти своїх основних цілей. Україна у середу заявила, що починає контрнаступ на кількох фронтах.

«Усі єдині проти спільного ворога», – каже 32-річний мер Вознесенська Євгеній Величко, колишній забудовник, який став військовим командиром. Він, як і інші місцеві чиновники, пересувається з рушницею. «Ми захищаємо власну землю. Ми вдома».

Міський голова Вознесенська Євгеній Величко (ліворуч) на мосту, який підірвали українські військові інженери.

Всі фото – Manu Brabo for The Wall Street Journal

Російські військові стверджують, що наступ на Україну розвивається успішно і за планом. Москва не оприлюднювала оновлених даних про втрати після того, як 2 березня визнала загибель 498 військовослужбовців. Це було перед Вознесенською битвою.

Росіяни, які вижили в битві за Вознесенськ, залишили по собі майже 30 із 43 одиниць техніки – танки, БТР, реактивні системи залпового вогню, вантажівки – а також збитий ударний гелікоптер Мі-24, повідомили місцеві чиновники. Залишки гелікоптера та деякі частини згорілої російської техніки у вівторок все ще були розкидані навколо Вознесенська.

Російські війська відступили більш ніж на 40 миль (близько 65 км – *прим. пер.*) на південний схід, де інші українські підрозділи продовжували їх обстрілювати. Деякі з них розійшлися в довколишніх лісах, де, за словами місцевих чиновників, 10 солдатів потрапили в полон.

«Проти них у нас не було жодного танка, тільки реактивні гранати, ракети Javelin та допомога артилерії», – каже командир розвідгрупи українського

спецназу в цьому районі, житель Вознесенська Вадим Домбровський. «Росіяни не очікували, що ми будемо такими сильними. Для них це стало несподіванкою. Якби вони взяли Вознесенськ, то відрізали б увесь південь України».

Українські офіцери підраховали, що у Вознесенську загинули близько 100 російських військовослужбовців, зокрема ті, чиї тіла були забрані відступаючими російськими військами або спалені в обвуглених автомобілях. Станом на вівторок [15 березня] 11 загиблих російських солдатів перебували в вагоні, перетвореному в морг, а пошукові групи продовжують пошуки тіл в довколишніх лісах. Кількох інших поховали місцеві селяни.

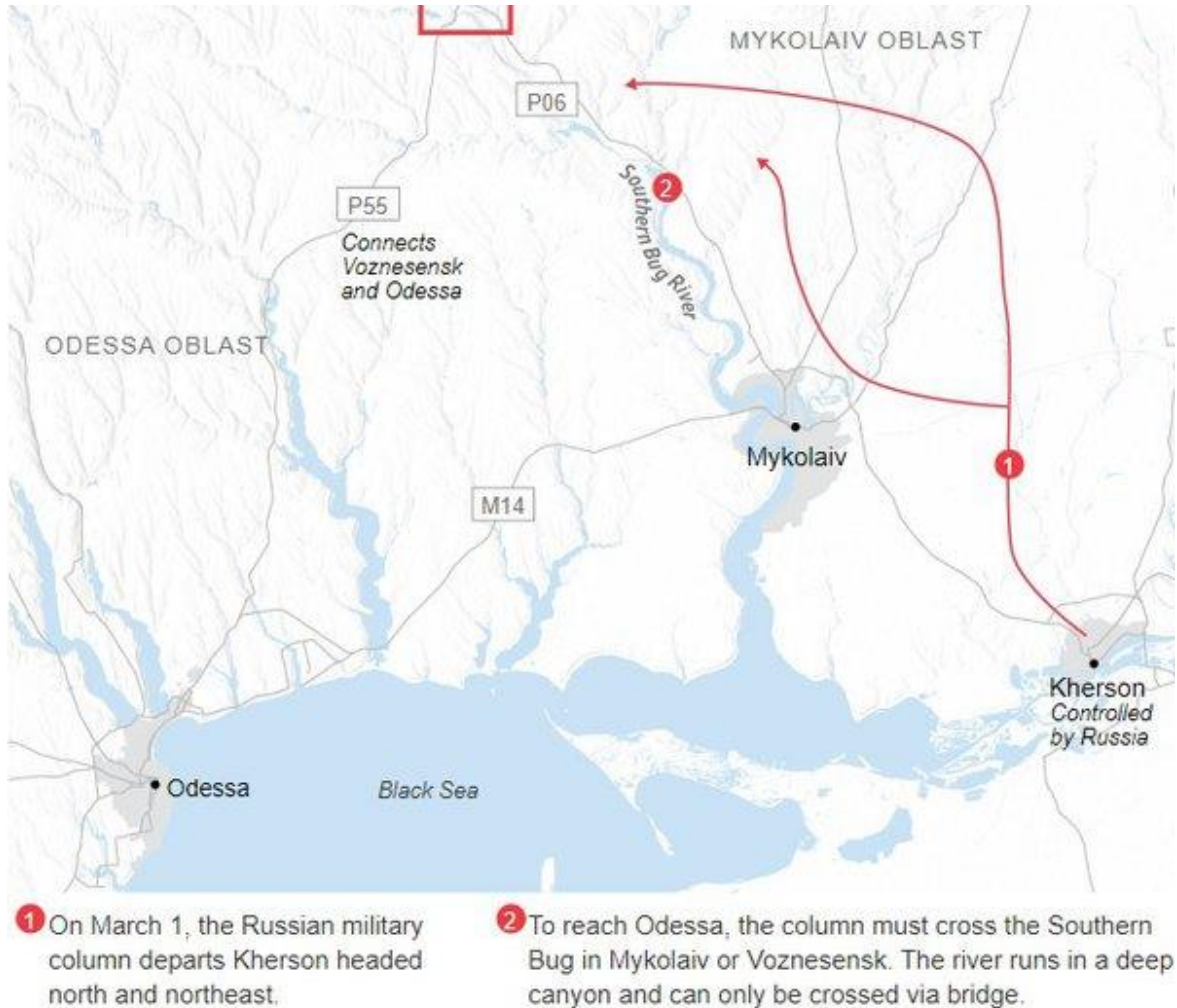
«Іноді мені хотілося б помістити ці тіла в літак і скинути їх усіх на Москву, щоб вони зрозуміли, що тут відбувається», – каже пан Сокурєнко, директор похоронного підприємства, складаючи п'ятий російський труп за день у свій фургон з позначкою «Вантаж 200» – радянський військовий сленг для загиблих у бою. Його супроводжує український військовий вибухотехнік, оскільки деякі тіла заміновані.

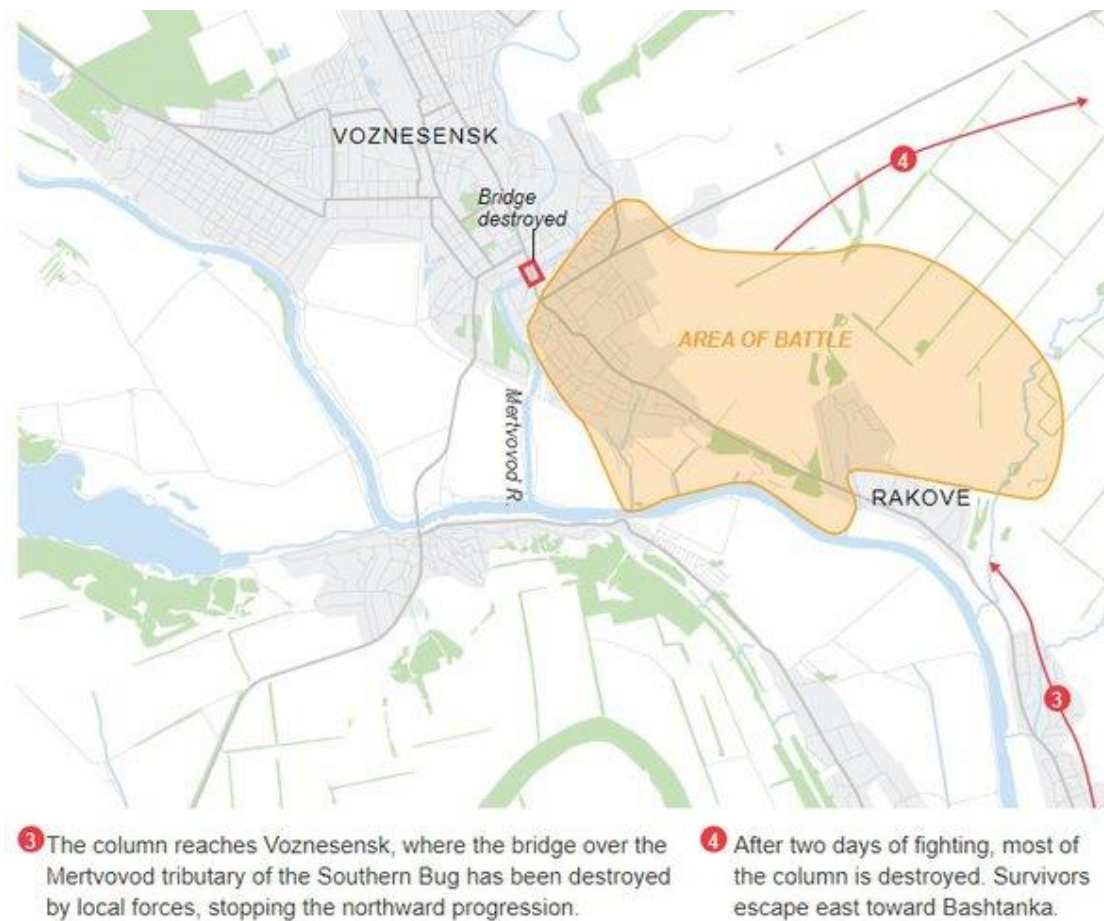
Близько 10 мирних жителів України загинули у Вознесенську під час бою та ще двоє – після того, як потрапили на міну, кажуть місцеві чиновники. Україна не розголошує свої військові втрати. За словами місцевих жителів, загиблі були переважно серед добровольців територіальної оборони.

Російська операція із захоплення Вознесенська, що за 20 миль (32 км) від Південноукраїнської атомної електростанції, була амбітною та добре оснащеною. Вона почалася після того, як російські війська вийшли з Кримського півострова, що його Москва відірвала від України та анексувала в 2014 році, і кинулися на північ, аби захопити обласний центр Херсон 1 березня. Вони дотиснулися до околиці Миколаєва, останнього великого міста перед Одесою, головного порту України.

У розташованому приблизно в 55 милях (89 км) на північ від Миколаєва Вознесенську був альтернативний міст через річку Південний Буг і вихід на головну магістраль, що з'єднує Одесу з рештою України. Російські війська прямували до міста одночасно з успішним просуванням на північний схід. Там

вони збиралися захопити місто Енергодар, де розташована ще одна велика [Запорізька] атомна електростанція. Захоплення Вознесенська зробило б оборону розташованої на північ [Південноукраїнської] АЕС майже неможливою, кажуть військові чиновники.

Битва за Вознесенськ.

1. ***1 березня колона російських військових відходить від Херсона на північ і північний схід***
2. ***Щоб дійти до Одеси, колона має перетнути Південний Буг у Миколаєві чи Вознесенську. Річка протікає в глибокому каньйоні, і перетнути її можна лише через міст. Миколаїв взяти ворогу не вдалося.***
3. ***Колона досягає Вознесенська, де оборонці зруйнували міст через притоку Південного Бугу – річку Мертвовод, зупинивши просування на північ.***
4. ***Після дводенних боїв більша частина колони знищена. Ті, хто вижив, тікають на схід до Баштанки.***

Міський голова Величко разом із місцевими бізнесменами розкопали берег річки Мертвовод, яка протікає через місто, щоб бронетехніка не могла перейти її вброд. (Вони зробили все по інструкції, яку оприлюднювало Міноборони для спротиву – Тексти). Він домовився із іншими підприємцями, власниками кар'єру і будівельної компанії про перекриття більшості вулиць. Це дозволило направити російську колону в райони, які було б легше вразити за допомогою артилерії.

Перед наступом росіян військові інженери підірвали міст через Мертвовод і залізничний міст на околиці міста. У Вознесенську та на підступах до нього на росіян чекали військовослужбовці ЗСУ та війська територіальної оборони, набрані з добровольців для захисту місцевих громад. Свідки подій, чиновники та учасники бойових дій розповідають, що сталося далі.

Ракетні удари

Російський штурм почався з ракетних ударів і обстрілів, які потрапили в центр Вознесенська, вони зруйнували міський басейн і пошкодили багатоповерхівки. З гелікоптерів у лісопосадку на південний захід від Вознесенська висадилися російські десантно-штурмові війська, а бронетанкова колона рушила з південного сходу. Пан Величко каже, що місцева пособниця росіян, жінка за кермом позашляховика Hyundai, показала російській колоні шлях через обхідні дороги.

Українські офіцери підраховали, що в атаці брали участь близько 400 російських військових. Чисельність була б більшою, якби ці сили – здебільшого зі складу 126-ї морської піхотної бригади, яка, згідно з вилученими документами, базується в Перевальному, Крим – не зазнали сильних обстрілів по дорозі.

Наталія Горчук, 25-річна мати трьох дітей, розповіла, що на початку дня 2 березня в її саду в селі Ракове Вознесенської громади з'явилися російські солдати. Вони порадили їй та сусідам роз'їхатися заради їхньої безпеки та припаркували чотири танки та БМП між будинками. Жінка згадує, як російські військові сказали їй: «Вам є куди піти? Це місце буде обстріляне».

«Ми можемо сховатися в льосі», – відповіла вона.

«Льох вам не допоможе», – сказали вони. Сховавши цінні речі, вона та її родина втекли з дому, як і більшість сусідів.

Один із українських військових перевіряє зруйновані будинки, де відпочивали російські солдати

На околиці Ракового охоронець плантації волоського горіха Володимир Кічук прокинувся і виявив у своєму курені п'ятьох російських десантників. У нього забрали телефон і змусили лягти на землю, розповіла його дружина Ганна. «Як тільки вони зрозуміли, що красти нічого, вони сказали йому: ти можеш вставати після того, як ми підемо», – сказала вона. До кінця дня подружжя втекло із села.

Російські солдати захопили будинки сільських жителів у Раковому та облаштували снайперську позицію на даху. Вони шукали мішки, щоб наповнити їх землею для укріплень, спалювали сіно, щоб створити димову завісу, і вимагали у місцевих мешканців харчі.

Місцева жителька, яка погодилася готувати для росіян, зараз знаходиться під слідством, каже пан Домбровський. «Зрадниця – вона зробила це заради грошей», – сказав він. «Я не думаю, що село її пробачить і дозволить жити тут».

Вниз від Ракового російські війська розмістили свою базу на заправці біля в'їзду до Вознесенська. Російський БТР під'їхав до підірваного мосту через

Мертвовод, відкривши вогонь по базі територіальної оборони зліва. П'ять танків разом із БТР виїхали на пшеничне поле із видом на Вознесенськ.

Група волонтерів територіальної оборони, озброєних автоматами Калашникова, переховувалася в будівлі на околиці поля. «Проти великокаліберного кулемета БТР у них не було особливих шансів», – каже один із офіцерів територіальної оборони міста Микола Руденко. Когось убили, хтось зміг втекти. Російські війська на двох вантажівках «Урал» готувалися зібрати та поставити 120-мм міномети на пшеничному полі. Але вони встигли лише почати розвантаження боєприпасів, коли розпочався обстріл з боку українських сил.

Координати по телефону

З настанням темряви 2 березня пан Руденко, власник компанії з транспортування гравію та піску, під проливним дощем сховався в гаю на краю пшеничного поля. За його словами, російські танки обстріляли Вознесенськ і негайно від'їхали на кількасот метрів, аби уникнути вогню у відповідь.

Пан Руденко був на зв'язку із підрозділом артилерії. Відправивши координати через додаток Viber, він спрямував артилерійський вогонь на росіян. Так само робили й інші волонтери місцевої територіальної оборони по місту. «Всі допомагали, – сказав він. – Всі поділилися інформацією».

Українські обстріли вибивали воронки на полі, а частина російської техніки зазнала прямих влучень. Інші підрозділи ЗСУ та сили територіальної оборони пішки рухалися до російських позицій, по дорозі вражаючи транспорт ворога американськими ракетами Javelin. Коли російська техніка загорілася, включно з трьома з п'яти танків на пшеничному полі, солдати покинули її та втекли самотужки або на БТР, у яких ще було паливо. Там же вони залишили ящики з боєприпасами.

За його словами, через кілька днів пан Руденко підібрав російського призовника, який служив помічником артилериста на реактивній системі залпового вогню «Град», що атакувала Вознесенськ з лісу. 18-річний призовник, уродженець сходу України і мешканець Криму з 2014 року дістав струс мозку після того, як український снаряд розірвався просто поруч з ним. Наступного

ранку він прокинувся, залишив зброю і забрів до села, розповідає Руденко. Там жінка забрала його до себе додому та зателефонувала до сільського голови, який уже повідомив територіальну оборону. «Він досі в шоці від того, що з ним сталося», – каже Руденко.

Пан Домбровський, командир розвідувального підрозділу, розповідає, що захопив у полон кількох солдатів у віці ледь старше 20 років і 31-річного старшого лейтенанта російської військової розвідки. Лейтенант, за його словами, змусив рядового помінятися з ним уніформою, але його виявили через невідповідність віку, а також через те, що українські війська знайшли записи про особовий склад в командній машині колони.

«Росіяни дістали наказ увійти, захопити й чекати подальших інструкцій, – каже пан Домбровський. Але у них не було наказів, що робити у разі, якщо вони зазнають поразки. Цього вони не планували».

Російські військові затримали місцевого мешканця 2 березня після того, як знайшли у нього бінокль, розповідають селяни. «Вони запроторили його в льох і сказали, що вранці стратять, бо він корегував артилерійський вогонь», – сказав пан Домбровський, додавши, що затриманий не був корегувальником. «Але вранці вони не встигли його стратити. Вони були занадто зайняті втечею».

Росіяни відступають

Коли російські війська відступили 3 березня, вони обстріляли низинну частину Ракового. Прямий удар пробив дах місцевої поліклініки, де мати пана Домбровського Раїса працювала медсестрою. «Ми щойно поклали новий дах», – зітхає вона, показавши величезну діру. «Але це не має значення. Головне, що ми їх вигнали, вижили».

Коли 4 березня селяни повернулися до Ракового, вони виявили, що їхні будинки розграбовані. «Ковдри, столові прибори, все пропало. Сало, молоко, сир теж пішли», – розповідає пані Горчук. «Вони не взяли картоплю, бо не мали часу її готувати».

Цього тижня сільські будинки все ще пам'ятають «візит» російських солдатів. Шафи й комоди все ще відчинені після мародерських нападів, а

російські військові пайки та напівз'їдені баночки з соліннями та консервами валяються на підлозі.

Українська армія відбуксирувала останні російські БТР з нанесеними на боки літерами «Z» – розпізнавальними знаками, які в Росії стали символом вторгнення. Близько 15 російських танків та інших машин перебувають у робочому стані або повернуться до нього після незначного ремонту, каже пан Домбровський. «Ми готові вдарити росіян їхньою ж зброєю», — додає він. Інші, переважно згорілі уламки, уже прибрали з вулиць, тому що вони лякали мирних жителів і містили боєприпаси, відзначає мер.

Вантажівка української армії буксирує російську бронетехніку у Вознесенську у вівторок

У Вознесенськ повернули електрику, інтернет, газ та воду. Банкомати поповнили готівкою, супермаркети – продуктами.

Єдині вибухи, які нині тут чути – це вибухи від знешкодження боєприпасів. Міський голова пан Величко цього вівторка майже не кладе слухавку, розмовляючи з місцевими. Одному каже, що подбає про скаженого собаку, а іншого запевняє, що у воєнний час комунальні послуги не припинять надавати,

навіть якщо платіж прийде пізніше. А ще свариться із воєнним начальником, бо українські солдати злили паливо з АЗС.

Голова Вознесенської районної ради Спартак Гукасян каже, що місто, яке вже більше не поруч із лінією фронту, знову починає звикати до відносно мирного життя. «Найкраще сміється той, хто сміється останнім, – сказав він. – У нас не було можливості посміятися аж до цього дня».

Завдяки активній боротьбі Збройних сил України, тероборони, загалом усіх підрозділів Сил оборони України, а також простих громадян ворог був в основному відбитий з Миколаївщини і загроза взяття міста зникла. А також зникла загроза удару на Одесу та вглиб території країни на з'єднання зі своїм північним угрупованням, що представляло собою смертельну загрозу для української держави. Подвиг миколаївців відвернув катастрофу на півдні України. Перший етап боротьби за збереження незалежності та територіальної цілісності країни був успішно завершений перемогою на миколаївській землі, а також мав наслідком колосальний патріотичний підйом у суспільстві.

ГЕРОЇ НЕ ВМИРАЮТЬ

Алла Назарова

Військовий обов'язок понад усе

Іванцов Сергій Володимирович народився 27 серпня 1977 року в селі Пересадівка Жовтневого району (нині – Миколаївський) Миколаївської області. Батько, Іванцов Володимир Миколайович, все життя працював водієм. Незабаром після загибелі сина у нього виявили онкологічне захворювання. Нажаль, місяці боротьби з хворобою не дали очікуваного результату і у квітні 2015 року Володимир Миколайович помер. Мати, Надія Степанівна, працювала в Пересадівці на теплично-овочевому комбінаті, зараз працює санітаркою в обласному наркологічному диспансері.

Дитинство Сергія – це дитинство звичайного сільського хлопчика – вчився в школі, із задоволенням допомагав батькам по господарству і з молодшою сестричкою Юлією. Закінчуючи школу, не мав чіткого уявлення куди піти далі вчитися чи працювати, чим хотів би в подальшому займатися, якій професії себе присвятити. Порадившись з батьками, вирішив вступати до школи прапорщиків у Миколаєві. Як виявилось, це був правильний вибір – Сергій наче був створений для військової служби: був дуже відповідальним, в усьому любив

*Сергій Іванцов із синами Дмитром та Нікітою.
Фото з сімейного архіву*

порядок, будь-яку справу доводив до кінця. Як згадує Юлія, однією з його улюблених фраз була: «Треба робити до пуття». Сергій все тільки так і робив, і від інших вимагав якісної роботи, відповідального ставлення до виконання обов'язків. Був спокійним, терплячим, ніколи не шкодував часу і сил, якщо треба

щось пояснити, допомогти, і хоча був дуже товариським, комунікабельним, але ніколи лишнього не розказував.

Ще будучи курсантом познайомився з майбутньою дружиною, студенткою медичного училища Тетяною. Зустрічалися 2 роки, одружилися в листопаді 1999 року.

«Спочатку винаймали житло, – розповідає Тетяна, – а потім батьки нам допомогли купити квартиру. У 2000 році народився син – Дмитро, у 2009-му – Нікіта. Хоча Сергій дуже багато працював, мені з ним не було важко, він завжди мене підтримував, і вдома за що не брався, все міг зробити – чи то кран відремонтувати, чи шпалери переклеїти. І взагалі був добрим і люблячим чоловіком і батьком, ніколи ні в чому мені не відмовляв, а дітям тим більш. Іноді ми навіть сварилися, бо він купляв їм дуже дорогі подарунки».

Будучи старшиною роти Сергій приходив додому о 10 вечора, а о 7 ранку вже йшов на службу, по суботах він був відповідальним за підрозділ, тому тяж практично весь день знаходився в частині. Фактично в нього залишався один вихідний. «Коли Діма ріс, згадує Тетяна, - то бачив батька тільки по неділях, бо Сергій ішов на службу, коли син іще спав, і приходив, коли він уже спав. Потім якось легше стало, до п'ятої вони працювали, вже і по суботах він був дома. На вихідні ми зазвичай їздили до батьків, іноді з друзями на природу вибиралися».

Друг і товариш по службі Олексій Мірошников розповідає, що Сергій

Сергій Іванцов (праворуч) з побратимом. Фото з сімейного архіву

користувався великим авторитетом в бригаді, був грамотним військовим, одним із кращих: «Він був старшиною 1-ї роти, я – старшиною розвідроти. Ми з ним постійно змагалися – хто кращий: хто краще щось вигадає з дисципліни, з внутрішнього розпорядку, з

бойової підготовки... Спокійний, врівноважений, грамотний підхід до будь-якої справи, забезпечував величезний авторитет серед військових в нашій бригаді. Він був кращим головним сержантом роти». Сергій Іванцов був справді професійним військовим, любив свою справу, постійно розвивав і вдосконалював фахові навички, двічі брав участь у миротворчій місії у Косово: півроку у 2010 році і 10 місяців у 2013 році.

Події в Криму змінили життя багатьох людей, і в першу чергу – військових. 2 березня 2014 року 79-та бригада була піднята по тривозі та вийшла в кримському напрямку. Кілька місяців військові несли службу поблизу Чаплинки, а в травні підрозділ рушив на Схід – спочатку в Запорізьку область, потім – в Донецьку.

Ще в середині квітня 2014 року розвідувально-диверсійні підрозділи збройних сил Російської Федерації вторглися на схід України і захопили низку населених пунктів Донбасу. Перші бойові зіткнення почалися 2 травня, а починаючи з 22 травня між силами АТО і незаконними збройними формуваннями тривали регулярні бої. 3 червня розпочалась операція зі звільнення Червоного Лиману підрозділами Національної гвардії, 25-ї повітряно-десантної, 79-ї та 95-ї аеромобільних бригад, в результаті якої російських бойовиків було вибито з Лиману і вже 5 червня над міськрадою та міськуправлінням міліції було знов піднято український прапор.

У бою під Червоним Лиманом Сергій Іванцов проявив високий військовий професіоналізм і особисту відвагу – коли десантний підрозділ потрапив у засідку, бойовики почали щільний обстріл, він, ризикуючи життям, витягнув з-під вогню пораненого офіцера. Потім були Ізварине, ДАП...

Про те, що Сергій вже в Донецьку, рідні дізнались не від нього, а з новин. «Він взагалі про роботу мало що розповідав, – згадує Тетяна, – я ніколи не знала, що там відбувається, які проблеми. В нього завжди все було добре. Ніколи не жалівся. Коли були під Чаплинкою, я знала, що чоловіки телефонують дружинам, кажуть, що скрутно з харчами. Коли я починала розпитувати, відповідав: «У мене є що їсти. Все добре».

На ротацію перший раз приїхав у серпні, був вдома 2 тижні, потім ще раз приїздив в кінці жовтня. Після кожної ротації ми умовляли його залишитись, не йти в зону АТО, я казала – давай щось придумаємо щоб ти не їхав, дивись скільки хлопців залишаються, а ти... Відповідь була незмінною: «Ні, я повинен їхати».

Що він в Донецькому аеропорту знаходиться я теж не знала. Сергій зателефонував удень 7 числа і дуже тихо розмовляв, я запитала – чого ти так тихо говориш? – тут хлопці сплять, відповів він, я не можу голосно балакати. А зранку почала телефонувати – не бере трубку. Я зателефонувала Олі Малярчук, вона вже знала, що сталося, проте сказала не знаю, зараз буду дзвонити хлопцям, дізнаватися. Потім вони всі прийшли до мене...».

Загинув Сергій 8 листопада о 4:30 від кулі снайпера під час коригування вогню у старому терміналі Міжнародного аеропорту «Донецьк».

«Я, як медик, тепер розумію, що медична допомога на той момент була неправильно надана, – ділиться наболілим Тетяна, – з таким пораненням його можна було врятувати. Сергій був у бронежилеті, він отримав поранення живота зліва. Йому почали целокс засипати в рану. Целокс призначений тільки для тампонади кінцівок, він як цемент робиться. Якби Сергій вижив, то це все йому довелося б вирізати... Йому потрібна була туга тампонада рани та введення розчинів через вену. Я так зрозуміла, що на той момент медиків там не було. Хлопці викликали вертушку, але врятувати Сергія вже не вдалося...

Військові тоді були не підготовлені, недосвідчені. Зараз багато медиків, і вони знають, що робити, як надавати допомогу, а тоді... Я, коли почитала той діагноз, подумала – що він міг би жити, важливі органи не були пошкоджені. Можливо, якусь роль зіграло і те, що були поранені зразу троє хлопців. Сергій навіть відразу і не зрозумів, що сталося, казав: «Не чіпайте, зі мною все добре, рятуйте хлопців, я нормально почуваюся...».

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі Іванцов Сергій Володимирович Указом Президента України № 892/2014 від 27 листопада 2014

р. нагороджений орденом «За мужність» III ступеня, Указом Президента України № 461/2015 від 31 липня 2015 р. нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня (помертньо), Наказом № 12 від 15 січня 2016 р. нагороджений відзнакою «Народний Герой України» (помертньо).

Наталя Євдокименко

Загинув заради майбутнього

Війна – то страшне слово, яке несе в собі безліч скалічених доль та розбитих сердець. Багато життів вона забрала, залишивши смуток і горе, скорботу та печаль в серцях і спогадах рідних та близьких.

Не оминуло це і сім'ю Гранди Руслана Володимировича. Він пішов із життя захищаючи свою країну, своїх рідних, залишивши по собі славу пам'яті героя та надію у світле майбутнє для підростаючого покоління.

Народився Руслан Володимирович 17 листопада 1971 року у Львові. Мати, Стефанія Петрівна, на той час працювала на кінескопному заводі. Через два роки народився брат Богдан. Певний час сім'я проживала у Львові, де Руслан і

Руслан Гранда. Фото з відкритих джерел

навчався до 5-го класу, а потім родина переїхала до селища Крива Балка Миколаївської області, де він і продовжив навчання у Кривобалківській середній школі. Вчився добре, любив читати, захоплювався спортом, вивчав бойові мистецтва, займався бодібілдингом. Навіть після закінчення школи спорт займав важливе місце в його житті. Школу закінчив у 1989 році. У 1989-1991 роках проходив строкову службу в лавах Збройних

Сил СРСР на флоті. Після демобілізації повернувся додому, влаштувався на роботу та

одружився. Подружжя проживало у селі Лоцкіне Миколаївської області. Там і народилася донька, яку назвали Русланою, вона стала для батька сенсом життя. І навіть після розлучення, коли Руслан поїхав до рідного села, а донька залишилась з мамою в Лоцкіному, вони зберегли теплі стосунки.

На той час, коли на сході нашої країни почалася війна, Руслан працював на автозаправній станції охоронцем, але буденне та розмірене життя не витіснило з серця чоловіка почуття патріотизму та любові до своєї Батьківщини. Тож Руслан твердо вирішив не чекати, поки його викличуть до військкомату, а подав заяву у добровольчий загін. Незважаючи на відмовляння знайомих, які переконували його в тому, що нічого зробити не вдасться і немає сенсу туди йти, Руслан все одно не збирався відступати, відповідаючи: «А хто як не ми? Ворога треба стримувати там, щоб не дійшов він до нашого села, до наших домівок. Бо якщо війна дійде сюди, то ви вже нічого захищати не зможете, ви думатимете куди ховати ваших дітей та рідню». Разом із Русланом добровольцем пішов і його брат Богдан. Йшов час, заявку не розглядали, але пізніше, коли у Миколаєві формувалася місцева оборона, брати знову нагадали про себе. Пройшли комісію, Богдан залишився у батальйоні «Інгул-1» - оборона Миколаєва, а ось Руслан потрібен був на сході, оскільки мав звання старшини, яке отримав ще під час проходження строкової служби на флоті, а керівного складу на той час не вистачало. А далі був Широкий Лан, Мар'їнка.

Матак Сергій Вікторович (капітан, був командиром взводу): «За той час, який ми провели в одному взводі, Руслан зарекомендував себе як людина, яка знала свою роботу і виконувала її сумлінно, навіть, я б сказав, на відмінно. Він був компанійський, життєрадісний, волелюбний, це був стрижень колективу. Руслан виділявся старанністю, поставлені задачі виконував вчасно та якісно. Наприклад, коли копали бліндажі, я кажу йому: «Руслан, ти все таки старше, хоч відпочинь трохи, є молодші хлопці, хай вони трохи покопають», «Вікторович, - відповідав він – усі ми однакові, я успішно відпочити, та й не заморився». Взагалі в колективі атмосфера була дружньою, разом готували їжу, разом облаштовували бліндажі. Ми всі були однією сім'єю. Дуже хотілося, щоб усі повернулись

додому живі, але доля розпорядилась інакше. Коли Руслан отримав поранення, ми були в різних місцях: я – в Новомихайлівці, він – у Мар'їнці. Але такі новини там розходяться швидко, тож мені про це стало відомо в той же день. Війна забрала його життя, але не зможе забрати світлу пам'ять та спогади про героя».

Бондар Віктор Володимирович (на той час був заступником командира мінометної батареї по роботі з особовим складом): «З Русланом ми познайомились на Широкому Лані, мене направили до 28-ї бригади в підрозділ, де проходив службу Руслан. Він був порядною, ввічливою та розумною людиною. Сумлінно та без вагань виконував накази, поважав статут, не мав шкідливих звичок. Хоча коло його спілкування було нешироке, та побратими, як старші так і молодші за нього, ставились до Руслана з повагою, прислухалися до його думки та порад. Він міг позитивно впливати на оточуючих, цим мабуть і заробив свій авторитет серед товаришів. У його характері переважали такі риси як доброта та чесність. Будучи на війні, ризикуючи кожен день своїм життям заради Батьківщини, він все ж таки переживав за свою цивільну роботу, чи не додасть він клопоту керівництву своєю відсутністю, навіть хотів звільнитися, щоб не спричиняти незручностей нікому. Руслан намагався не обтяжувати нікого своїми клопотами та переживаннями, і, мабуть, єдина людина, якій він міг розкрити свою душу, була його донька Руслана. Заради неї він жив, про неї були всі думки та для неї були всі вчинки».

Гранда Руслана Русланівна (донька): «Батьки розлучились, коли я була зовсім малою, але з татом я спілкувалась прекрасно, приїздила до нього на канікули в село Крива Балка. Він був чудовим батьком, любив мене дуже, цікавився моїм життям, переживав за мене, я ж у нього одна. Коли батько пішов на війну, я була в такому віці, в якому, мабуть, не могла його повністю зрозуміти, але завжди підтримувала та дуже пишалась ним. Можливості поговорити з ним, коли захочеться, в момент перебування його в зоні АТО не було. Але коли випадала нагода, він одразу телефонував, казав, що дуже сумував за мною, а я за ним. Буквально декілька днів відділяло його від очікуваної

відпустки, в яку він збирався приїхати додому, та не судилося. Цей снаряд забрав життя мого батька».

4 лютого 2015 року старшина Гранда під час обстрілу на блок-посту в районі міста Мар'їнка Донецької області отримав важкі осколкові поранення. Військовослужбовця доправили до госпіталю міста Дніпропетровська (нині – Дніпро), де 11 лютого він помер від отриманих поранень.

14 лютого 2015 року Руслана Володимировича поховали на кладовищі села Крива Балка Миколаївського району Миколаївської області.

Указом Президента України №311/2015 від 4 червня 2015 року, «за особисту мужність і високий професіоналізм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі», Гранда Руслан Володимирович посмертно нагороджений орденом «За мужність» III ступеня.

17 вересня 2015 року в селі Крива Балка на будівлі загальноосвітньої школи, де навчався Руслан Гранда, йому відкрито меморіальну дошку.

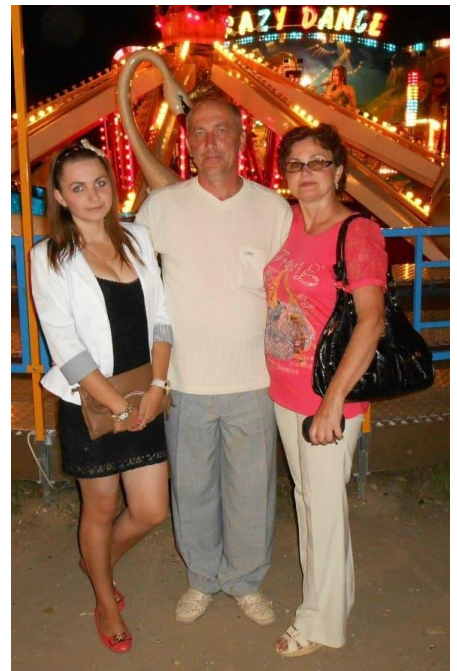
Сергій Березний

Пішов на війну та віддав своє життя за мир для кожного з нас

Звичайна історія звичайного життя пересічного українця, така сама, як у мільйонів українських чоловіків. Марквас Ігор Йосипович народився 17 жовтня 1964 року в селі Новомиколаївка Жовтневого району (нині – Миколаївський) Миколаївської області. Про життя в часи юнацтва згадує друг дитинства й товариш по життю Віктор Обертос. Ігор був молодший за нього на два роки, але вони навчалися в одній школі, мешкали в одному будинку в селі Засілля. Навчання не було тягарем для Ігоря, він ще встигав брати участь у громадському житті, займався спортом. Юнаки того часу надавали перевагу різноманітним напрямкам рукопашного бою. Віктор згадує, що з юнацької пори в Ігоря характерними рисами характеру були наполегливість у виконанні будь якої справи, відповідальність перед товаришами. Друзі поважали його за порядність у

стосунках, готовність завжди прийти на допомогу. Але шкільні роки пролетіли. Завдяки доброму навчанню Ігорю не склало труднощів вступити до Одеського національного політехнічного університету. Навчався він на автодорожньому факультеті. За два курси навчання хлопець встиг одружитися, народився син. Той період був складним для чоловіків у віці від 18 до 27 років, відлуння Другої світової війни – демографічний провал у віковому складі населення. Студентів вишів незалежно від того чи була військова кафедра, чи не було, призывали на строкову службу до лав збройних сил СРСР на два роки, а до ВМФ на цілих три. Призывали й одружених з однією дитиною. Так студент Ігор опинився на дійсній військовій службі.

Два роки пролетіли, він повернувся до навчання в Одесі. Так сталося, що перший шлюб був недовгим. Але і після розлучення Ігор, як людина порядна, завжди пам'ятав про сина та надавав йому допомогу. Закінчивши навчання в університеті та отримавши диплом, інженер Марквас повернувся на Миколаївщину. Працювати його направили до міста Снігурівка, на місцеве автопідприємство на інженерну посаду. Молодий спеціаліст проявив себе як кваліфікований фахівець, мав гарну репутацію у керівництва підприємства та користувався авторитетом у колег. Ігор отримав житло від автогосподарства, був добрим самостійним господарем. Доля познайомила його з вчителькою місцевої школи Світланою. Вона була також розлучена, виховувала сина Вадима. Життя об'єднало дві долі, вони одружилися. Ігор ставився до Вадима як до рідного

Ігор Марквас з родиною. Фото з сімейного архіву

сина. І навіть, коли 29 червня 1995 року у подружжя народилася дочка Марина, він не змінив свого батьківського ставлення до хлопця. Йшли роки не завжди легкого, звичайного для кожної нормальної родини життя, де панували любов, взаєморозуміння, повага. Автопідприємство, де працював Ігор, перестало

існувати. Роботу за фахом знайти було нелегко. Ігор почав працювати на Одеській залізниці у воєнізований охороні. Як завжди у житті бували різні дні, то весняно-сонячні, то осінньо-похмурі та буденні. То є життя. Але то було життя дружньої родини у мирний час.

Настало спекотне літо 2014 року. Початок бойових дій на Сході. Донбас запалав вогнем боїв. Почалася мобілізація, прийшла повістка і в родину Марквасів. За специфікою та особливостями роботи у воєнізованій охороні Одеської залізниці Ігор Марквас міг уникнути призову. Але він вирішив не ухилятися від виконання свого громадянського і патріотичного обов'язку перед Україною та не тільки піти до лав Збройних сил України, а ще й потрапити на передову – в діючу бойову частину. Спочатку він служив у 79-й окремій десантно-штурмовій бригаді, за фахом отримав посаду командира взводу зенітної артилерійської батареї. Воював у запеклих боях Іловайського котла, був поранений та контужений. Лікувався, пройшов реабілітацію. Після поранення Ігор Марквас мав можливість залишитися в тилу. Або взагалі звільнитися зі Збройних сил. Родичі мали вагомий вплив у різних керівних структурах Снігурівщини, залишитися вдома не було важко, та й ніхто б не засудив його, пораненого та контуженого. За спогадами його товариша, Ігор Марквас вирішив повернутися на військову службу. «Я пацанів не кину!» сказав він та повернувся до війська.

Незабаром його було направлено до 13-го батальйону територіальної оборони Чернігівської області на посаду командира зенітної артилерійської батареї «ЗУ-23-2». Батальйон згодом було перетворено на окремий мотопіхотний батальйон «Чернігів-1» 1-ї танкової бригади. У 2015 році у січні цю військову частину перекинули на Донеччину під Дебальцеве, де розгорталася нова м'ясорубка.¹¹ 11 та 12 лютого навколо Дебальцевого почалися запеклі бої. Доля «зеушників» така – гинути першими: це було й в Афганістані, й в Африці, й на Балканах. 12 лютого 2015 року близько сьомої години вечора батарея старшого лейтенанта Маркваса потрапила під перехресний вогонь танків та артилерії

Ігор Марквас. Фото з сімейного архіву

сепаратистів в районі с.Луганське
Артемівського району Донецької
області. У тому бою Ігор загинув.
Поховали чоловіка в місті
Снігурівка.

Указом Президента України
№76/2016 від 01 березня 2016
року «за особисту мужність і

високий професіоналізм, виявлений у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі», Ігор Йосипович Марквас нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня (посмертно).

Серед юнацької дружної групи він був найменшим за віком та єдиним хто був на війні. Віктор Обертос, товариш з юнацтва, не потрапив до війська, але відправив на війну сина, що ще важче для будь-якого батька. Його син Євген без ротації провоював у складі Черкаського окремого мотопіхотного спеціального батальйону під Волновахою та Маріуполем майже півтора року. Віктор же почав справу увічнення пам'яті про свого товариша, який загинув на війні, бо вважав цю справу своїм боргом перед Ігорем. За особисті кошти Віктор ініціював встановлення меморіальної дошки на школі, де навчався Ігор Марквас. 19 травня 2016 року пам'ятну дошку було урочисто встановлено на будинку Первомайської ЗОШ колишнього Вітовського, а сьогодні Миколаївського району. У заході взяли участь родина загиблого – мати Любов Григорівна, дружина Світлана, донька Марина, а також керівництво району, місцевої адміністрації.

Ігор Марквас був звичайною людиною, багато планував, мріяв. Але коли настали важкі часи для країни, він не задав собі питання: «Навіщо я це роблю?», не відсидівся за жіночими спинами, пішов на війну та віддав своє життя за мир для кожного з нас.

Ціною власного життя

«Все вийшло швидко і несподівано, він просто хотів влаштуватися на роботу, хотів мені допомогти» – так розпочала свою розповідь мама Артема Козія, 18-річного юнака, який у липні 2020 року загинув на Сході.

Народився Козій Артем Євгенович 21 вересня 2001 року в місті Южноукраїнську (нині – Південноукраїнськ). Мама, Світлана, тоді була студенткою третього курсу Миколаївського національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова. Правда, на той час перебувала в академвідпустці, яку взяла у 1999 році після народження донечки Аліни. Після народження Артема їй довелося покинути університет. Через два роки Світлана продовжила навчання, але закінчувала свій інженерно-економічний факультет уже заочно.

З чоловіком Світлана розлучилася і дітей виховувала сама, докладала зусиль, щоб вони всебічно розвивалися, були зайняті чимось корисним, росли дружними, підтримували один одного. «Коли Аліна пішла у 1 клас, а Тьома ще у дитсадок ходив, я віддала їх на плавання, – розповідає Світлана. Напевно, я трохи перестаралася: після школи вони йшли на плавання, потім – дзюдо, гімнастика, а якийсь час вони ще й на танці ходили. Втомлювалися звичайно, а ще ж уроки потрібно було робити»... З шостого класу хлопець вже серйозно займався баскетболом. Хоча і хорошим плавцем був, брав участь у змаганнях, займав призові місця. Дома зберігаються медалі і кубки, які Артем привозив зі змагань з плавання та баскетболу. Після 9-го класу він пішов у Миколаївський будівельний коледж. Директор коледжу на одному зі змагань побачив Артема в грі й запропонував – будеш навчатись і займатися далі баскетболом. Хлопець погодився – він дуже любив баскетбол. «Я не хотіла, щоб він їхав, маленький ще, проте я ніколи не ставила дітям ультиматуми, ні до чого не примушувала, висловлювала свою точку зору, а рішення приймали вони самі», – пояснює Світлана.

На першому, другому курсі все було чудово, все Артему подобалося – він вчився, грав у баскетбол, їздив на змагання, виступав і за Миколаївську, і за Южноукраїнську команди. Грали, вигравали. Він дуже відповідально ставився до гри, на травми, синці, шишки не звертав уваги. Проте, згодом з'явилася протрузія хребцевих дисків. Почала сильно боліти спина, з часом став тягнути ногу. Місяць, другий, третій лікувався, півроку – болить. Не можна робити різних рухів, заборонено сильне фізичне навантаження. А тренування у них були досить важкі й активні – перед заняттями в коледжі о 6 ранку бігали, в обід і ввечері – тренування або гра, а ще ж навчання. Навантаження було серйозне. Треба кидати спорт. Артем звичайно потроху грав, але за команду вже не виступав. Коледж йому став не цікавим – він у першу чергу був спрямований на баскетбол, а спеціальність виявилася не така, як хотілося. Світлана намагалася сину пояснити, що баскетбол – це не на все життя, а будівельна спеціальність може стати в нагоді.

Артем і Світлана Козій. Фото з сімейного архіву

– Мені ця ситуація не дуже подобалася, тим більше, що він розумним хлопцем був, непогано вчився, і в комп'ютерах добре розбирався, тобто напрямки різні могли бути, – продовжує Світлана. – Крім того, син вже почувався дорослим і йому було не зручно брати в мене гроші, він соромився цього, боявся лишню копійку витратити.

Невдовзі хлопець влаштувався на завод із виготовлення металопластикових вікон. Робота ця не легка, треба працювати швидко, легко порізатися гострими краями пластику навіть через захисні рукавички, й у нього часто були поранені

руки. Проте Артему подобалося там працювати. Він отримував нормальну зарплатню, премію давали.

– Якось він мені прислав роздруківку – там прізвища і навпроти кожного штрафи за прогули або заохочення, і був дуже задоволений, що він серед тих 5-7 чоловік, які отримали премії. Як тільки син отримав першу зарплатню, відразу зателефонував – мама, ти мені гроші не висилай, давай я тобі вишлю, скинь мені карточку. Його радості не було меж, коли він це говорив... Проте коледж довелося покинути, бо не вдавалося поєднувати роботу із заняттями. Заочної форми навчання на його спеціальності не було, а вільне відвідування керівництво коледжу не дозволило. Тому Артем написав заяву про відрахування. Він молодець, – пишається сином Світлана, – і премії отримував, і гроші не транжибив. Завжди пам'ятав про дні народження, і на 8 березня теж обов'язково відкладав гроші на подарунки.

– З початком карантину завод закрився і син приїхав додому, влаштувався на роботу на автомийку. Ми ніколи легко не жили, але цей період був дуже тяжкий – я на два місяці опинилася без роботи, донька 4 місяці була без роботи, ми тільки за рахунок Тьоминих заробітків і виживали, – продовжує розповідь жінка.

Влітку, коли послабили карантинні заходи, Артем разом зі своїм товаришем Володимиром намагався влаштуватися на роботу в пожежну частину. Проте Артему відмовили через те, що йому вісімнадцять років і його можуть призвати на строкову службу. Хлопець розгубився та після недовгих вагань він і його товариш підписали контракт. Друзів направили у 36-ту бригаду морської піхоти, запевнили, що вони будуть знаходитися в розташуванні частини в Миколаєві. А за кілька тижнів Тьоми не стало...

– Їх було двоє. Артем впав на свого товариша, і всі осколки дісталися йому. Другий хлопчина залишився живий. Він мені дзвонив, дякував... У військовій частині сказали, що все вийшло випадково. В одному з підрозділів на передовій не вистачало людей і командир попросив прислати кілька чоловік на 1-2 тижні...

Хотілося б, щоб у нас був такий закон, щоб молодь до 20 років на передову не відправляли. Вони ще діти, тільки стають на ноги, тільки починають

Артем Козій. Фото з відкритих джерел

сприймати життя таким, як воно є, тільки починають дорослішати... Ця молодь – це наша надія, їм далі будувати життя, розбудовувати країну, не можна жертвувати ними, нашим майбутнім, – упевнена Світлана.

Артем загинув 21 липня 2020 року, отримавши вибухову травму та чисельні осколкові поранення під час обстрілу з АГС позицій ЗСУ поблизу с.Павлопіль Донецької області. Понад сім годин лікарі Маріупольського

мобільного госпіталю боролися за життя юного морпіха, проте смерть виявилась сильнішою.

Указом Президента України № 480/2020 від 03 листопада 2020 р. «за особисту мужність, виявлену під час бойових дій, зразкове виконання військового обов’язку та високий професіоналізм» Козій Артем Євгенович нагороджений орденом «За мужність» III ступеня (посмертно).

Олена Івашко

Тетяна Якимчук

Урок мужності від Юрія Блохи

За покликанням

Юрій народився у селі Сергіївка Березнегуватського району та, як і мріяв з дитинства, працював дитячим тренером з футболу, а також учителем фізичної

культури та допризовної підготовки Березнегуватського закладу загальної середньої освіти I–III ступенів.

Відданість справі приносила результати.

Команда Березнегуватської ДЮСШ «Надія» – чемпіон обласних змагань на приз клубу «Шкіряний м'яч», багаторазовий переможець та призер обласних змагань ВФСТ «Колос», учасник всеукраїнських змагань.

Юрій Блоха. Фото з відкритих джерел

Юрій Ігорович любив дітей і прагнув виховати з них не тільки справжніх спортсменів, а й людей. Його вихованці Дмитро Долина, Дмитро Тенетюк, Максим Лебідь, Сергій Коляда, Дмитро Бокий, Кирил Татаров, Михайло Білоконь, Артем Гава, Серафим Таран досягли вагомих результатів у футболі, деякі виступають за професійні та юнацькі клуби.

Дмитро Бокий підписав контракт у Румунії і каже, що перший час було дуже важко, бо дуже хотілося зателефонувати тренеру та почути його голос, відчувати підтримку:

– Юрій Ігорович був моїм першим тренером, це та людина, яка прищепила мені любов до футболу, з яким я робив свої перші кроки в спорті. Він був дуже добрим, на його обличчі завжди була усмішка. В моїй кар'єрі були як підйоми, так і падіння, але лише Юрій Ігорович був тією людиною, яка вірила в мене. Він завжди казав: «Я в тебе вірю, йди до своєї мети і не зупиняйся». Ще в дитинстві пообіцяв тренеру, що гратиму на високому рівні, і я виконаю свою обіцянку, що б там не сталося. Нам всім дуже не вистачає Юрія Ігоровича.

Юрій Блоха був не лише прекрасним спеціалістом, а й справжнім патріотом. У 2014 році, коли росія напала на Україну, він водив своїх підопічних на мирні акції, надсилав їхні малюнки військовим на фронт, активно займався волонтерством.

Подвиг тренера

А 24 лютого 2022-го, відразу після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну, не роздумуючи пішов служити в Баштанський батальйон територіальної оборони. Був начальником забезпечення блокпостів у Березнегуватському районі.

«Перемога за нами! Обіцяю, що заняття скоро відновляться», – таке повідомлення 24 лютого отримали учасники дитячої футбольної команди, яку тренував 34-річний Юрій Блоха.

«Юрко мав багато зв'язків по всій області, і це дозволяло йому координувати місцевих волонтерів, які допомагали військовим. А коли дізнався, що рашисти сунуть великою колоною убік села Мурахівка, без роздумів пішов на допомогу нашим хлопцям, які були там на блокпосту, – розповідає друг дитинства. – Я знаю, що Юрій усвідомлював небезпеку. Але він завжди вчив своїх підопічних: не важливо, наскільки сильний ворог, треба з вірою в Перемогу битися до кінця».

Юрій разом з іншими військовими вступив у бій з агресором.

«Ворог був краще озброєний і мав механізовані підрозділи, яким ми з нашим тодішнім озброєнням не могли повноцінно протистояти, – розповідає Петро Селецький, котрий був разом із Юрієм на полі бою. – Після цього зіткнення вижило тільки п'ятеро наших, один із них був тяжкопоранений. Юрій дістав три вогнепальні поранення, несумісні з життям». З того бою він не повернувся.

За визначну особисту мужність і героїзм, виявлені в захисті державного суверенітету й територіальної цілісності України, вірність Військовій присязі Указом Президента України №122/2022 від 10 березня 2022 року молодшому лейтенанту Блосі Юрію Ігоровичу присвоєно звання Героя України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» (по смерті).

Завжди залишиться у пам'яті

Усі, хто знав Юрія Ігоровича, описують його як порядного, небайдужого, принципового, як людину, котра горіла своєю справою, любила дітей та виховувала їх чесними, порядними, патріотами своєї Батьківщини.

«Мені найбільше запам'яталося, що він був небайдужим та справжнім. Юрій дуже любив дітей, постійно був присутній на всіх змаганнях, хоч би де вони проходили. Він був завзятим та наполегливим, завжди обстоював права дітей. Постійно телефонував, цікавився та був у курсі всього, що відбувалося. Це ті риси, які його вирізняли та завдяки яким він назавжди залишиться у нашій пам'яті», — пригадує голова Асоціації футболу Миколаївської області (АФМО) народний депутат України Олександр Пасічний.

Цікаву історію, яка свідчить про мудрість та педагогічний талант Юрія, розповів його колега і друг Євген Лебідь. «У Березнегуватому проходив матч першості ДЮФЛ, приїхала команда Нового Бугу. Це була принципова гра, і, як завжди, зібралося багато вболівальників – батьки футболістів і не тільки. Я тоді був суддею. Почався матч, і я бачу, що в нас грає не перший склад – усі основні гравці сиділи на лаві запасних і так до кінця матчу й не вийшли на поле. Як дізнався потім, ці гравці пропустили останнє тренування перед грою без поважної причини. І Юрій, незважаючи на важливість матчу, присутність та вмовляння батьків, тиск вболівальників, не випустив гравців на поле. Дисципліна для нього була на першому місці. Той матч команда Березнегуватого програла, але це був гарний урок для юних футболістів, який вони запам'ятають надовго, бо кожне тренування важливе».

«З Юрієм була знайома більше десяти років. Досі не можу повірити, що минув рік з його трагічної загибелі. Юрій був переможцем, Героєм. Світла пам'ять. В моїй пам'яті він залишається сміливим, порядним чоловіком, справжнім воїном. Він був чудовим тренером, відвертою та порядною людиною, його дуже любили діти, він залишив світлу пам'ять для кожного з нас», — ділиться голова дитячо-юнацького комітету АФМО Людмила Діброва.

Голова АФМО народний депутат Олександр Пасічний виступив з ініціативою встановити пам'ятний знак Блосі Юрію Ігоровичу в ДЮСШ, де він самовіддано працював. Щоби всі пам'ятали про уроки мужності, патріотизму та життя, які викладав дитячий тренер.

Валентина Гурова

Марія Соболю

Збирала тіло по частинах.

Спогади матері про загибель сина під час вторгнення РФ¹⁸

Другого березня 2022 року під час оборони міста Вознесенська від прямого влучання снаряда з танка загинув 22-річний Сергій Агапітов. Мати загиблого Ганна збирала тіло сина по частинах.

*Ти снишся часто мені.
Сниться дві ноги, одна рука, як
збирала, так і є. Дуже шкода, що
тобі назавжди 22 роки, нічку не
переночував, щоб дочекатись до
свого дня народження. Сестричка
не витримала і через рік пішла за
ним.*

**Ганна Агапітова з фотографією сина. Фото:
Валентина Гурова/Суспільне Миколаїв**

Сергій Агапітов захоплювався боксом, розводив свійських птахів. Працював на будівництві.

«Настільки він був бойовий, серйозний, швидкий. Як почалось вторгнення, йому сказав сват: «Ти дивись Сергію, це війна», то він навіть не задумувався, він сказав: «Я у мами під спідницею сидіти не буду, ми їх в місто не пустимо». Такий категоричний був», – говорить мама Сергія.

¹⁸ Вперше опубліковано на сайті Суспільне Миколаїв 2 березня 2024 року

Серце підняте з піску

Четвертого березня Ганна разом із кількома людьми почали збирати частини тіла Сергія.

«Удар прийшовся в потилицю, а в нього ще була граната в руках, голова полетіла й у воротах вона розлетілась. Не було ні очей, ні зубів, одне вухо я знайшла і шматочок кисті. Потім підхожу, щось червоне, підіймаю з піску, а це серце – мого сина серце», – розповідає Ганна Агапітова.

Все, що вдалось зібрати, доставили до моргу. Наступного дня Ганна повернулась до двору, аби зібрати речі сина.

«Ще купа м'яса була. Ми назбирали ще великий пакет, ребро, палець. Тут знайшли паспорт під дошками, трошки подряпаний був», – говорить мама загиблого.

Ганна пішки віднесла рештки тіла сина до моргу.

«Розумієте, тут ще й собаки їли. Коли я прийшла, там є собачка, вона була вся в крові. Значить, ще й вони з'їли кусок. Славик, господар будинку, його поховали без голови і без руки, так і не знайшли. Я Сергієвої тільки руки не знайшла», – згадує мама.

Через рік після загибелі Сергія померла від інфаркту міокарда його старша сестра Алла.

«Їх троє було у мене, тепер залишилась одна донька і дві онуки», — говорить Ганна.

Від «коктейлів Молотова» до захисту міста

До оборони Вознесенська Сергій долучився 25 лютого 2022 року. «Робили «коктейлі Молотова» у мене вдома, варив «їжаки», допомагав, машиною возив, що кому треба було», — говорить мама Сергія. Першого березня 2022 року Сергій Агапітов записався до територіальної оборони.

«Записали до тероборони, взяли паспортні дані, і сказали, хлопці, прийдете завтра, бо сьогодні зброю розвантажують. Вони домовились на 6:00 зустрітись з хлопцями. У них були «коктейлі Молотова». Почався бій», — згадує Ганна.

Останній дзвінок — останні слова

Вдень другого березня Сергій востаннє говорив телефоном із рідними.

Сергій Агапітов. Фото з сімейного архіву

Востаннє він зателефонував о 13:20 батькові, сказав: «Тато, все добре, не висовуйся». І сестрі подзвонив: «Сестра, ми тут так «запаковані», ми в місто нікого не пустимо. Нікуди з міста не тікайте». Це були його останні слова.

Додому Сергій не повернувся. Третього березня мати почала шукати його: місця дислокації ТрО, лікарня, морг.

«Я кажу: «Хлопці, ви з ним вирости разом – школа, садочок, де Сергій? Як так, ви всі є, а Сергія одного нема. Хлопці, я готова до всього, я розумію все, але скажіть мені, де він». Мені телефонує зять й каже треба десь їхати, сказали, що знайшли відірвану ногу Сергія», – розповідає мама загиблого.

Загибель Сергія Агапітова

«Пост був. Львівська 80-та бригада перед мостом, не пускали нікого на міст. Це було вже другого березня, вже на ту сторону перейти неможливо було. Все в крові, в «коктейлях Молотова», розбите, розтрощене, бій тривав», – розповідає Ганна Агапітова.

Сергій загинув другого березня у дворі приватного будинку, де перебував разом із військовими ТрО в очікуванні наступу колони російської техніки. Наступного дня йому б виповнилось 23 роки.

Тут було ще два тіла, їх тіла о 12:00 забрали, а розірване тіло кажуть, хто це буде його збирати. Це вже я потім узнала. Я коли забігла (у двір де стояли ТрО – ред.) то найшла пів ноги. Просто по коліно пів ноги. Я кажу: «Алла, кросівок Сергія», вона мені ще каже: «Хіба лише у Сергія такі кросівки?»

Я кросівок знімаю й бачу – це моя дитина. Я повертаюсь, а тут м'ясо, кишки, сльози котяться.

Момент загибелі Сергія Агапітова зафіксувала камера відеоспостереження, встановлена на будинку навпроти.

Не мають статусу «сім'ї загиблого Захисника»

Через два роки після загибелі Сергія його рідні намагаються отримати статус «родини загиблого Захисника». Адже офіційно Сергія не встигли оформити в ТрО. Через те, що вони тоді усі йшли й записувались тільки на папірцях. Не занесені в комп'ютер, а списки спалили.

«Всі розмахують руками. Були спалені списки. Всі знають, всі бачили, кажуть: «Ми про вашого Сергія знаємо». Всі кричали, що він герой. Оце ми тільки добилися, що у нас є з СБУ довідка, що ми потерпілі. Я буду до останнього битись. Хіба серце моє перестане битись», – додає мати Сергія.

Також на Алеї пам'яті у Вознесенську досі немає згадок про жителів міста, які долучилися до оборони міста, зокрема і про Сергія Агапітова.

«Ця Алея, де обіцяють встановити пам'ять про наших хлопців. З моїм сином Агапітовим Сергієм загинули: Тряско В'ячеслав, Лукашенко Віктор, Телегін Геннадій, Ткач Андрій, Вінтуляк Юрій і Кудаленко Віктор. Загинули, захищаючи місто Вознесенськ», – говорить Ганна Агапітова.

У Сергія Агапітова залишились мама, сестра та незрячий батько.

Наталія Христова

Герої не вмирають. Їхні душі стоять на захисті Батьківщини¹⁹

Хіба думала вона, що таке може трапитися з нею? З її сім'єю... її дітьми? Хіба думала, що в 39 років стане вдовою полеглого воїна?

4 серпня 2022 року загинув на Херсонщині наш земляк, миколаївець Руслан Хода. Доброволець. Командир відділення розвідувального взводу 36-ї окремої бригади морської піхоти імені контр-адмірала Михайла Білинського. Боєць на

¹⁹ Вперше опубліковано в газеті «Вечірній Миколаїв» 14 серпня 2024 року

псевдо «Тарзан». Про цю сумну сторінку в житті миколаївської родини говоримо з його дружиною Тетяною Бакоцькою.

Перша мобілізація

...Вони були чудовою парою. Тетяна – худенька, тендітна, лагідна, але характер – твердий, наполегливий. Того вимагала від неї професія журналіста.

Руслан – справжній красень: високий, спортивний, з гарною, доброю посмішкою, оптиміст і життєлюб. Природа щедро обдарувала обох і красою, і

талантами. Руслан працював із комп'ютерною технікою. Тетяна майже 20 років була журналісткою Національної суспільної телерадіокомпанії в Миколаєві.

У 2008 році разом купили невелику земельну ділянку в передмісті Миколаєва, щоб звести свій будинок, – у селі Миколаївське Шевченківської громади. Через два роки народився син Михайлик – ото було щастя!

Руслана вперше мобілізували в 2014-му, коли почалася російсько-українська війна. Сину тільки-но виповнилося три роки...

Вже на той час сім'я пів року жила в своєму новому будинку. Далеко не все ще було там зроблено всередині. Але вони мріяли, як обладнають згодом родинне гніздечко. Здавалося, попереду – довге щасливе життя. Навесні посадили квіти, полуницю, малину, виноград, фруктовий сад і невеликий город зі всілякою зеленню, що потрібна до столу.

– Тоді, в 2014-му, Руслан міг би втекти від мобілізації до Польщі, як зробили багато хто з його знайомих і друзів, - згадує сьогодні Тетяна. – Але це був не його шлях. Він говорив, що мусить бути разом із тими, хто чинитиме опір, щоб не дозволити країні-агресорці йти далі Україною й окупувати рідний

Південь. Уже тоді він розумів, що війна триватиме не роки, а десятиліття. Передчував: то війна не тільки проти України, а й проти всіх демократичних країн та демократичних цінностей, які варто захищати навіть ціною життя: «Краще смерть, ніж життя в окупації».

Вторгнення

24 лютого 2022 року російські ракети й авіабомби прилетіли на аеродром Кульбакине. Було страшно й гучно, бо летовище розташоване дуже близько від дому Тетяни й Руслана. А в наступні дні ворожі танки вже йшли вулицями Шевченківської громади в напрямку аеродрому. Почалися перші бої за Миколаїв. Руслан Хода не мав часу на роздуми – він добровільно пішов у військкомат.

– При цьому ні на мить не сумнівався, що зробив правильний вибір. Він не боявся ні російських окупантів, ні смерті. Усе повторилося так само, як у 2014 році. Його найближчі друзі й знайомі тікали разом із дружинами й дітьми з Миколаєва. Їхали, наприклад, у напрямку Молдови, бо в перші дні там було чи не найлегше чоловікам перетнути кордон. Йому теж пропонували. Але він відмовлявся. У нього було дуже загострене почуття справедливості. Не зміг би спокійно жити, знаючи, що на війні гинуть молоді хлопці, в яких зовсім не було досвіду воювати, в яких немає дітей і все життя мало бути попереду... А він би у цей час – найважчий для країни – сховався й отримував допомогу як біженець, – згадує Тетяна.

Через п'ять місяців біля села Лозове Херсонської області Руслан Хода загинув у бою під час російського артилерійського обстрілу. Він був командиром відділення розвідувального взводу 36-ї окремої бригади морської піхоти імені контр-адмірала Михайла Білинського. Розвідники завжди йдуть першими. Руслан також ішов першим. 25 липня йому виповнилося 37 років. А через 10 днів він покинув земний світ і душа героя відійшла у Божу вічність.

У тих краях, на Херсонщині, точились жорстокі бої. На початку березня 2022-го село Лозове було окуповане російськими військами. Коли-небудь ми

дізнаємося, скільки кращих синів полягли на тому полі битви й чому серед військовослужбовців ці місця отримали неофіційну назву «Лозова Могила».

Дзвінок розлуки

Найбільший удар по Миколаєву окупанти завдали в ніч на 31 липня 2022 року. Тоді прилетіло майже 40 ракет. Який це був жах! Наступного дня Руслан зателефонував востаннє. То пролунав дзвінок прощання. Знаходячись у самому пеклі, він відчував, що може не повернутися живим із будь-якого наступного бою. Сказав так: «Ти сильна. Ти впораєшся. Пам'ятай: твоє завдання – виховати дітей патріотами, порядними й щасливими людьми. Все буде Україна!».

Вона у відповідь намагалася пожартувати: «Може, давай будемо вірити в реінкарнацію? Якщо не судиться тобі вижити, якщо ми не зможемо змінити долю, – повертайся в нашу родину в своєму новому житті. А ми на тебе будемо чекати». Дивно, що саме в той момент останньої розмови з чоловіком Тетяна згадала їхню давню-давню бесіду про реінкарнацію.

...Був літній вечір 2007-го в колі друзів. Переглянули разом військову драму "Перл-Харбор", обговорили тему чоловічої дружби між героями фільму – Денні та Рейфом... І раптом Руслан сказав своєму найкращому другу Олександру: "Якщо я загину на війні, пообіцяй мені зараз, що завжди допомагатимеш Тетяні". Тоді ці слова пролунали ніби з чийогось іншого життя, іншого часу... Хіба Україна у 2007-му думала про війну?

Саме тоді, у тій давній дружній розмові, несподівано виникла тема реінкарнації: якщо життя людини обривається трагічно, а в неї залишилися незавершені справи на землі, то душа покійного може повернутися в новому тілі. У ту ж саму родину, тільки в іншій ролі: сином чи внуком, родичем або взагалі будь-якою людиною, яка стане близькою цій сім'ї.

– Почувши по телефону мій сумний жарт щодо реінкарнації, Руслан лише невесело усміхнувся у відповідь... А я в наступні дні, коли від нього не було повідомлень, знову й знову думала про те, як багато вкрала в нас війна. Російські ракети зруйнували студентський гуртожиток, де 18 років тому ми з ним познайомилися в доленосний для України час (якраз починалася Помаранчева

революція)... університет, де ми 5 років навчалися, улюблену роботу, школи й лікарні, церкву – де хрестили дітей, театр, куди ходили в святкові дні... За масштабом руйнувань та кількістю обстрілів на початку війни Миколаївщина була на третьому місці після Донецької та Луганської областей. Загинуло багато дорогих нам людей... – з сумом повертається думками в минуле Тетяна.

Очікування

Довгий час вона не мала інформації про свого чоловіка – безвісті зниклого воїна. Першим про те, що Руслан загинув, написав 5 серпня 2022 року у фейсбуці його побратим Олексій із позивним «Праведний». Через кілька днів отримали сповіщення про загибель із військової частини.

Тіло Руслана довгий час не могли забрати з поля бою: російські війська жорстоко обстрілювали саме ту частину Херсонщини – «Лозову Могилу». Але Тетяна знову й знову наполегливо зверталася до військового командування, намагалась добитися пошуків і повернення останків коханої людини. Згодом родині надали нове сповіщення, де було зазначено, що Руслан зник безвісти («ймовірно загинув»). Закон війни: якщо немає можливості забрати тіло, військового вважають «безвісти зниклим».

Півтора року щодня вона чекала на нові офіційні звістки від командування бригади. Довгий час жила надією... Може, все-таки зміг вижити? Може, в полоні? Прикро, болісно, але, не побачивши тіла, важко повірити в те, що написали в сповіщенні про загибель.

Є певна процедура: якщо похорону не було, то родина загиблого воїна не може отримати від держави офіційного свідоцтва про смерть. А без цього свідоцтва у військовій частині не оформляють інші документи, які необхідні, – в тому числі й для виплати державної грошової допомоги та пенсії дітям полеглого військовослужбовця.

Півтора року очікування... Адже весь цей час їй якось треба було жити: шукати роботу, заробляти гроші на сім'ю, обладнувати родинний прихисток у чужій країні, вивчати польську мову, влаштовувати сина до школи,

знаходити колеганок, які могли допомогти хоча б іноді, за потреби, доглядати піврічну Мирославу.

Якось восени 2022 року Тетяні на вайбер подзвонила незнайома жінка й розповіла: «Мій внук також був там, де нині "Лозова Могила". Він каже, що воїни, які розташовувалися неподалік, спостерігали в бінокль за тілом загиблого Руслана й при першій нагоді забрали його останки. Просили вас переказати, що мощі Руслана в землі. Їх не гризуть собаки. Не клюють птахи. Тіла усіх полеглих, яких тоді не змогли забрати і перевезти додому, тимчасово поховали в «Лозовій Могилі», в святій українській землі. А їхні душі продовжують захищати Південь».

У грудні 2023 року старший слідчий Головного управління національної поліції в Херсонській області Олексій Мальчиков повідомив, що, згідно з аналізом ДНК, вдалося ідентифікувати прах Руслана. Ворожий снаряд забрав життя Українського Сина, залишивши на землі розірване тіло. Під час артилерійського обстрілу воно просто «розлетілося» на частини. І тільки донорський браслет на руці допоміг впізнати: це Руслан, він єдиний серед воїнів був донором, ділився своєю кров'ю з побратимами, земляками, співвітчизниками.

6 лютого 2024 року Руслан Хода назавжди повернувся додому «на щиті».

Побратими

Сьогодні, розповідаючи життєву історію Руслана Ходи, ми повинні згадати ще одного миколаївця, доля якого тривалий час була тісно пов'язана з родиною Тетяни й Руслана. Це Григорій Хозяїнов – голова Миколаївської обласної федерації тхеквондо, старший тренер збірної команди України серед кадетів. За роки тренерства він встиг виховати чемпіона світу серед кадетів, чемпіонів Європи та призерів багатьох міжнародних і всеукраїнських змагань. Свого часу в групі Григорія Борисовича займався тхеквондо і Руслан – у своєму підлітковому віці. Згодом привів у цю секцію сина – Михайлика Ходу, який теж захопився бойовим мистецтвом. Під керівництвом улюбленого тренера хлопчик досяг значних результатів у спорті.

Григорій Хозяїнов у складі 36-ї окремої бригади морської піхоти імені контр-адмірала Михайла Білинського брав участь у боях за Маріуполь, воював на Миколаївщині й Херсонщині. 7 листопада 2022 року він безвісти зник під час боїв біля міста Бахмут. Йому виповнилося 50 років.

– Руслан хотів бути саме в 36-й бригаді, тому що з осені 2022-го в складі цієї бригади на Донецькому напрямку воював наш тренер. Григорій Борисович ніби заздалегідь передчував невідворотність великої війни. Йому декілька разів пропонували працювати тренером у країнах Євросоюзу. Але він вибрав інший шлях. Поїхав захищати донецький напрямок, – розповідає Тетяна Бакоцька.

– Руслан був одним із перших учнів Григорія Хозяїнова. Мій чоловік виріс у багатодітній родині, де не завжди мали можливість заплатити за тренування, тому Григорій Борисович не брав у нього гроші. Згодом і Руслан почав як волонтер навчати мистецтву тхеквондо дітей у селах Шевченківської громади. Останнє тренування Руслан провів ввечері 23 лютого 2022 року в селі Шевченкове Миколаївського району. А 24-го почалась війна. Дуже, дуже прикро... наше село постраждало чи не найбільше в регіоні від ворожих обстрілів. Будівлю, де проходили тренування, зруйнували російські ракети.

Сьогодні Михайлик обіцяє мамі, що, коли вони повернуться додому, буде проводити заняття з дітьми замість батька.

Біженці

Від початку російсько-української війни 2014 року Тетяна Бакоцька, працюючи журналісткою Національної суспільної телерадіокомпанії в Миколаєві, розповідала історії людей, чиє життя зруйнували окупанти. Героями та героїнями її теле- й радіопрограм, сюжетів, репортажів, статей і нарисів стали українські військові, волонтери, вимушені переселенці, біженці.

Михайло та Мирослава Хода. Фото надане Тетяною Бакоцькою

А в 2022 році вона з дітьми сама стала біженкою. Треба було рятувати малят від ворога, який стояв на підступах до Миколаєва. Михайлу на той час виповнилось 11 років, Мирославі – 6 місяців. Відтоді почався довгий шлях української жінки із мирного життя в невідоме. Скільки страждань зустріло сім'ю на цьому шляху до Польщі – то окрема, довга та сумна історія. Так само сумна, як і прощання з Батьківщиною.

– Як же нестерпно боляче мені було прощатися зі всім, що люблю. Але я мусила їхати. Поцілувала наші перші проліски, які розквітли в садку на подвір'ї. Обійняла наші дерева: вишні й черешні, яблуні й груші, сливи й абрикоси, які ми посадили з чоловіком навесні 2014 року, коли почалася війна і його вперше мобілізували. Сказала нашому будинку, який власноруч збудували: «Ми тебе дуже любимо, але мусимо їхати. Пробач. Тримайся і – до зустрічі!».

Прощання

...Громада Шевченкового прощалась з Русланом Ходою на псевдо «Тарзан» холодним зимовим днем – 6 лютого 2024 року.²⁰ Через 18 місяців після загибелі. В рідному селі його зустрів «живий коридор». Близькі люди, друзі дитинства, сусіди, односельці, побратими стояли на колінах, схиливши голови на знак

²⁰ У розповіді про похорон Руслана використані матеріали «Суспільного». Стаття «Хто, як не я?». На Миколаївщині через 18 місяців після загибелі попрощалися з військовим Русланом Ходою» - була опублікована 6 лютого 2024 року. Автори: Валентина Гурова та Юлія Кускова. Дякуємо колегам за збереження пам'яті про героїв.

поваги перед загиблим Героєм. Скорботною процесією йшли на кладовище, проводжаючи в останню путь. Майоріли жовто-блакитні прапори... чорні жіночі сукні жалобою огортали камуфляжну військову форму побратимів, які приїхали віддати шану друзів.

Як важко, як небезпечно було на нулі нашим хлопцям, розказав

побратим Руслана Олексій «Праведний»:

Скорботна процесія. Фото: Валентина Гурова/Суспільне Миколаїв

– 3 березня (2022 року – ред.) ми під Соляними окопувались, копали бліндажі, ще були морози... спали під кущами, поки не обладнали притулок у бліндажах...

З Русланом вони стали друзями. Військове братство на війні – особливе. Що більш за все цінував «Праведний» у своєму другові? «Тарзан» йшов вперед і вів всіх за собою, як командир, як людина. А ще він був вкрай нетерпимий до несправедливості, не раз звертався до командування, бив в усі дзвони: не можна посилати на нуль молодих хлопців, які нічого не вміють... їх треба спочатку навчити воювати.

–Я бачив, як Руслан загинув. Був масований обстріл з боку ворога, і ми вже відходили – хто був поранений, хто зміг вийти, хто тяжкий, кому вдалося надати допомогу... Потім вже й медик отримав поранення, а «Тарзана», «Черкеса» і ще двох людей не змогли забрати з поля бою, - згадує Олексій.

Через деякий час побратими розпочали пошуки загиблого друга. Вже коли лінія фронту відсунулась, воїнам дозволили показатися з окопів. Незважаючи на те, що рана в Олексія ще не затягнулась, він з декількома військовослужбовцями вирушили на насип, до переправи через воду, – йшли за нашими хлопцями, шукали. «І оскільки я пам'ятаю місце, де Руслан впав, мій обов'язок був – перед ним, перед його рідними – знайти. Я зобов'язаний був це зробити»...

«Тарзан» і «Черкес»— побратими, які полягли в одному бою. «Черкес» - херсончанин Микола Зіненко (09.10.1988 - 04.08.2022). В його сім'ї залишились сиротами син Павло і донька Мирослава – на той час малятам було шість та п'ять років. Залишилась вдовою дружина Ірина. Рятуючись від ворожих обстрілів, вони також мушили виїхати з Херсона в Миколаїв.

...Наближаються найтяжчі хвилини прощання: від імені Президента України рідним Руслана передають жовто-блакитний прапор, що буде стояти поруч з хрестом на могилі. На згадку про українського воїна, який віддав життя, захищаючи Батьківщину, салютна команда дає почесний збройовий залп. Згодом побратими встановлять на могилі прапор України з портретом Руслана та написом «Герої не вмирають».

Так, розвідники завжди йдуть першими. Руслан Хо́да на псевдо «Тарзан» був командиром відділення розвідувального взводу. Він мав завжди бути попереду всіх.

Відчуття обезлюднення

Минає час, але не загоюються рани. І полеглі герої продовжують жити в пам'яті рідних та друзів. Тому не дивно, що одного разу на фейсбучній сторінці Тетяни з'явився щемливий допис.

«16 червня 2024 року приїхав до нас Томас - американський волонтер, друг Руслана. Спочатку побачився з дітьми - Михайлом та Мирославою. А потім попрямував в Україну - покласти квіти на могилу Руслана й посадити соняшники... Томас - громадянин іншої країни. Немає жодної краплі української крові. Та прилітає з Каліфорнії, за тисячі кілометрів, витрачає час і гроші, щоб у дітей одного з тисяч загиблих на війні українців не сформувалося відчуття своєї непотрібності в цьому світі»...

Тетяна відчула велику радість та вдячність від зустрічі з другом. І в той же час – гіркоту, бо того ж дня прийшла чергова «відписка» від командування на законний запит з боку родини: чому не виплачують заробітну плату за той час, коли вважали Руслана безвісті зниклим? Чому не віддають документи з

військової частини, щоб дружина могла написати заяву на отримання державної допомоги в зв'язку із загибеллю чоловіка та пенсії дітям? Виявляється, «недостатньо інформації»... Потрібен ще якийсь час, щоб військове начальство остаточно розібралось та надіслало відповідь. Тож – знову (а це вже триває майже два роки!) треба чекати.

– Сьогодні ми відчуваємо упереджене й зневажливе ставлення до нас з боку суспільства, – говорить Тетяна. – В одній із закритих груп, де спілкуються родичі загиблих воїнів, прочитала, що все частіше рідні та близькі відчувають ОБЕЗЛЮДНЕННЯ. Бо все менше справжніх людей навкруги. Бо все більше справжніх людей – у могилах...

Наталія Христова

ІГОР МАТЕЙЧИК. Назавжди 34...²¹

19 жовтня 2022 року на сайті управління освіти Миколаївської міської ради з'явився такий текст:

Ігор Матейчик. Фото з сімейного архіву

«Захищаючи Україну, загинув наш колега Ігор Матейчик. Назавжди 34... весь наш колектив глибоко сумує, схилиє свої голови перед колегою, другом, наставником, люблячим батьком та чоловіком, відважним воїном-добровольцем Ігорем Матейчиком.

Впродовж 13 років Ігор Олегович працював в освітянській сфері. Починав керівником гуртка у Миколаївському клубі юних моряків з флотилією, а 2019 року став головним спеціалістом управління освіти Миколаївської

²¹ Вперше опубліковано 28.07.2023 у виданні «Вечірній Миколаїв»

міської ради.

Він учив своїх учнів бути сміливими та мужніми, любити свою Батьківщину, бути готовими віддати життя за свободу українського народу. Таким був сам, з перших місяців став добровольцем, перебуваючи в найгарячіших місцях боротьби за перемогу добра над злом... Сильний, надійний, відповідальний та доброзичливий, завжди був готовий допомогти – таким його згадують колеги та друзі»...

Улюбленець підлітків

Напередодні роковини загибелі на сторінці фейсбуку «Ми із КЮМа (Клуб юних моряків – Миколаїв)» колеги розмістили постер, присвячений Ігорю. Там на світлинах – він поряд зі своїми учнями-курсантами. В клубі Ігор був керівником гуртка юних туристів. Навчав підлітків спортивному орієнтуванню, вирушав з вихованцями у цікаві мандрівки рідними просторами, відкривав їм красу дорогої серцю землі.

Ігор завжди був у Клубі джерелом цікавих проєктів, знав, як втілити їх в життя, запалював своїми ідеями дітей. А вони пишалися ним – бо Ігор Олегович, який брав участь в численних туристичних змаганнях серед вчителів України, кожного разу повертався додому з нагородами.

Походи на байдарках вздовж берегів Бугу або Інгулу – то була окрема сторінка їхніх подорожей... до акваторії морського порту чи в районі Мар'їної Рощі. Особливо приваблювали кількадевні походи із зупинками у тихих заплавах, ночівлями у наметах, кашею з димком, довгим спілкуванням біля багаття... Для багатьох підлітків це була не тільки романтика, ще й – школа життя, а Ігор Олегович – улюблений наставник... до речі, тоді ще студент університету ім. Василя Сухомлинського.

Найяскравіша робота Ігоря Матейчика в Клубі – це Пост № 1. Багато миколаївців знають, про що мова: це Почесний караул біля Вічного вогню на меморіалі Героїв-Ольшанців, які загинули, визволяючи Миколаїв від німецько-фашистських загарбників. Пост був організований на базі Клубу. Ігор, будучи

одним з педагогів, які його відновлювали у 2010 році під керівництвом директорки Ольги Приходченко, очолив цей сектор роботи.

Щасливі спогади про мирне життя

А ще Ігорю Матейчику до вподоби була військова справа. Тому, отримавши вищу освіту психолога, деякий час в миколаївських школах він викладав предмет «Захист Вітчизни», співпрацював з військовою кафедрою «Сухомлинки».

Згодом, коли почав працювати в управлінні освіти, він любив організовувати та проводити різноманітні військово-патріотичні та спортивні заходи в місті та області. Завжди намагався заохотити дітей та викладачів до участі, навіть інколи за власний рахунок купляв грамоти чи призи. Взагалі, Ігор прагнув змінити систему освіти України, намагався довести, що головне – це інтереси дітей, а не те, що записано на папері, часто йшов проти течії, маючи свою особисту думку, – згадує сьогодні дружина Ігоря Матейчика — Вікторія.

Кохана жінка увійшла в його життя дуже несподівано. Позналились на суботнику в «містечку леваневців» – у той день 2009 року небайдужі миколаївці прибирали сміття на узбережжі Південного Бугу. Саме тут молоді люди зустрілися – і більше не розлучались.

Їх об'єднало захоплення туризмом. Ігор цікавився екстремальними видами туризму, Віка – водними, походами на байдарках. Переплелися інтереси, і вони стали подорожувати країною разом, з групою таких самих мандрівників-однодумців: Мигія, Карпатські гори, Олешківські піски... Через півроку обоє почали працювати в Клубі юних моряків – були керівниками гуртків, паралельно вчилися в університетах, прагнули отримати вищу освіту. Працюючи в Клубі, вони взяли з собою в дитячі туристичні подорожі миколаївських підлітків.

Доброволець

Чому... чому він так часто розмовляв з Вікою про ймовірну війну? Адже тоді, більше десяти років тому, всі ми жили під мирним небом.

– Він мене ніби готував, привчав до думки про можливу війну фактично з першого дня нашого знайомства, – згадує Вікторія. – Неодноразово говорив: якщо буде війна – я обов’язково піду на фронт. Він завжди знав, що піде. Пояснював так: треба дітям давати приклад... не тільки своїм, а й учням. А після

Ігор Матейчик з родиною. Фото з сімейного архіву

війни мені треба буде розповісти їм, що я робив, що бачив. Вони мають знати: чоловік повинен захищати свою Батьківщину, якщо є така необхідність.

У лютому 2022-го Ігор Матейчик прийшов до військкомату як доброволець, попри те, що, маючи статус держслужбовця, міг скористатись своїм правом на бронь від мобілізації. До військкомату ходив декілька разів, але йому відмовляли, – згадує колега Ігоря по КЮМу Володимир Приходченко. – Тоді він сам знайшов військовий підрозділ,

куди його взяли. Воював на Херсонському напрямку... у тих краях, які колись були ходжені-переходжені з рюкзаком за плечима. Звільняв правобережжя Дніпра на Херсонщині.

Остання вісточка від нього прийшла з села Сухий Ставок. Колись ми дізнаємось, які запеклі бої точились тут: Калинівська селищна громада Бериславського району. Ворожі війська окупували село 18 березня 2022 року. 30 серпня воно було звільнене і повернене під контроль України. На теперішній час Сухий Ставок зруйнований вщент. А окупанти продовжують і продовжують щодня гатити по Бериславському району з «Градів» та скидати авіабомби на мирних жителів.

Зізнання в коханні

Іноді Віка розмовляє з Ігорем, ніби він живий. Залишає йому послання в фейсбуці. «Ти був би в шоці, якби узнав, скільки людей зараз плаче разом зі мною... Скільки повідомлень жалю я отримала... Скільки твоїх колег, друзів та знайомих допомогли нам матеріально. Багатьох я навіть не знаю. Про тебе написали газети, пабліки, блогери... показували в новинах. Кожне повідомлення на телефоні розриває мені серце. Змішані почуття горя та вдячності».

Боляче. Сумно. Важко. Зараз Вікторія з дітьми – в евакуації... подалі від виття сирен, вибухів, жахів війни з восьмирічною Алісою та Максимкою, якому ледве виповнилось три роки. Обидві дитинки так схожі на татка. Минулого року до дня народження Ігоря Віка вирішила зробити йому сюрприз – слайд-шоу з використанням сімейних фото. Кохана людина тоді вже була на фронті.

«Я змонтувала світлини на день народження Ігоря 19 травня 2022 року. Він бачив це вітання. Але тоді воно було не на загал, тільки для особистого архіву. Через пів року, коли чоловік загинув, я виклала цей кліп в пам'ять про нього – щоб якомога більше людей згадали, побачили мого коханого... такого, яким бачили його ми з дітьми: найкращого чоловіка, ідеального тата...». Цей пост з сімейними світлинами, зроблений для особистого архіву, Вікторія розмістила на фейсбуці 1 листопада 2022 року. В той день була десята річниця їхнього весілля – «рожевого весілля».

«Это видео я сделала ко Дню Твоего Рождения – 19 мая. Я тогда ещё так плакала, скучала за тобой, мне казалась невыносимой разлука длиной в несколько месяцев... Кто бы мог подумать... Ты всегда был идеальным для меня, во всех смыслах. Мы понравились друг другу с первого взгляда, с первого слова, и больше не расставались... Я любила и люблю каждую частицу тебя. Ты прекрасный папа и муж... 1 ноября – особая дата для нашей семьи. Ровно 10 лет назад мы стали мужем и женой. У нас родились чудесные дети, мы достигли очень многого. Вместе... Спасибо тебе, мой родной, за всё, что ты для нас сделал. Верю, что ты рядом и оберегаешь нас... Люблю»...

Він йшов за перемогою, а не за нагородами²²

Миколаївець Володимир Ободенко в 2014 році поповнив ряди ЗСУ, боронив українську землю в Донецькій області (місто Артемівськ, тепер – Бахмут). Отримав відзнаки «Учасник АТО» і «За участь в Антитерористичній операції».

Звичайно, мріяв про життя під мирним небом з коханою Іринкою та улюбленим синочком Сашком (зараз йому три с половиною роки). Вибудовував свою долю, бо попереду на нього чекав довгий щасливий життєвий шлях. Він навчався в юридичній академії в Миколаєві, потім закінчив Херсонський

Володимир Ободенко. Фото з сімейного архіву

морський коледж. З 2017 року почав ходити в рейси матросом на танкері. Обдарований, працьовитий хлопець, Володимир швидко став справжнім фахівцем на судні. Останній рейс працював вже офіцером, третім помічником капітана.

24 лютого 2022 року звістка про повномасштабне вторгнення росії застала його далеко в морі – судно виконувало черговий рейс. Рішення було однозначне – повертаюся додому. 27 лютого, залишивши танкер, спеціальним бортом вирушив спочатку до Польщі. Там через волонтерів зібрав гуманітарну допомогу і попрямував в Україну.

3 березня 2022-го молодший лейтенант Ободенко вступив до лав ЗСУ: в одній з частин він був призначений на посаду командира 3-го мінометного взводу мінометної батареї, яка на той момент стояла бронею на захисті Миколаївської області. Його взвод був завжди першим, зразковим, найкращим.

²² Вперше опубліковано 26.10.2023 у виданні «Вечірній Миколаїв»

Нагорода «Знак Пошани» від Міністра оборони стала визнанням заслуг молодого командира.

Він мріяв про щасливе життя під мирним небом

Військова справа дуже цікавила Володимира, він постійно їздив на навчання, багато вивчав самостійно – бо прагнув служити у більш серйозних підрозділах, і вже в грудні 2022 року був зарахований до 73-го Морського центру спеціального призначення імені кошового отамана Антіна Головатого Сил спеціальних операцій ЗСУ. А у квітні отримав призначення на посаду командира зенітно-ракетного взводу, роти вогневої підготовки.

Яким він був? Про це сьогодні згадують його друзі, товариші по службі, командири.

– Ми були у захваті, як на наших очах з розрізненої групи “різнопрофільних” людей Володимир за декілька місяців згуртував потужний бойовий підрозділ, де хлопці стали міцною опорою один для одного, були дуже хоробрими та ефективними в щоденних боях.

– Володимир опікувався долею і безпекою кожного свого бійця, допомагав їм розвиватись та ставати досконалішими у військовій справі, – розповіли його командири. – З першого ж свого завдання Володимир показав вміння виконувати поставлені задачі з максимальним результатом. Навіть у важких ситуаціях, де від нього багато не просили, знаходив способи нанести максимальне ураження ворогу і здивувати своїми здібностями під час керування ротою, а ще – дивував усіх, навіть нас, його командирів, тонким відчуттям поля бою. Нас завжди надихало і буде надихати те, як “Обод” рвався у бій. Не було операції, на яку він не просив би відправити свою групу. І навіть коли прийшов наказ допомагати захисникам Бахмута, він, маючи змогу відмовитись і знаючи про всі небезпеки, наполіг на тому, щоб їхати туди. Всі завдання в Бахмуті були виконані блискуче.

До речі, командування неодноразово намагалось представити його кандидатуру до нагороди, на що він відмовлявся і, сміючись, відповідав: “Я прийшов сюди за Перемогою, а не за нагородами”.

“Обод” загинув 24 квітня 2023 року. Вже було майстерно виконане чергове бойове завдання, Володимир з бійцями відпочивали. Раптом через рацію він почув, що інша група товаришів по зброї потрапила під мінометний обстріл. Кинувся їх рятувати. На собі витягнув двох поранених бійців, врятувавши їм життя. Повернувся за рештою поранених – і віддав життя своє.

– Володимир, мій чоловік і батько мого маленького сина, із честю виконав обов’язок щодо захисту своєї держави і до останнього подиху залишився вірним присязі, українському народові та Україні.

Відстоюючи та захищаючи право на наше з вами безпечне життя, він віддав своє, не замислюючись, не шкодуючи... Він пожертвував собою заради перемоги у боротьбі не лише за нашу свободу, а й за свободу всієї Європи та всіх людей вільного світу. Я пишаюся ним, його незламністю та патріотизмом, вважаю його справжнім Героєм, який заслуговує на найвищу нагороду, почесне звання «Герой України», – говорить сьогодні дружина полеглого воїна Ірина Ободенко.

Володимир Ободенко. Фото з сімейного архіву

Олена Івашко

І два життя було б замало

Загинув на війні справжній боєць і борець, патріот, неймовірна людина Олег Кравець. «Кара» – таким був його позивний.

Учасник двох українських Майданів. У 2014–2015 роках захищав Україну на сході у складі 28-ї окремої бригади імені Лицарів Зимового Походу, де втратив одну ногу та дістав тяжке поранення другої. Про його звитягу знають друзі, його думку поважали навіть недруги, він – авторитетна людина серед побратимів, його принциповість та безкомпромісність – зброя, якої побоювалися чиновники.

А ще він – поет, який колись написав: «І два життя було б замало». Не дарував йому Господь друге життя, хоча, насправді, до останньої хвилини його друзі на це сподівалися.

Олег Кравець. Фото з відкритих джерел

Два життя, звісно, не одміряно нікому. Народився в гарному куточку України, у селі Шляхова Вінницької області. Батьки працювали в селі, тато агрономом, мати зоотехніком. Вони мріяли, щоб син пішов у педагогічний інститут, бо хлопець мав досягнення і в спорті, і в навчанні. Але Олег вирішив по-своєму. Вступив до Вінницького будівельного училища на спеціальність «плиточник-гранітчик-мозаїчник». Будівництво завжди його вабило, адже результат праці очевидний. До того ж спеціальність передбачала творчий підхід, що було до вподоби молодому хлопцю.

Після завершення навчання в училищі, як відмінник, обрав для себе роботу у Львові. Втім, зрозумів, що треба вчитися далі. Вступив до будівельного технікуму на спеціальність «промислове цивільне будівництво», що в місті Тальне Черкаської області. Символічно, що саме тут колись навчалися та познайомилися батьки Олега. А поруч жив дід, в якого хлопець навчився бондарства.

По завершенню технікуму – служба в армії, в ракетних військах, у Казахстані. Кмітливого хлопця помітили і запропонували службу у військах

спецпризначення. Ті роки – окрема тема. Довелося брати участь у локальних військових конфліктах чи не по всьому світові. Відтоді й зрозумів сутність імперської системи радянського союзу та росії, які втручалися у будь-яку ситуацію, що виходила з-під контролю.

Він служив не імперській державі, а людям. Тим, хто проводжав його до армії, тим, хто казав: «Служи гідно, синку». Синок не підвів та не зрадив своїх людей, свою Україну. Він категорично відмовився продовжувати служити у складі розвідки, незважаючи на вмовляння особового відділу та обрав для себе мирне заняття.

Після повернення з армії, було непросто, як і всім в тривожні 90-ті. Навчався в Черкаському інженерно-технологічному інституті, працював у Сибіру та Монголії. Нарешті повернувся до України – у Миколаїв – з дружиною та сином.

Уперше Олег потрапив на війну, яка ще не була війною, в Чонгарі. Його бойова географія тоді була – від селища Спартак до Волновахи. Бригада стояла в три лінії оборони. Олег пройшов все особисто. Найнебезпечніші напрямки – Невельське, Красногорівка та Мар'їнка. Там, де ворог завдавав найстрашніших ударів, де намагався прорватися. Не дали. Не прорвалися. Завдячуючи і героїзмові Олега Кравця.

Його побратим, кіборг Олександр Терещенко, так згадує про Олега: «Він втратив ногу, я руки... «З нас би двох одного нормального зробити...» – жартував я, а він реготав, примружуючи очі так, як може лише він. Потім ми прив'язували себе ланцюгами до скель Гардового острова, щоб запобігти його затопленню і не допускали жодної думки про можливість відступу...»

До останньої хвилини життя Олег очолював Штаб опору затопленню Бузького Гарду. Він був і залишається борцем за природу, Україну, гарне та світле майбутнє. Він просто не міг втриматися на місці. З першого дня повномасштабного вторгнення в лютому 2022-го пішов до тероборони. Виконуючи чергове бойове завдання, у травні цього ж року загинув під Бахмутом внаслідок мінометного обстрілу. Виходить, що двічі віддавав своє

спочатку здоров'я, а потім і саме життя за захист суверенітету і територіальної цілісності України, сповна виконавши свій конституційний, людський, чоловічий обов'язок.

...На початку травня попросив надіслати йому світлини сакур, які він висаджував разом із сином на вулиці Садовій, у Миколаєві. Тепер ці сакури нагадуватимуть всім про справжнього героя. А на острові Бузький Гард, який так відчайдушно захищав Олег Кравець, друзі планують встановити бійцю пам'ятний знак.

Наталія Христова

А на війні він знімав зіркове небо²³

У Миколаївському краєзнавчому музеї «Старофлотські казарми» 31 серпня 2023 року відкрилася неймовірно гарна фотовиставка... Це роботи добре відомого в країні та за кордоном фотохудожника Дениса Кривого. На жаль, меморіальна виставка. Молодий, талановитий, визнаний майстер фотографії та дизайну загинув 11 травня 2023-го у місті Бахмут на Донеччині.

Знаєте, яким він хлопцем був?

У довоєнні роки на виставках в Миколаєві Денис показував свої роботи неодноразово. Вони були надзвичайно важливі саме для миколаївців, бо з фотографій дивилися на зацікавленого глядача дивовижні краєвиди Бузького Гарду – нашої знаменитої первомайської Мігії, а ще – оригінальні картинки з життя мешканців природного парку. Воістину магічні – пейзажі були зроблені з такою любов'ю до своєї землі, з таким прагненням «закохати» у цю землю якнайбільше людей!

Свою творчу мету, своє кредо фотохудожника він одного разу сформулював так: «Необхідність захисту життя у будь-яких його проявах».

²³ Вперше опубліковано у виданні «Вечірній Миколаїв» 1 вересня 2023 року

Денис народився на Житомирщині, у місті Черняхів. А вчитися поїхав на батьківщину матері до Первомайська, тут закінчив історичний факультет інституту Одеського національного університету ім. І.І. Мечнікова. Ще у студентські роки захопився фотографією. Пристрасно хотілося зупинити безліч прекрасних миттєвостей, які помічало його небайдуже око, і поділитися з іншими. Одне з визнаних чудес України – Гранітно-Степове Побужжя – він віходив з фотоапаратом вздовж та впоперек. Активно цікавився історією цієї козацької землі, брав участь у експедиціях Інституту археології Національної академії наук.

З роками захоплення фотографією переросло у професійну діяльність: Денис почав працювати у дизайн-студіях «Арт-майстер», «Злата», а свою майстерність фотохудожника довів до такого високого рівня, що його роботи з'явилися на виставках Лондона, Санк-Петербурга, Києва, Одеси, Івано-Франківська, Гданська, Познані. Приваблювала у пейзажних роботах «родзинка» – використання комп'ютерної, графічної обробки фотознімка. «Вторгнення» веб-дизайнера в оригінал було професійним, не спотворювало фотографії, підкреслювало кольори реального пейзажу, додавало таємничості, інтриги, вишуканості. Схід та захід сонця, кам'яний хаос гранітних скель, «небесний імпульс» блискавки, річка під туманною завісою, «шовковий шлях» південнобузької води, осінні фарби, морозне дихання зими...

Минув час – і Денис Кривий увійшов до номінації «100 найкращих фотографів світу» за версією Professional Photographer. Він друкувався в журналі National Geographic Україна (офіційне видання Національного географічного товариства США, журнал видається в кількох країнах та різними мовами). Здобув дві «Блакитні стрічки» FIAP – це найпрестижніший конкурс фотохудожників у Європі (FIAP – Fédération Internationale de l'Art Photographique, Міжнародна федерація фотографічного мистецтва).

«Блакитні стрічки» отримали його роботи «Схід сонця на річці «Південний Буг» (2015 рік, в конкурсі приймали участь 1980 фотографій від 218 авторів з 40

країн світу) та «В туманах» (2012 рік, було надіслано 4062 фотороботи від 356 авторів з 46 країн світу).

Денис любив подорожувати Україною, робив знімки в Карпатах, у природному парку «Єланецький степ», на чорноморському узбережжі. Справжній патріот рідного краю, він активно співпрацював з НПП «Бузький Гард», допомагаючи в організації природоохоронних та еколого-освітніх проектів. Захоплюючи «картинки» нашої Мігії публікували на сайті Національного парку, на рекламних стендах та листівках, використовували при створенні путівника. Також співпрацював з природним заповідником «Єланецький степ», робив знімки степу та його мешканців для журналу National Geographic Ukraine.

Коли Батьківщина дізналась про загибель свого сина, жалобу за Денисом висловили на своїх офіційних інтернет-сторінках Верховна Рада, інформаційний ресурс «Національні парки України», прес-служба «Бузького Гарду».

Пам'ятну статтю фотохудожнику присвятив український журнал «Вічний мандрівник», для якого Денис був бажаним автором світлин.

Денис Кривий. Фото з сімейного архіву

В Україні Денис Кривий став добре відомий як волонтер з 2014 року. А з початком нового російського вторгнення ця діяльність набула ще більших масштабів.

Навесні 2022-го він вирішив вступити до лав ЗСУ – пішов добровольцем, а після військової підготовки приєднався до бойового підрозділу ССО. Став

старшим оператором-вогнеметником групи СпП²⁴. І неймовірно пишався тим, що служить у Силах спеціальних операцій.

Пам'ятаємо

«Сьогодні я дізналася про втрату найкращої та найважливішої для себе людини. Мого чоловіка. Мого друга. Мого Сонця. Найкращого батька двох маленьких дівчат.

Дені більше нема.

Він загинув у Бахмуті. Намагаючись врятувати поранених побратимів.

Герой та захисник. Він завжди робив все і навіть більше, а вважав, що все одно недостатньо. Він добровільно вибрав свій шлях і з честю пройшов його. Пам'ятаймо!» – написала на своїй сторінці у соцмережах дружина Дениса Галина Волгіна.

З Галиною вони зустрілися в 2008 році, одружилися – в 2011-му. Це було велике та красиве кохання двох красивих людей. Потім на світ з'явилися дві чудові донечки: Соломія (тепер їй 5 років) і Мелісса (3 роки) – татова відрада, татова гордість та надія.

...Хіба можна сьогодні змиритися з думкою про загибель? 19 жовтня 2023 року він мав відзначити свій 35-й день народження.

21 червня 2023 року у Первомайському краєзнавчому музеї відбулося відкриття першої меморіальної виставки фоторобіт Дениса Кривого. Експозицію назвали «Краса Бузького Гарду».

²⁴ СпП – загальноновживана аббревіатура підрозділів спеціального призначення Сил оборони України. Найбільш відомі з них – Сили спеціальних операцій (ССО) Збройних сил України, підрозділ «Альфа» СБУ, спецпідрозділ «Кракен» Головного управління розвідки МО України, підрозділ «Омега» Національної гвардії, 10-й прикордонний загін оперативного реагування «Дозор» Державної прикордонної служби України, «КОРД» (корпус оперативно-раптові дії) Нацполіції України та інші (ред.).

Дружина Дениса Галина Волгіна на відкритті виставки. Колаж RFI

– Після загибелі Дениса я вирішила зробити виставку. Пам’ятну. Щоб усі побачили, згадали, дізналися про його талант «бачити неймовірне та дарувати можливість іншим побачити те саме». Адже його роботи неймовірні. Вони надихають та дозволяють відчувати справжню красу цього світу, – розповідає Галина Волгіна. – І це лише початок великого масштабного проєкту на згадку про чоловіка... Є багато планів. І вони грандіозні. Є багато ідей, і з’являються нові й нові. Адже Денис завжди мислив категоріями великих масштабів, не погоджувався на щось середнє... завжди і багато допомагав людям. І робив усе по максимуму. Тому і я маю продовжити його справу. Нині починає працювати благодійний фонд. Саме під його егідою проходитиме аукціон та продаж робіт, представлених на виставці.

Благодійному фонду вона дала назву «Сяо» – це позивний Дениса. Сяо... у китайській філософії – «синівня шанобливість», один із принципів конфуціанського вчення: у базовому значенні трактувалося як повага до батьків; у більш широкому значенні поширювалося на усіх предків.

Фонд потрібен, щоб мати можливість допомагати іншим, насамперед – ЗСУ. 7 липня у Первомайську відбувся благодійний аукціон: із виставлених 45 лотів вдалося продати 38 та виручити 66 800 гривень на користь Збройних Сил

України, їх направили для потреб підрозділу, у лавах якого Денис Кривий захищав Україну.

Виставки планують продовжувати в інших містах. «Для мене це можливість підтримати наших бійців – адже війна триває... можливість триматися самій і головне – нагадувати про Дениса. Він прожив насправді дуже яскраве життя, і я завжди ним пишатимуся», – каже Галина.

Сьогодні вже організовано телеграм-канал «СЯО. Благодійний фонд», де на онлайн-аукціоні можна придбати роботи Майстра. І вже випущено книжку-альбом із фотографіями, що розповідають про його творчість.

30 травня серед петицій, опублікованих на Офіційному сайті Президента України, з'явилася нова петиція – про присвоєння почесного звання Героя України (посмертно) старшому солдатів ССО Кривому Денису Олександровичу. Вона дуже швидко набрала 25 348 підписів із необхідних 25 тисяч і сьогодні перебуває на розгляді у Президента.

Дізнавшись про загибель фотохудожника, сотні коментарів залишили українці у соціальних мережах. Ось один з них: «Пам'ять про Дениса і його справи дуже важлива. Для мене тепер північ Миколаївщини і Бузький Гард завжди асоціюватимуться з його іменем. Хочемо сім'єю вже після війни знову приїхати сюди. Якби не роботи Дениса, ми б й не знали, скільки дивовиж приховують ці місця».

– А на війні він фотографував зорі, – каже Галина та показує людству Небесний Всесвіт Дениса – знімки зоряного неба.

P.S.

З 27 листопада до 21 грудня 2024 року виставка робіт Дениса Кривого «Краса Бузького Гарду» знов демонструвалась у Миколаєві. Дружина Майстра Галина Волгіна продовжує показувати виставки свого загиблого чоловіка в Україні. Ця - вже 18-а за рахунком. Кожну з робіт можна купити, а зібрані кошти йдуть на допомогу підрозділу, в якому служив Денис.

«Ти прийшов у це життя як світлий янгол»...

У квітні 2024 року київське видавництво «Білка» повідомило про випуск поетичної збірки військового поета, добровольця Збройних Сил України, волонтера, героя нашого часу Гліба Бабича. Він загинув 28 липня 2022 неподалік Ізюму на Харківщині. Другого березня 2024-го йому мало виповнитися 55 років.

Гліб Бабич. Фото з відкритих джерел

Перша книжка «Гліб Бабич. Вірші та пісні» була надрукована у 2021-му, незадовго до повномасштабного вторгнення РФ. Наш земляк, який народився у Миколаєві, згодом мешкав у Києві, з радістю відгукнувся на запрошення миколаївців зробити презентацію цієї збірки в рідному

місті. Зустріч відбулась у міській бібліотеці ім. Марка Кропивницького. На тому знаменному заході була присутня чимала кількість шанувальників творчості поета. Привітали і його батька – Валерія Бабича, нашого городянина, суднобудівника, автора численних книг про корабельне місто Миколаїв та авіанесучі крейсери, що свого часу сходили зі стапелів Чорноморського заводу.

То була єдина збірка Гліба, видана за часи його життя.

І ось тепер, у 2024-му, ми тримаємо в руках перевидання – оновлене і доповнене. Книжка – з тією ж обкладинкою, з тими ж віршами, проте частина з них (ті, що колись були написані російською мовою) перекладені українською. А ще укладачі додали 24 тексти у прозі – спогади від рідних, близьких людей, побратимів поета.

«Сліз на очах стало більше, але вірші та пісні Гліба залишаються нашою зброєю... Збірка містить більше поезій, переклади деяких віршів Гліба

українською – у виконанні Євгенії Чуприни, а також добірку хороших, щирих спогадів, які роблять життя трошки світліше», – відзначили видавці.

Немає сенсу говорити про Гліба Бабича багато зайвих, пафосних слів. Коротко: він поет і воїн – цим усе сказано. Його біографія – у його «послужному списку» та в його віршах.

Військовий шлях

Доброволець Збройних Сил України з вересня 2014 року. У 2014-2019 роках був в АТО. Шість ротацій.

Підрозділи: 169-а РТГр. Зенітно-самохідна артилерійська батарея (Шилка) 169-го УЦ «Десна», як приданий підрозділ у складі 10-ї ОГШБР та 36-ї ОБМП. 10-та гірсько-штурмова бригада. Три останні роки – на посаді командира взводу.

Позивний «Лентяй». З братами по зброї у різні часи пройшов «котел» Дебальцевого на Донбасі, бої за Мар'їнку-Красногорівку (Донецька область), Золоте-Попасну (Луганська область), Широкино-Водяне (Донецька область). Найгарячіші точки війни. А ще були курган Гостра Могила, Кримське-Трьохізбенка...

Після звільнення у 2019 році Гліб Бабич очолював волонтерську ініціативу «Res_Publica. Брати по зброї». Повномасштабне вторгнення РФ в Україну примусило його вернутися на службу – пішов добровольцем до Сил територіальної оборони Києва.

Поетична стежа

Вірші складав змалку – це було одне з головних захоплень його життя. Близько 500 віршів і пісенних текстів створив він на своєму, взагалі-то, недовгому життєвому шляху, який обірвався, коли поетові було трохи більше 50-ти.

Вірші та пісні про війну, про сенс нашого буття, про справжні людські почуття, любов, пам'ять, чоловічу дружбу...

Всього лише 500 творів. Значна кількість була написана на фронті. Тему війни поет вивчав не за розповідями та відеозаписами – він приніс її у свою творчість з передової.

Сьогодні ми час від часу вживаємо новий для нас термін: "Мистецтво війни". Так от – у Гліба Бабича воно справжнє, це мистецтво – сміливе, чесне і потужне. Таке ж, як сучасна зброя на полі бою.

Гліб Бабич з фронтменом гурту Kozak System Іваном Леню. Фото з відкритих джерел

В його мирному довоєнному житті панували поезія і музика. Гліб організував студію звукозапису в Миколаєві, де українські та зарубіжні музиканти записували свої пісні. І недарма доля звела його з гуртом KozakSystem.

2018 року народилася пісня «Подай зброю», яка стала неофіційним гімном гірсько-штурмової бригади «Едельвейси». Виконали цей гімн музиканти KozakSystem.

*У нас були гори, у нас були крила,
Літати би – але війною накрило.
Ти бачиш - тримаючи небо у серці,
Спускаються з гір "Едельвейси".*

*Як свічки у церкві - палаючі хати,
Розтрощені долі волають про плату.
Ми тих, хто наш світ прирікає до страти,
Йдемо штурмувати.*

Відеокліп до пісні знімали в районі Попасної та Золотого, а деякі кадри – на самому «нулі». Для зйомок відеоряду музиканти приїхали на кілька днів до зони АТО, на позиції «Едельвейсів»: познайомилися з героями пісні наживо, відзняли синхрони і, звичайно ж, зіграли акустичний концерт у військовій частині.

Дружба та співпраця Гліба з гуртом KozakSystem привели до створення 7 пісень: «Подай зброю», «Сила і зброя», «Досить сумних пісень», «Свобода ніби любов», «Мольфар», «Ті, що тримають небо над Різдвом», «Не покинь». Останню («Не покинь») музиканти гурту презентували вже після смерті поета та присвятили його пам'яті.

Гліб Бабич, безперечно, входить у плеяду поетів-провидців, пророків, провісників, яких не так часто народжує земля. Ще задовго до повномасштабного вторгнення росіян в нашу Україну він написав пісню «Мольфар» – реквієм за загиблими українськими воїнами.

Йшов мольфар по полю бою,

Сипав сльозами, як сіллю,

А на полі – вбиті вої

Та вугілля.

Історія створення пісні – воістину містична.

- «Мольфар» з'явився за один день. Раптом. Не спитавши навіть мене – чи хочу я цього тягаря? Напередодні був особливий візит KozakSystem на фронт. Ми знімали кліп до нашої спільної пісні «Подай зброю». Зйомка відбувалася просто на передовій... «Козаки» завжди приймали близько до серця і війну за свободу, і долю тих, хто воює за Україну... Після щільного спілкування музикантам захотілося вникнути, відчувати і зрозуміти набагато більше. Ми говорили про те, наскільки наше суспільство цінує ризик та жертву своїх воїнів. Говорили про пам'ять. Про щирість. Про співчуття. Багато про що.

Вранці я відвіз їх до Краматорська і посадив на поїзд до Києва. А на зворотному шляху до Попасної у мене почали виникати музика та слова «Мольфара». «Мольфар» прийшов одразу. Цілісним чином, ідеєю та формою. Мабуть, вплинули наші розмови напередодні. «Мольфар» – це наша совість,

пам'ять, щира скорбота та розуміння сенсу війни за свою країну та Свободу. Це все – про тих, хто сплачує максимальну ціну за спільне благо»... – згадував поет.

Справжня містика почалася за кілька днів, коли Гліб приїхав у коротке відрядження з фронту до Києва. Він прийшов на репетицію гурту. Нікого ні про що не попереджаючи, увімкнув мікрофон і заспівав «Мольфара»... просто так - а капелла, без будь-якого музичного супроводу. Спочатку було кілька хвилин повної тиші... Раптом «Козаки», не змовляючись, підійшли до своїх інструментів і почали грати. А соліст Іван Леньо – заспівав... співав саме так, як Гліб уявляв собі виконання «Мольфара».

Грали без жодних вказівок, «як треба»... вказівки з боку автора музикантам не були потрібні.

З дня написання пісні минули роки. Однак її зміст ніяк не міг «дійти» до слухачів. І тільки коли почалася велика війна, музиканти зрозуміли, чому тоді цей твір не торкнувся сердець українців. «Бо з початком повномасштабної війни все загострилося у десятки, сотні, тисячі разів. Бо тепер смерть збирає найщедріші урожаї за останні вісімдесят років. Бо усвідомлення того, що ми стоїмо на порозі знищення, – перетворили подвиг на спосіб життя цілої армії та цілої нації», – вважав поет.

Фронтмен гурту KozakSystem Іван Леньо, який виконує «Мольфара», на самому початку ворожої навали теж узяв до рук зброю, щоб захищати Батьківщину. І тепер на сцені йому більше не треба входити в образ Мольфара... «Іван просто став ним», – відзначав Гліб Бабич, який називав свого друга так: «музикант-патріот-волонтер-захисник».

Гліб Бабич: пряма мова.

«Роки війни – це найбільш щирі й чесні та осмислені роки мого життя. Чиста совість і повне розуміння сенсів. Я свідомо провів межу між своїм минулим і нинішнім. Я зрозумів, що все моє попереднє життя не вартує нічого, як порівняти із загрозою залишитися на руїнах країни під владою сусідів-відморозків або їхніх представників-колаборантів.

Я зрозумів, що таке любити свою країну. Це так само, як у людських стосунках. Ти любиш, якщо готовий заради цього жертвувати найголовнішим... часом, благополуччям, спокоєм, здоров'ям або собою – як це зробили сотні тисяч.

Гліб Бабич. Фото з відкритих джерел

Я зрозумів, що я дійсно люблю Україну. Так само, як свою сім'ю і близьких.

І мені стало спокійно.

Я ні на що це не промінюю».

У день загибелі Гліба, 28 липня 2022, Іван Леню присвятив другові свій прощальний пост у фейсбуці.

«Дорогий мій Друже. Дорогий мій впертий і добрий Друже.

Ти прийшов у це життя як світлий Янгол. Біля тебе було завжди тепло і драйвово. Ти завжди мріяв і робив... Ти був унікальним поєднанням справжнього воїна та справжнього поета. Ми написали з тобою шість пісень... У нас залишилася одна, яку ми мали видати буквально днями, – «Не покинь». Ніколи б не подумав, що саме вона стане прощальною в нашому з тобою житті»...

Посумували й годі,

Бо небо лежить у воді.

Залишилося сісти в човен і гребти.

Тільки я, тільки ти...

Станцюємо в небі танго.

Пробач, я не кращий янгол.

Я темряву й світло навпіл поділю -

*Це тобі, я люблю.
Не покинь, дай мені сили!
Бо життя моє -
Чорний кінь з білими крилами
Десь із неба п'є... ("Не покинь").*

Відспівували загиблого героя у Михайлівському Золотоверхому соборі Києва. Сотні людей прийшли провести в останню путь сина української землі.

У погребальному дзвоні лунали смуток і скорбота за воїном, що віддав життя, виборюючи свободу та незалежність для України.

Прощалися у церковному дворі, де вишикувалися в почесному караулі військові. І донька Гліба - поетеса Дарка Бабич – читала батькові військові вірші.

Як громадський діяч, Гліб Бабич втілював в життя багато проєктів для допомоги армії. Останній його проєкт – комплекс оптико-електронної розвідки, який отримав назву бешкетника «Локі» (скандинавський бог бешкетування, жартів та обману). Комплекси оптичної розвідки, що спроектував Гліб вздовж лінії фронту, врятували багато життів українських воїнів. Ось як він сам розповідав про «розвідника-бешкетника»:

«Локі» простежує, знаходить і визначає ціль – мерзоту, яку поки щедро розсипано по нашій землі. А потім передає інформацію іншим богам²⁵. Ті, звичайно, вже мають крутіший статус. На кшталт громовержців. Вони, як Тор²⁶, вибирають відповідний до цілі молот. І вбивають мерзоту в землю. Без залишку»...

Відійшов у засвіти герой. А на землі продовжує жити його ім'я і світла пам'ять про нього. Заснована ним ветеранська організація «Res_Publika. Брати по Зброї» тепер носить ім'я Гліба – її учасники з перших днів повномасштабного вторгнення воюють на фронті.

²⁵ Артилеристи - боги війни

²⁶ Скандинавський бог грому та блискавки

Хвиля топонімічних перейменувань в Україні підхопила імена полеглих воїнів, серед них займає особливе місце Гліб Бабич. Вшанувати пам'ять про нього вирішили у Києві та Миколаєві.

В столиці вулиця Канальна Дарницького району тепер отримала нове ім'я - Гліба Бабича. Миколаївці також перейменували на честь нашого земляка вулицю 8-го Марта.

Останній вірш, опублікований на сторінці Гліба у фейсбуці 24 липня 2023, за чотири дні до загибелі.

Коли смерть присяде на бруствер, питає: “Ну що тут ти?”...

Коли нас, як тісто, місить вогняний вал,

Я не стану смикати Бога – вийду в канал арти.

У піхоти з артою і Богом – завжди прямий канал.

Заглушаючи криком в рацію хрипкий голос війни,

Продуктую чарівні цифри, наче магічний код.

Скрипне радіо – “Прийняв. Тримайтеся, пацани”.

Решту слів не почую. Бо знову накрив “приход”.

Оживе на позиції стадо сталевих слонів,

Поверне свої хоботи в сторону наших бід.

І зайде у стволи із клацанням стиснутий Божий гнів,

Для швидкої доставки – без декларацій і мит.

Навіть янголи завмерли в небі – як театральний зал,

Небо теж любить сипати – снігом, градом, дощем.

Дочекалися. Наче кулак по всесвіту – стукнув зал.

Другий, третій, а потім – іще і ще.

А над нами небо луснуло, наче віконне скло,

Аж земля підстрибнула, і трохи змінився ландшафт.

Смерть сиділа на бруствері. Більш немає. Змело.

Та зі стиснутих рук повернулася в серце душа.

“Що там, брате? Прийом? – Та все по плюсах, братан!”

Так вломили, що вицент. І цілей більше нема!”.

Що я ще відповім? Вклоняюсь тобі, арта!

Не дарма вас кличуть богами. Ой не дарма.

ЗМІСТ

Від редакційної колегії	2
Миколаївщина: хроніка спротиву	
24 лютого 2022 року	8
25 лютого 2022 року	10
26 лютого 2022 року	13
27 лютого 2022 року	15
28 лютого 2022 року	18
<i>Вікторія Андрушків, Максим Місайлов, Світлана Кльосова</i> Бої за Баштанку: історія хоробрості, боротьби та опору російській навалі	20
Рядки, народжені війною	
<i>Микола Савка</i> Вірші	29
Миколаївщина: хроніка спротиву (продовження)	
1 березня 2022 року	33
2 березня 2022 року	35
3 березня 2022 року	38
4 березня 2022 року	40
5 березня 2022 року	43
<i>Сергій Макарчук</i> Миколаїв захищається: перші дні оборони	46
Миколаївщина: хроніка спротиву (продовження)	
6 березня 2022 року	58
7 березня 2022 року	60
8 березня 2022 року	62
9 березня 2022 року	63
10 березня 2022 року	66
11 березня 2022 року	68
12 березня 2022 року	69
13 березня 2022 року	70

14 березня 2022 року	72
15 березня 2022 року	76
<i>Ярослав Трофімов</i> Вознесенськ. Як українське місто відбило одну з найбільш значущих російських атак	78
Герої не вмирають	
<i>Алла Назарова</i> Військовий обов'язок понад усе	90
<i>Наталя Євдокиминко</i> Загинув заради майбутнього	94
<i>Сергій Березний</i> Пішов на війну та віддав своє життя за мир для кожного з нас	97
<i>Алла Назарова</i> Ціною власного життя	101
<i>Олена Івашко, Тетяна Якимчук</i> В бою з російськими окупантами героїчно загинув дитячий тренер Юрій Блоха	104
<i>Валентина Гурова, Марія Соболев</i> Збирала тіло по частинах. Спогади матері про загибель сина під час вторгнення РФ	108
<i>Наталія Христова</i> Герої не вмирають. Їхні душі стоять на захисті Батьківщини	111
<i>Наталія Христова</i> Ігор Матейчик. Назавжди 34...	121
<i>Наталія Христова</i> Він йшов за перемогою, а не за нагородами	126
<i>Олена Івашко</i> І два життя було б замало	128
<i>Наталія Христова</i> А на війні він знімав зіркове небо	131
<i>Наталія Христова</i> «Ти прийшов у це життя, як світлий янгол»...	137